Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXI., št. 106. Ljubljana, četrtek 9. maja 1940 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7. — Telefon 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg štev. 7, telefon št. 2455; Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon štev. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Okrog Sredozemlja

V času, ko živčna vojna ne prizanaša več nobenemu delu Evrope in sveta ter se napetost in negotovost zelo prožno premikata iz enega konca našega kontinenta na drugi njegov skrajni del, je težko presoditi, kje je trenutno ležišče mednarodnega dejanja. Vsekakor pa je treba smatrati ves sredozemski prostor z njegovimi obalami in suhimi zaledji za eno najpomembnejših prizorišč trenutne napete mednarodne aktivnosti. To je obenem področje, ki neposredno zanima tudi Balkan in ves evropski jugovzhod, saj smo prav te dni slišali besede odgovornega rumunskega državnika o tesni povezanosti balkanskega in sredozemskega miru. Zato je razumljivo, ako se za razvoj dogodkov v Sredozemlju enako živo zanimajo neposredno prizadete velesile kakor tudi vsi narodi jugovzhodne Evrope, ki niso doslej dopustili najmanjšega dvoma v svojo odločno voljo, da hočejo prav tako braniti svojo nevtralnost v oboroženem konfliktu kakor svojo neodvisnost in svobodo.

Poročila, ki prihajajo iz Rima, kažejo, da je Rim postal v zadnjem času središče ne le splošnega svetovnega zanimanja, temveč tudi zelo živahnih diplomatskih akcij, katerih razvoj povsod zasledujejo z največjo napetostjo. V čem je ozadje tega napetega pričakovanja? Pojavile so se tehtne domneve, da se Italija pripravlja na važne in daljnosežne odločitve v zvezi z evropsko vojno. Te odločitve naj bi bile v neposredni zvezi z njenim znanim načelnim stališčem glede italijanskih pravic in zahtev v sredozemskem bazenu. Ker se te italijanske zahteve, o katerih smo na tem mestu že večkrat pisali, nanašajo samo na obe zapadni velesili, Anglijo in Francijo, predvsem pa poslednjo, je razumljivo, ako se s tem sama po sebi nakazuje tudi povsem določena možnost, da Italija intervenira v sedanji vojni na strani nasprotnice obeh zapadnih velesil, torej na strani Nemčije, s katero jo v ostalem veže znana pogodba o političnem in vojaškem sodelovanju z dne 22. maja lanskega leta. Italija je razen tega v zadnjem času dala še posebno jasno razumeti, da ne bo mogla več dolgo prenašati svojega »ujetništva« v morju, ki ga smatra za svoj življenjski prostor, medtem ko je ta bazen za druge velesile samo »bližnjica« ali prometna žila na poteh v njihove imperije. To so v glavnih potezah elementi trenutnega položaja v Sredozemlju, ako gledamo nanj skozi prizmo nasprotij med neposredno prizadetimi velesilami.

Prav v tej zvezi vzbujajo seveda največjo pozornost poročila iz Rima, Londona in Pariza, po katerih pripravljata obe zapadni velesili daljnosežno diplomatsko akcijo, ki naj bi imela za cilj, pridobiti Italijo definitivno za stališče »nevojskovanja«. Pariški »Temps« je objavil te dni takoj na začetku svojega uvodnika o položaju Italije: »Zanimanje je osredotočeno na Sredozemlje in evropski jugovzhod. Tako bo vse dotlej, dokler ne bo popolne gotovosti v pogledu odločitev Mussolinija glede ohranitve ali opustitve italijanskega stališča nevojskovanja.« Iz pisanja tega in drugih zavezniških organov je torej razvidno, da si hočeta biti Anglija in Francija čim prej na jasnem glede dokončnega italijanskega stališča v sedanji vojni. Razume se zato, da bo od izida razgovorov med angleškim diplomatskim predstavnikom v Rimu in odgovornimi italijanskimi činitelji odvisno marsikaj, o čemer so doslej mogoča samo ugibanja.

V tem smislu nam je razumeti tudi najnovejše angleške pobude, o katerih pišejo listi, za razširjenje znanega velikonočnega sporazuma iz leta 1938. Govori se pri tem o predlogih za »nevtralizacijo Sredozemlja«, toda ob pomanjkanju uradnih pojasnil se na te govorice in domneve ni mogoče z zanesljivostjo zanašati. Končno pa za presojo položaja ni tako važno, kakšni so predlogi, ki jih je angleški veleposlanik Percy Lorraine po daljšem bivanju v Londonu prinesel v Rim; važno je le, ali bodo pogajanja na osnovi njegovih predlogov sploh mogoča, kajti samo od tega bo odvisen odgovor na vprašanja, ali se bo moglo Sredozemlje izogniti, vsaj za sedaj, oboroženemu konfliktu, ki kot grozeč oblak že nekaj tednov visi nad njim.

Za razumevanje položaja pa je potrebno opozoriti, da so poleg zaveznikov na delu v Rimu tudi nekatere druge sile, ki si prizadevajo doseči jasnost italijanske politike, bodisi v tej ali drugi smeri. Tako na eni strani ne smemo prezreti nemškega delovanja, o katerem ne more biti dvoma, da je že vse od nemške akcije na severu povsem določno obrnjeno v smer pritegnitve Italije v vojno na nemški strani. Na drugi strani sta dva nevtralna činitelja, Vatikan in Zedinjene države Severne Amerike, ki svoja prizadevanja usmerjati predvsem v pridobitev Italije za nadaljevanje dosedanje politike nevojskovanja, ki je edino jamstvo za mir ne le v Sredozemlju samem, temveč tudi v vsej jugovzhodni Evropi, in obenem edina možnost, da se sedanja vojna ne razširi v splošni svetovni požar.

V isto vrsto lahko štejemo tudi prizadevanja balkanskih držav, a med činitelje, ki se — vsaj doslej — zavzemajo za nevtralnost, moramo šteti končno še Španijo. Gotovo vodijo v Rimu točen račun o vseh teh činiteljih, toda prav tako gotovo je, da je Italija trdno odločena, usmerjati svojo politiko predvsem po svojih neposrednih interesih. V tem smislu si moramo tolmačiti tudi odločno stališče italijanskega tiska, ki često rabi izraz »usodnost« prav v tej zvezi, v zvezi z življenjskimi zahtevami Italije.

Zadnja poročila govore celo o nekih terminih, ki se postavljajo v zvezi z razvojem v Sredozemlju. Težko je reči, kaj spada v tem pogledu samo med sredstva živčne vojne ali propagande in kaj je tu resnica. Toda previdnost je slej ko prej na mestu, kajti Evropa je v vojni, ki se že po dosedanjem poteku upravičeno označuje za »vojno presenečenj«. Valovanja iz napetosti v začasna pomirjenja ali »zatišja pred viharji« ne morejo danes vzbuditi večjega optimizma od onega, ki ga je včeraj naš rimski poročevalec označil za »optimizem na krajši rok«.

Nov alarm na Nizozemskem

Nenadni izredni varnostni ukrepi nizozemske vlade — Vzrok in ozadje še nista znana — V Berlinu označujejo alarmne vesti za angleško izmišljotino

Amsterdam, 8. maja. AA. (Reuter). **Izdani so bili obsežni ukrepi od strani holandskih vojaških oblasti. Danes je bila postavljena vojaška policija z jeklenimi čeladami pred vse važnejše zgradbe, med njimi tudi pred zgradbo uradne poročevalske agencije. Na nekaterih krajih so postavljene tudi strojnice. Preteklo noč in danes so civilne oblasti podpirale vojaške oblasti, da bi mogle zavarovati službo. Ves ustroj holandskega obrambnega sistema je pripravljen in pričakuje vsak trenutek ukaza od generalnega štaba. Prebivalstvo je danes neprestano čakalo na ukaz za izselitev.**

Amsterdam, 8. maja. j. (Havas) Vlada je izdala izredne vojaške ukrepe, ki so bili izvršeni v popolnem miru in disciplini. Vojaški zavezanci vseh kategorij, ki so bili nenadoma vpoklicani, so se v polnem številu priglasili svojim edinicam. Železniški promet je rezerviran izključno le za potrebe armade. **Po mnenju informiranih krogov ima Holandska sedaj pod orožjem armado, kakršne še ni imela v svoji zgodovini.**

Mobilizacija je seveda prinesla precejšnje perturbacije v gospodarskem življenju. Posebno obsežne vanrostne ukrepe je podvzela nizozemska vlada tudi na svoji obali, kjer je tudi vse trgovinsko in transportno brodovje na razpolago za potrebe vojske, enako kakor tudi mornarji trgovinskega brodovja in ribiči. Telefonske zveze so podnevi pod neprestano kontrolo cenzure, od 22. zvečer do 8. zjutraj pa je telefonski promet popolnoma ukinjen. Brzojavni promet se z majhnimi izjemami normalno nadaljuje. Tudi radijske postaje ponoči ne obratujejo.

List »Allegemeen Handelsblad« izjavlja danes v uvodniku, **da želi biti Holandska temeljito pripravljena za vsak slučaj, prav tako pa je odločena tudi v bodoče zavzeti svoje stališče popolnoma svobodno in neodvisno od zunanjih vplivov. Holandska ne potrebuje pomoči nikogar ter je tudi od nikogar ne zahteva.**

Izredni varnostni ukrepi holandske vlade v veliki meri upoštevajo tudi holandske obmorske province, ki so bile tekom današnjega dneva kar najskrbnejše pripravljene za obrambo. Holandska se hoče za vsak slučaj zavarovati, da ne bi bila morebiti deležna napada z morske strani. Minula noč je potekla v Amsterdamu povsem mirno. Vse javne zgradbe, kakor tudi strategično važna križišča so zastražena od vojaštva.

Amsterdam, 8. maja. AA. (Reuter). Današnji listi pozdravljajo ukrepe vrhovnega poveljnika holandske vojske generala Wilhelmana, kateremu je sedaj poverjena celotna obramba Holandije. Po cestah vozijo veliki transporti vojakov. Današnji listi obveščajo svoje bralce, da bodo njihove provincijske izdaje verjetno prispele z zakasnitvijo, ker je železnice zasegla vojska za svoje potrebe. Navzlic vsem tem ukrepom ni nikjer opaziti niti najmanjšega vznemirjenja, vendar pa je na vsakem koraku videti izraze globoke narodne zavesti holandskega ljudstva.

Belgijske informacije

Bruselj, 8. maja. j. (Havas). **V belgijskih političnih krogih menijo, da bo po vseh znakih sodeč Holandska v najkrajšem času prejela od Nemčije nekatere zahteve ultimativnega značaja. Med temi znaki navajajo omenjeni krogi tudi na verodostojnih informacijah temelječe dejstvo, da sta prispeli na holandsko-nemško mejo dve nemški oklopni napadalni diviziji.**

Kaj pravi Berlin

Berlin, 8. maja. AA. (DNB). V zvezi z najnovejšimi trditvami, ki so se razširile v tujini in katere se nanašajo na neko nevarnost, ki baje grozi Holandiji od strani Nemčije, ugotavljajo na nemški strani sledeče:

Odkritje britanskih načrtov v jugovzhodni Evropi je tako vplivalo na narode v tem delu Evrope, da so se Angleži oziroma angleški vojni podpihovalci sedaj lotili novega neumnega in surovega manevra. Angleži pri tem uporabljajo nekatere vesti ameriških poročevalskih agencij, po katerih se Holandija nahaja v neposredni nevarnosti. Tako poroča Associated Press iz »zelo dobro poučenega vira«, da se dve nemški armadi premikata proti Holandiji in sicer, da je ena odšla iz Bremena, druga pa iz Düsseldorfa. Ti dve armadi sta dobili po dognanjih ameriške agencije nalog, naj čimprej prideta do holandske meje. Ta »zelo dobro poučeni vir«, ki prinaša gornjo neumnost, je v resnici britansko informacijsko ministrstvo, ki je brez sape zaradi nemških odkritij, zlasti kar se tiče britanskih načrtov. To ministrstvo pošilja v svet sedaj vesti, kakor so n. pr. vesti, da grozi Holandiji neposredna nevarnost od strani Nemčije.

Izredna seja belgijske vlade

Bruselj, 8. maja. j. (Havas). Belgijska vlada se je danes dopoldne sestala k izredni seji, na kateri je zunanji minister Spaak podal ekspoze o zunanjepolitičnem položaju. **Vlada je nato razmotrivala posledice, ki bi jih utegnile imeti v Belgiji izredne varnostne mere, podvzete v sosedni Holandski.** Kakor zatrjujejo v merodajnih belgijskih krogih, doslej belgijska vlada ni sklenila nikakih izrednih ukrepov vojaškega značaja. Tudi vojaški dopustniki zaenkrat niso bili odpoklicani.

Na merodajnih mestih v Bruslju izjavljajo, da bi v primeru napada na Holandsko morala tudi Belgija v 24 urah stopiti v vojno. Belgijska armada je slej ko prej vedno pripravljena.

Pariz, 8. maja. AA. (Havas). Belgijska vlada je sklenila, začenši od 10. maja, zahtevati za vstop holandskih in luksemburških državljanov v Belgijo poleg rednih potnih listov tudi še konzularni vizum. Vizumi se bodo podeljevali zainteresiranim osebam pod istimi pogoji, kakor to velja za državljane drugih držav. Doslej Nizozemci in Luksemburžani niso potrebovali vizuma.

Mnenje francoskih vojaških krogov

Pariz, 8. maja. j. (Havas). Pozornost francoskih vojaških krogov je osredotočena čisto naravno na Holandijo. Kar se dogaja, je popolnoma opravičilo zelo stroge in ostre obrambne ukrepe holandskega generalnega štaba. V francoskih vojaških krogih pa so mnenja, da vse okoliščine kažejo, da gre za navaden alarm, kakršna sta bila doslej že dva na nemško-holandski meji. Da se proti Holandski ne pripravlja kaka vojaška akcija z nemške strani, sklepajo v francoskih vojaških krogih po tem, da holandski generalni štab s svoje strani ni storil nikakih dodatnih ukrepov k izrednim varnostnim meram holandske vlade. Tudi »bojni red« nemške vlade na zapadni fronti se zadnji čas ni bistveno predrugačil ter je ostal isti, kakor za časa prvih dveh alarmov.

Nizozemski ukrepi v Ameriki

Washington, 8. maja. AA. (Havas). Nizozemska vlada je naročila nizozemskemu poslaniku v Zedinjenih državah, naj izvrši vsa plačila za predstavništvo nizozemske vlade v inozemstvu v primeru izrednih dogodkov, ki bi se tikali Nizozemske. Smatra se, da je ta sklep v zvezi z alarmantnimi vestmi, ki prihajajo na Nizozemsko. Nizozemski poslanik je obiskal v soboto zunanjega ministra Cordella Hulla. Neka nizozemska diplomatska osebnost v Washingtonu je izjavila, da se omenjeni ukrep lahko smatra kot končni dokaz, da se bo Nizozemska borila, ako bi bila napadena. Nemška propaganda je poskušala prepričati ameriške kroge, da se Holandija ne bi uprla napadu. Toda ta želja se ne bo uresničila, je dejala omenjena nizozemska osebnost, pa naj pride napad od katerekoli strani.

Sestanek kralja Leopolda in kraljice Viljemine

London, 8. maja. z. Nizozemski vojni ataše v Bruslju je bil v torek sprejet v daljši avdienci pri Kralju Leopoldu. Takoj nato je odpotoval v Amsterdam. **Verjetno je, da se bosta v prihodnjih dneh sestala kralj Leopold in kraljica Viljemina.**

Rooseveltovo vabilo nizozemski kraljici

Bruselj, 8. maja. z. V tukajšnjih krogih zatrjujejo, da se je nizozemska vlada odločila za izredne varnostne ukrepe, predvsem zaradi tega, ker so bile izredno ojačene nemške posadke na nizozemski meji, nasproti Gromingena in Drenta. Razen tega je bila zapažena izredna živahnost v hamburški in drugih nemških lukah. **Po poročilih iz Amsterdama je bil s strani Roosevelta stavljen Nizozemski vladarski rodbini predlog, naj bi se spričo grozeče nevarnosti začasno preselila v Ameriko. Tako kraljica Viljemina kakor prestolonaslednica Julijana pa sta to ponudbo odločno odklonili**, naglašajoč, da je njuno mesto samo tam, kjer je nizozemski narod. Dinastija Oranien že 500 let ni zapustila Nizozemske in tega tudi sedaj se bo storila.

Važen gospodarski posvet v Berlinu

Berlin, 8. maja. AA. (DNB). Hitlerjev namestnik dr. Hess je imel konferenco s predstavniki krajevnih gospodarskih svetov. Na konferenci so razpravljali o važnih gospodarskih vprašanjih. Minister za oboroževanje in municijo Todt je obrazložil načrt dela svojega ministrstva posebno v zvezi z nalogami glede sodelovanja s organizacijami nacionalno-socialistične stranke. Izjavil je med drugim, da razpolaga Nemčija z zadostno količino surovin in da sta nemško vojno gospodarstvo in industrija tako organizirana, da lahko v vsakem primeru zadostita vsem zahtevam.

Gospodarski minister Fink je obrazložil nato splošni načrt nemškega gospodarstva za časa vojne. Govoril je predvsem o surovinah. Glede financ je Funk naglasil, da ima finančna politika Nemčije vedno možnost dati vse ono, kar je potrebno za vojskovanje, da bi se dosegli končni cilji. Državni podtajnik ministrstva za delo je obrazložil nato metode dela v vojni industriji, komisar za premog pa je govoril o vprašanju premoga ter o velikem uspehu, ki ga je Nemčija dosegla pri izvozu premoga.

Vznemirjenje v Bukarešti

Vzrok so na eni strani alarmi tuje propagande, na drugi pa negotovost glede stališča Rusije

Bukarešta, 8. maja. j. (RSV). V merodajnih rumunskih krogih je tokrat prvič, od kar traja vojna, opažati resno zaskrbljenost glede nadaljnega razpleta mednarodnega položaja. **Široko** razpletena špijonažna mreža je prisilila **oblasti**, da temu delovanju enegično napravijo konec. Sklenjeni so bili že razni izjemni varnostni ukrepi v ta namen. Zadnje čase tuja propaganda posebno širi vesti o načrtih, ki jih baje imata vojskujoča se tabora z Grčijo, razen tega pa lansira tudi razne druge informacije take narave, da morajo vznemirjati ljudi.

V rumunskih političnih krogih smatrajo, da bo bodoči razvoj mednarodnega položaja zavisen v prvi vrsti od naslednjih dveh činiteljev:

1. Od možnosti, da se vzdrži na Norveškem stvarjena dvojna fronta in
2. od odločnosti Sovjetske unije, da ne bo intervenirala v evropskem sporu.

Kar se tiče norveške fronte, v rumunskih krogih ne verjamejo, da bi mogli Norvežani še kaj dolgo kljubovati nemškemu prodiranju. Toda tudi v primeru, da si Nemčija Norveško popolnoma osvoji, še s tem ni dosegla svojega poglavitnega namena, namreč, da si zagotovi oskrbo s švedsko železno rudo. Kar se tiče Sovjetske unije, smatrajo v merodajnih rumunskih krogih, da bi bilo v prvi vrsti zelo potrebno vedeti, kakšno stališče bi zavzela Moskva v primeru morebitne nemške akcije na evropskem jugovzhodu. Po vseh znakih sodeč se je nemško stališče nekoliko izpremenilo. Sovjetski krogi v Rumuniji zadnji čas kažejo celo neko vznemirjenje, popolnoma vzporedno z vznemirjenjem Rumunije. Tako Rumunija, kakor tudi Sovjetska unija bi se očitno hoteli točno informirati, kakšne so nemške namere glede Rumunije.

Bukarešta, 8. maja. AA. (Havas). Včeraj so bile izvršene prve vaje pasivne obrambe. Rumunska prestolnica je bila v popolni temi. Ves promet je bil prekinjen. Izvidniška letala so krožila nad mestom.

Madžarske sodbe

Budimpešta, 8. maja. j. (Havas). V zadnjih 24 urah je napetost v državah jugovzhodne Evrope nekoliko popustila. Od velikega vznemirjenja, ki so ga na evropskem jugovzhodu vzbudile vsakovrstne alarmantne vesti o raznih akcijah, ki naj bi jih pripravljali tako Nemčija, kakor tudi zavezniški državi, pa je bila Madžarska skoraj popolnoma izvzeta. V merodajnih madžarskih krogih vidijo v tem relativnem miru Madžarske ponoven dokaz, da je njeno stališče v skladu s stališčem osi Rim—Berlin, ter tudi posledico izboljšanja odnošajev med Madžarsko in Jugoslavijo.

Angleška akcija v Sofiji

Nasprotujoče si vesti o misiji angleškega veleposlanika iz Ankare — Živahni posveti z bolgarskimi državniki

Basel, 8. maja. z. Po poročilu južnovzhodnega dopisnika »Basler Nachrichten« na merodajnem mestu v Sofiji odločno zanikajo v tujini razširjene vesti, češ da je angleški veleposlanik v Ankari, ki se mudi v Sofiji, zahteval od bolgarske vlade dovoljenje za prehod zavezniških čet skozi Bolgarijo za primer, da bi bila Rumunija napadena. Razgovori, ki jih je imel angleški poslanik v Sofiji, so se po informacijah dopisnika nanašali na možnost konflikta med zavezniki in Italijo ter posledice, ki bi v tem primeru nastale za balkanske države. **Razen tega je angleški veleposlanik stavil Bolgariji ponudbo, da pokupi Anglija vse blago, ki ga je doslej izvažala Bolgarija v Nemčijo. Bolgarija bi dobila od Anglije in Francije za svoje potrebe dolgoročen kredit. Poleg tega bi bila Anglija pripravljena posredovati med Bolgarijo in njenimi sosedi glede ureditve spornih vprašanj, ki izvirajo iz bolgarskih revizionističnih teženj.**

Curih, 8. maja. z. Južnovzhodni dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da je obisk angleškega veleposlanika v Ankari v bolgarski prestolnici **v zvezi z ustanovitvijo angleške trgovinske družbe za Balkan. Ta družba bo imela svojo centralo v Carigradu, podružnice pa v vseh balkanskih prestolnicah. V ostalem pa dopisnik naglaša, da zavzemajo vse južnovzhodne države stališče, da jim pri urejevanju medsebojnih odnošajev ni potrebno prav nikako posredovanje katere koli velesile, ker so zlasti v sedanjem času interesi balkanskih držav tako identični, da morejo brez težav urediti vse morebitne medsebojne spore brez tujega vmešavanja.**

Sofija, 8. maja. z. »United Press« doznava z merodajnega mesta, da sta angleški poslanik v Ankari in bolgarski ministrski predsednik pri svojem sestanku izmenjala informacije o mednarodnem položaju. Poslanika v Ankari smatrajo za nekakega vrhovnega diplomatskega zastopnika Anglije na jugovzhodu Evrope.

Sofija, 8. maja. AA. (DNB). Predsednik vlade Filov je sprejel včeraj angleškega veleposlanika iz Ankare. Razgovor je trajal dve uri. Zvečer je turški poslanik priredil sprejem, ki so se ga udeležili predsednik vlade Filov, zunanji minister, šef generalnega štaba bolgarske vojske, več generalov ter poslaniki Anglije, Rumunije, Jugoslavije in Francije.

Turčija in Grčija

Atene, 8. maja. z. Turški zunanji minister Saradzoglu je v razgovoru z grškimi novinarji podčrtal odločno voljo Turčije po ohranitvi miru. Govoreč o odnošajih do Grčije, je med drugim naglasil:

»Če bi nastopili težki časi za Grčijo, potem ste lahko sigurni, da boste turški narod in turška armada na strani Grčije.«

V Moskvi dosežen načelen sporazum

Trgovinskim pogajanjem bodo sledila pogajanja o političnih odnošajih — Naša delegacija se vrne v nedeljo

Moskva, 8. maja. p. **Pogajanja sovjetske in jugoslovenske trgovinske delegacije povoljno napredujejo in je v glavnem že dosežen sporazum o bazi, na kateri se bo razvijal trgovinski promet med obema državama. Pogajanja se bodo že te dni definitivno zaključila.**

Kakor zatrjujejo, se sedaj sestavlja le še besedilo pogodbe, odnosno treh sporazumov: **1. sporazuma o trgovinskem prometu med obema državam, 2. sporazuma o kliringškem sistemu, po katerem se bo razvijal plačilni promet med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo ter 3. sporazuma o plovbi po Dunavu, Sredozemskem in Črnem morju.**

Izvedelo se je nadalje, da je bilo v Moskvi govora tudi o političnih odnošajih in o obnovi normalnih diplomatskih odnošajev med obema državama. Zatrjuje se, da je bil **tudi o tej stvari dosežen načelni sporazum in da bo čez nekaj časa, vsekakor kmalu po povratku jugoslovenske delegacije v Beograd, prišlo do pogajanj za ureditev teh vprašanj.** Jugoslovenska trgovinska delegacija, ki so ji doslej v Moskvi izkazali največjo pozornost, se bo predvidoma vrnila v Beograd že 12. t. m.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

OSTRA KRITIKA V LONDONU

Nadaljevanje norveške debate v spodnji zbornici — Vsi opozicijski govorniki zahtevajo Chamberlainov odstop

London, 8. maja s. (Reuter). V spodnji zbornici se je danes popoldne nadaljevala debata o vladni politiki v zvezi z vojno na Norveškem. Kot prvi je govoril v debati delavski poslanec **Herbert Morrison.** Poudaril je, da delavske stranke v kritiki vladne politike ne vodijo strankarski motivi, toda **poročila, ki sta jih včeraj podala ministrski predsednik Chamberlain in vojni minister Stanley, niso vzbudila zaupanja. Dejstvo, da je mornariški minister Churchill določen kot zadnji govornik, pomeni, da bo izpoved glavne priče o vladni politiki ostala izven debate.** Vlada je posvetila norveški kampanji premalo pozornosti. Kakšna nesreča bo morala priti, je vprašal Morrison, da bo vlada končno spoznala položaj? Tudi angleška diplomacija je pokazala znake slabosti. Ni dovoli, da zastopajo Anglijo kot poslaniki fini gospodje z izvrstnim obnašanjem in visokimi družabnimi zvezami. Bistvene važnosti bi bilo, da bi se nahajali na mestih poslanikov možje, ki bi najbolje razumeli položaj v državah, v katerih so akreditirani. Ni razvidno, kako je mogel priti nemški napad na Norveško in Dansko za vlado kakor blisk iz jasnega. Ali morda Inteligence Service ni dal zadostnih informacij? Če pa jih je dal in se odgovorni ministri niso po njih ravnali, morajo biti oni direktno odgovorni za tako postopanje. Morrison je vprašal, če naj služi morda mornariški minister Churchill kot ščit za predsednika vlade, ali pa kot izložbeno okno za vlado, kadar je ta v težavah. Izjavil je dalje, da smatra predvsem ministrskega predsednika Chamberlaina, finančnega ministra Simona in letalskega ministra Hoareja odgovorne za neuspešno vladno politiko. Če ti in drugi možje ostanejo v vladi, je dejal, riskiramo, da izgubimo vojno. Vsak član parlamenta ima dolžnost, da pove svojo sodbo o teh možeh. Zaključil je z zahtevo, naj se debata zaključi z glasovanjem o zaupnici vladi.

Chamberlain pristaja na glasovanje

Za Morrisonom se je takoj priglasil k besedi ministrski predsednik Chamberlain. Dejal je, da s predlogom za glasovanje postaja položaj težji. Seveda mora on kot predsednik vlade prvi nositi odgovornost za vladno politiko. Toda tudi njegovi kolegi ne bodo bežali pred svojo odgovornostjo. Ni mi težko iz osebnih nagibov, je nadaljeval Chamberlain, da je bil stavljen predlog za glasovanje, kajti nobena vlada ne more delati brez zaupanja parlamenta. Toda, kakor sem že včeraj povedal, živimo v času nevarnosti za državo. Mogoče je dolžnost kritizirati vlado, toda nobena vlada ne more uspešno voditi svojih poslov, če ne uživa podpore javnosti in parlamenta. **Sprejemam predlog za glasovanje, celo pozdravljam ga. Bomo vsaj videli, kdo je z nami in kdo proti nam.** Pozivam naše prijatelje, da nas nocoj pri glasovanju podpro.

Tudi Duff Cooper proti vladi

Delavski poslanec **Cripps** je dejal da je sedanji čas tako resen, da je kritika vlade neobhodno potrebna. Chamberlain ni primerna oseba za vodstvo vladnih poslov.

Bivši mornariški minister **Duff Cooper** se je zavzemal za sestavo nacionalne vlade. Obžaloval je, da opozicija ne more pod sedanjim predsednikom v vlado. Toda ovira za to je ministrski predsednik Chamberlain sam. V času miru, je zaključil Duff Cooper, mi je velevala vest, da nisem glasoval proti vladi. V času vojne pa moram z obžalovanjem iti v opozicijske klopi.

Ob času poročila debata še traja. Kot zadnji bo v debati govoril v imenu vlade mornariški minister Churchill. Seja bo zaključena šele kasno v noči.

Anglija in Rusija

London, 8. maja. j. (Reuter). Pred današnjo popoldansko zunanje-politično debato v angleški spodnji zbornici je državni podtajnik zunanjega ministrstva Butler odgovarjal na razne interpelacije poslancev. Na vprašanje liberalnega poslanca Manderja, ali imata zavezniški državi med predvidenimi cilji sedanje vojne v načrtu tudi restavracijo svobodne in neodvisne Danske je Butler odgovoril pritrdilno. Na to je neki drugi poslanec vprašal Butlerja ali lahko pove, kdaj se bo angleški poslanik pri sovjetski vladi ponovno vrnil v Moskvo. Podtajnik zunanjega ministrstva je na to vprašanje izjavil, da doslej za povratek še ni bil določen noben datum. Liberalni poslanec Strauss je na to vprašal ali se vladi ne zdi, da je skrajno nekonsekventno, ako v sedanjih okoliščinah Velika Britanija nima svojega poslanika v Moskvi. Butler je odvrnil, da je to vprašanje deležno največje pozornosti vlade kakor tudi vlada najskrbnejše proučuje predloge, ki jih je stavil sovjetski poslanik v Londonu glede trgovinskih odnošajev med obema državama. Posebej je Butler v tej zvezi naglasil, da je oseba, ki sedaj zastopa Anglijo v Moskvi, povsem primerna ter na mestu v svoji funkciji.

London, 8. maja, sj. (Reuter). Sovjetski veleposlanik Majski je danes popoldne posetil zunanjega ministra lorda **Halifaxa. Po** informacijah iz diplomatskih krogov se je njun razgovor tikal obnovitve angleško-sovjetskega trgovinskega prometa, zunanji minister Halifax je podal nekaj pripomb k zadnji noti sovjetske vlade glede tega predmeta ter je zaprosil tudi za nadaljnje informacije o raznih vprašanjih.

Kritika tudi med lordi

Opozicija zahteva tudi v zgornji zbornici spremembo vlade — Napadi na mornarico

London, 8. maja. s. V zgornji zbornici je otvoril debato zastopnik delavske opozicije lord Strabogy. Dejal je, da je pokazalo ravnanje v norveški kampanji znake bolezni, ki jo je treba hitro izlečiti. Kot bivši mornariški oficir je mnenja, da bi bila morala Anglija takoj poslati veliko vojno brodovje v Oslofjord in pregnati nemške čete od tam v onih dveh dneh, ki sta potekla med nemškim izkrcanjem in dovozom ojačeni za nemško vojsko. Dalje je govornik vprašal, zakaj ni šla angleška mornarica v Trondhjemfjord, ko po njegovem mnenju ni bilo za to nobene ovire s strani mornarice. V vodstvu vojne bi bilo potrebnih nekaj radikalnih sprememb.

V imenu vlade je odgovarjal lord Hankey. Dejal je, da mora vlada za svoje ukrepe sprejemati navodila od odgovornih mornariških in vojaških strokovnjakov, ne pa od bivših oficirjev. Angleški generalni štab je po svoji sestavi na najvišji stopnji. Napada na Norveško in Dansko ni bilo mogoče s sigurnostjo predvideti, ker je obstojala tudi možnost nemških napadov na Holandsko, Belgijo, Luksemburg in balkanske države. Kakor hitro pa je postalo verjetno, da bo Nemčija Norveško napadla, so bile pripravljene edinice zavezniške vojske, da zasedejo norveška letališča. Tudi se je vlada takoj vrnila k svoječasnemu načrtu za ekspedicijsko vojsko na Finsko. Ta načrt je bil izdelan dobro, kolikor je bilo to mogoče brez dovoljenja norveške vlade.

Aktivna faza vojne

London, 8. maja. j. (Reuter). Na južini v krogu odbora za narodno obrambo je imel minister za dominijone Anthony Eden danes govor, v katerem je med drugim naglasil, da stopa sedanja vojna v stadij, ki se najtočnejše lahko kvalificira za »aktivno fazo«. Na to pa so narodi britanskega imperija popolnoma pripravljeni, je dejal Eden, in pripravljeni tudi na vse napore, ki jih bo zahtevala težka vojna, ki utegne biti razen tega morda tudi zelo dolgotrajna. Ako hočemo doseči zmago, je naglasil Eden, potem je treba izpolniti v prvi vrsti naslednje tri važne pogoje:

1. V prvi vrsti ne smemo podcenjevati sil svojega sovražnika.
2. Ne smemo po nepotrebnem trošiti virov svoje moči, marveč moramo gledati, da nam brez izjeme vsi pridejo v prid.
3. V vojni moramo biti z vsem svojim pogumom in z vso odločnostjo, s katerima razpolagamo.

Letalska vojna na Norveškem

Na govorniški tribuni je nato sledil letalski minister sir Samuel Hoare, ki je podal poročilo o udejstvovanju angleškega letalstva na Norveškem. Dejal je, da je bilo angleško letalstvo na Norveškem od vsega začetka v slabšem položaju nego nemško. Nemci so takoj spočetka zasedli vsa strateško važna letališča v srednji in južni Norveški. Že nekaj ur po nemški invaziji so angleška letala bombardirala nemška letališča na Norveškem in ti napadi so se potem vrstili dan za dnevom in noč za nočjo z zelo upoštevanja vrednimi rezultati. Nemško letalstvo je imelo v vojni na Norveškem trikrat več izgub nego angleško. Ta trditev temelji na preverjenih podatkih.

Že s prvimi angleškimi četami so odšla na Norveško tudi lovska letala, da opravljajo izvidniško delo. Nekaj lovskih letal tipa Gladiator si je nekaj milj od Dombasa pripravilo zasilno letališče na zamrznjenem jezeru. To zasilno letališče pa je bilo potem izpostavljeno neprestanim nemškim letalskim napadom. Angleži še niso razpolagali na tem letališču s protiletalskimi topovi in nekaj angleških letal na letališču je bilo uničenih, toda ne vsa. Nobeno angleško letalo ni bilo izgubljeno v zraku.

Govoreč o splošnem razvoju angleškega letalstva, je Hoare izjavil, da je produkcija letal v Angliji prejšnji mesec dosegla višjo stopnjo nego kdajkoli preje.

Lloyd George

K besedi se je oglasil bivši ministrski predsednik Lloyd George. Dejal je, da je bila ekspedicija na Norveško poslana samo na pol pripravljena in na pol zavarovana. Hoare je priznal, da bi bila za uspeh ekspedicije potrebna letalska baza. Namen osvojitve Trondhjema je bil ravno ta, da se dobi letalsko oporišče. V tem primeru pa bi bilo za tako nalogo treba poslati na Norveško izbrano moštvo in ne teritorialno brigado, ki je imela mnogo premalo treninga. Uspeh te ekspedicije, ki je povzročila državi mnogo stroškov in veliko moralno škodo, je bil vezan na polovičarske priprave brez vsakega sistematičnega sodelovanja z mornarico in letalstvom. Nobene bolj resne obsodbe vlade ni mogoče izreči. Vsi smo ponosni na junaštvo angleške vojske, tem bolj se zato sramujemo tega neuspeha. Položaj je težak, ni pa razloga za paniko. Strniti moramo vse svoje moči. To pa ni mogoče, dokler ne ve javnost vseh dejstev in veličine nevarnosti, ki državi preti. Danes izgleda, da nobene obljube, ki smo jo dali katerikoli državi, nismo izpolnili. Chamberlain naj bi doprinesel primerno žrtev za zmago. Nobena žrtev ne bi bila primernejša, nego da žrtvuje pečate ministrskega predsedništva.

Med Lloyd Georgeovim govorom je vpadel v besedo mornariški minister Churchill in dejal, da vso odgovornost za delo admiralitete nosi sam. Lloyd George je odgovoril: Upam, da Churchill ne bo dovolil, da se spremeni v letalsko zakloniščе, ki naj krije drobce bomb, padajoče na njegove kolege.

Važne spremembe v sovjetski vladi

Vorošilov imenovan za pomočnika predsednika sveta ljudskih komisarjev — Ugibanja o ozadju te spremembe Uvedba generalskega in admiralskega čina — Trije novi maršali

Moskva, 8. maja. z. **Uradna agencija Tas objavlja, da je bil maršal Vorošilov razrešen kot komisar za vojsko ter imenovan za pomočnika predsednika sveta komisarjev Molotova. Za komisarja za vojsko je imenovan dosedanji poveljnik kijevskega vojnega okrožja Timošenko.**

O vzrokih spremembe v vodstvu komisarijata za vojsko uradno ničesar ne poročajo. V moskovskih krogih pa domnevajo, da je ta izpremememba posledica kritike in neuspeha v prvi dobi sovjetskega vojnega pohoda na Finsko.

Novi komisar za vojsko Timošenko je po rodu Ukrajinec in velja za strokovnjaka za konjenico in motorizirane oddelke.

Istočasno je izšel odlok, s katerim se **uvajajo v rdeči armadi zopet čini bivše carske vojske za najvišje vojaške dostojanstvenike. Tako bodo odslej imeli v Sovjetski Rusiji zopet generale in admirale.**

S posebnim ukazom so bili novi komisar za vojsko Timošenko ter dosedanja poveljnika vojnih okrožij Koljuk in Sakošnikov, ki sta se posebno odlikovala v finski vojni, imenovani za maršale sovjetske vojske.

Dočim tolmačijo nekateri razrešitev Vorošilova kot komisarja za vojsko kot njegov padec in nekako degradacijo, pripisujejo na drugi strani njegovemu imenovanju za pomočnika predsednika sveta komisarjev izreden pomen in spravljajo to v zvezo s povečano vojno nevarnostjo, ki bi utegnila v bližnji bodočnosti zajeti tudi Sovjetsko Rusijo. V nekaterih krogih pa gredo celo tako daleč, da tolmačijo to spremembo za znak bližnje spremembe zunanje politike Sovjetske Rusije.

Sovjetski tisk o teh spremembah na tako važnih mestih razen uradnega poročila ne objavlja nikakih komentarjev.

Imenovanje generalov in admiralov

Moskva, 8. maja. s (Tas). V zvezi z uvedbo generalskega in admiralskega čina v sovjetski vojski je imenovala sovjetska vlada poseben odbor vojaških strokovnjakov, ki bo sestavil listo novih generalov in admiralov. Komisiji predseduje namestnik predsednika sveta komisarjev maršal Vorošilov.

Boji na Norveškem

Položaj pri Narviku nespremenjen — Nemci ostro zavračajo angleške obtožbe

London, 8. maja. j. (Reuter). Angleški radio objavlja, da se v osrednji Norveški še zmerom nadaljujejo spopadi med nemškimi četami in branilci ter imajo ti spopadi značaj gverilske vojne. Norvežani se trdovratno branijo.

Poluradno poročajo, da so zavezniške čete severno od Narvika znova nekoliko napredovale. Kakor je sporočil danes uradnik francoskega vojnega ministrstva, se sedaj nahajajo pri Narviku tudi poljski vojaki, in sicer alpinski oddelki iz Karpatov. Poljski generalni štab je sporočil, da je bilo izkrcanje poljskih vojakov pri Narviku izvedeno brez vsake žrtve.

Južno od Narvika sta mesti Mo in Mosjöen še vedno v norveških rokah. Nemška poročila, da je mesti zasedla nemška vojska so netočna.

Berlin, 8. maja. br. (DNB). Nemške letalske sile so v teku včerajšnjega dne znova napadle sovražne pomorske sile pri Narviku. Dve križarki sta bili zadeti. Hkratu so bile učinkovito bombardirane sovražne postojanke in kolone na pohodu. Pri letalskem spopadu vzhodno od Narvika je bilo sestreljeno neko britansko lovsko letalo. V Narviku samem se položaj ni v ničemer spremenil.

Zadnji ostanki norveškega odpora v srednji in južni Norveški so bili popolnoma likvidirani. Pri Vinju so se nemškim četam udali deli nekega norveškega infanterijskega polka. Pri tem so bile zaplenjene velike množine raznega orodja, orožja in precejšnje zaloge razstreliva.

Berlin, 8. maja. AA. (DNB). Današnji nemški listi odločno pišejo proti neresničnim obtožbam angleškega tiska glede postopanja nemških vojakov na Norveškem. Tako »Daily Mail« objavlja izjavo nekega norveškega begunca, da so nemški vojaki začeli streljati na skupino norveških otrok, ko so odhajali iz šole in da je bilo ob tej priliki več otrok ubitih. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše v zvezi s tem, da je samo po sebi razumljivo, da je ta kleveta od začetka do kraja izmišljena, poleg tega pa dokazuje revščino fantazije ljudi, ki vodijo nasprotno propagando in ki servirajo sedaj svetu pogrete povesti iz svetovne vojne. Nevtralnemu svetu pa ob tej priliki sporočamo, da današnja Nemčija ne dovoli, da bi se blatila čast nemških vojakov z izmišljenimi vestmi o takih grozodejstvih.

BABYMIRA krema

SE USPEŠNO UPORABLJA ZOPER **SPUŠČAJE, RANE, PRASKE, OPEKLINE, HRASTE, LIŠAJE IN VSE NEČISTOSTI KOŽE PRI OTROCIH IN ODRASLIH. NAGLO SUŠI OD ZNOJA ALI MOKRENJA OPALJENO IN ODRGNJENO KOŽO.**
DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH IN DROGERIJAH PO CENI DIN 10.— ZA ŠKATLICO.

Balkanska politika Italije se ni spremenila

Važna poluradna izjava inozemskim novinarjem v Rimu Papeževa poslanica Rooseveltu

Rim, 8. maja. br. (OA.) Rimski diplomatski krogi danes že vse bolj mirno presojajo položaj na Balkanu in še prav posebej naglašajo, da Italija ne pripravlja nikakega presenečenja. Ostale velesile po vsej verjetnosti ne bodo ničesar ukrenile na tem področju, ne da bi se prej sporazumele z Rimom.

Ravnatelj poslužbene agencije »Informarkiz di Aldisio je nocoj izjavil, novinarjem, da je bil baš zaradi pogostih alarmantnih vesti o italijanskem stališču do Balkana na pristojnem mestu pooblaščen izdati nocojšnji pomirljivi komunike, ki med drugim pravi:

»Koncentracija angleškega vojnega brodovja na Sredozemskem morju je povzročila alarm, ki je bil v Italiji takoj opažen in ki je **posebno učinkoval v državah jugovzhodne Evrope ter sprožil vso ono kampanjo o nekih dozdevnih italijanskih namerah. Kampanja je bila očitno** predvsem **plod zavezniške propagande. Toda stališče Italije, kakor ga je zavzela ob pričetku vojne, ki jo je skušala omejiti na čim manjši obseg, njeno stališče do podunavskih in balkanskih držav in njeni odnošaji, ki jih vzdržuje z njimi, pomenijo že sami po sebi najodločnejši demanti vseh govoric. Pri tem ni bil brez pomena najnovejši razvoj italijansko-rumunskega prijateljstva, ki je popolnoma v skladu z občimi političnimi načeli, po katerih se ravna Italija na področju, ki se s tolikim uspehom trudi, da se otrese vojne nevarnosti. Razširjenje vojne na to področje torej ne bi moglo biti odvisno od nekih iniciativnih načrtov, ki se tendenczno pripisujejo Italiji.**

Ta službena izjava je izzvala v tukajšnjih balkanskih diplomatskih krogih najboljši vtis. Tudi dr. Gayda razpravlja danes v enakem smislu v članku o Gibraltaru, v katerem dokazuje, da ta morski ključ za Italijo nima onega gospodarskega pomena, kakor se splošno misli. 60 odstotkov vsega blaga, ki ga je Italija uvažala skozi to ožino, je zavzemal premog. Tega sedaj prejema Italija po kopnem iz Nemčije. Nadaljnjih 20 odstot. je odpadlo na mineralna olja, ki jih Italija prav tako lahko dobi drugod. Mnogo blaga, ki ga je mimo Gibraltarja uvažala, lahko dobi Italija v balkanskih državah, s katerimi je Italija že doslej in tudi v bodoče mirno in prijateljsko sodelovala. Nazadnje opozarja na znano italijansko stališče, da hegemonije, ki jo ustvarja oblast nad Gibraltarom in Suezom, ni mogoče spraviti v sklad s pravičnostjo in svobodo v Evropi. Ta hegemonija pa tudi ne bi mogla zadržati Italije od tega, da ne bi z vso odločnostjo zastopala svojega stališča. V primeru vojne bi lahko zmagovito napadla obe ožini.

V balkanskih krogih smo še izvedeli, da je poslal **papež Rooseveltu poslanico, v kateri ga je prosil, naj tudi on posreduje, da bi se vojna ne razširila na Srcdozemlje in na Balkan. Prav v zvezi s tem je treba tolmačiti tudi namen in vsebino poslednjih pogostih obiskov ameriškega delegata Taylora v Vatikanu.**

Nova ameriška mirovna ofenziva?

Rim, 8. maja. p. **V tukajšnjih političnih krogih z zanimanjem pričakujejo novih akcij prezidenta Roosevelta in ameriške diplomacije. Kakor poročajo italijanski listi, se v ameriških vladnih krogih govori, da bodo Zedinjene države sprožile veliko diplomatsko ofenzivo, da bi enkrat za vselej preprečile razširjenje vojne na Sredozemlje in na Balkan. Veliko pozornost so vzbudile vesti, da namerava ameriška vlada po svoji intervenciji v Rimu nadaljevati svojo mirovno akcijo in jo razširiti še na Pariz in London ter Berlin. Po nevtralizaciji Italije bodo Američani stavili zaveznikom in Nemčiji povsem konkretne predloge za obnovo miru.**

Te vesti, pripominjajo italijanski listi, se sicer službeno ne potrjujejo, so pa tembolj značilne, ker jih v Washingtonu direktno ne demantirajo, nego samo opozarjajo, da je treba mnogo vesti v zvezi z ameriško iniciativo sprejeti z vso rezerviranostjo. V rimskih diplomatskih krogih zatrjujejo, da je sedaj atmosfera že mnogo povoljnejša, tako da bi se moglo znova načeti vprašanje miru. O priliki potovanja ameriškega državnega podtajnika zunanjega ministrstva Sumnerja Wellesa so bile razmere mnogo neugodnejše.

Kar se tiče živahne turške diplomatske akcije v Sofiji in ostalih balkanskih prestolnicah, je v rimskih službenih krogih opaziti precejšnjo rezerviranost.

Italijanski očitki zapadnemu tisku

Rim, 8. maja. AA. (DNB). Diplomatski urednik agencije Stefani piše: Treba je naglasiti, da se pojavljajo v francoskem in angleškem tisku osamljeni glasovi, ki obsojajo stališče Francije in Anglije napram Italiji. Tako priznava n. pr. angleški pisatelj in novinar Price, da večina angleških listov napačno postopa, če kleveta Italijo in to že od časov abesinske in španske državljanske vojne. Jasno je, da je angleška vlada napravila vse, kar je bilo v njeni moči, da povzroči padec fašističnega režima. Sankcije za časa abesinske vojne so znatno omejile trgovinske odnošaje Italije z inozemstvom. Price končuje svoje mnenje s trditvijo, da so Angleži prisiljeni plačati sedaj svoje napake, ki so jih napravili v minulosti. Dodati je treba še to, da Francija in Anglija nista delali napak samo za časa abesinske vojne in španske državljanske vojne. Že od versajskega miru je naletela Italija samo na sovražnost obeh omenjenih velesil. Tudi danes angleški in francoski tisk nadaljuje s temi napakami, ko netočno obvešča čitatelje o razmerah v Italiji.

Dan vojske v Italiji

Rim, 8. maja. AA. (Stefani) 9. maja, ob četrti obletnici ustanovitve imperija, bo v vsej Italiji »dan vojske«. V Rimu bo ta proslava imela poseben značaj: Na Nemškem trgu bodo v navzočnosti Mussolinija in predstavnikov oblasti, čet rimske garnizije in delegacij vseh oboroženih sil izročena vojna odlikovanja za udeležbo pri pohodih v vzhodni Afriki in Albaniji. Listi slave vojaško slavo italijanskega naroda in poveličujejo idejo imperija ter uspeh civilizacije, ki ga je Italija dosegla v Vzhodni Afriki.

Papež obsoja živčno vojno

Vatikan, 8. maja. AA. (Havas). Sv. oče Pij XII. je izrazil bojazen videč, da se spopad razširja tudi na druge države v govoru, ki ga je imel pri sprejemu več tisoč novih zakonskih parov, od katerih je bila večina italijanskih. Svet je okužen z lažmi, je izjavil sv. oče, in je zasleplien od sile, ki je prekoračila mero, izgubil moralno zdravje in mir. Naše srce se razburja posebno zaradi vas in zaradi toliko drugih zakoncev iz vseh držav, ki so se združili v skupno življenje v tej tragični spomladi. Če zdaj ljudski trudi ne izgledajo uspešni za hitro upostavitev miru, pa je pravičnost lojalnega in trajnega miru še vedno mogoče iskati v božji pomoči, ki bo spet združila otroke v skupno čredo, čeprav so danes razdvojeni.

Vpliv deževja na zapadni fronti

London, 8 maja. AA. Reuterjev posebni dopisnik poroča iz Francije, da je stanje vode Rena zelo važen činitelj za nadaljnje operacije na znatnem delu bojišča. Ren je vsak dan višji ter se pričakuje maksimum stanja vode v avgustu, ker se do takrat topi sneg v Alpah. Ren poplavlja zaradi tega utrdbe nasprotnika na desni obali, ki je nižja od francoske. Razen tega so francoske utrdbe zidane leta ter se je pri zidavi upoštevalo stanje vode. Nasprotno pa so bile nemške utrdbe zgrajene v hitrici. Opazovalci že sedaj poročajo, da Nemci vsak dan črpajo vodo iz svojih utrdb.

Pariz, 8. maja j. (Havas). Komunike francoskega generalnega štaba pravi, da je bilo v minuli noči, na nekaterih točkah zapadne fronte aktivno topništvo obeh bojnih črt.

Berlin, 8. maja. br. (DNB) Poročilo vrhovnega poveljstva nemške vojske:

Na zapadni fronti je bil v bližini Saarlauterna odbit napad sovražne udarne čete, ki je imela pri tem znatne izgube.

Gospodarska pogajanja z Nemčijo

Beograd, 8. maja. p. V zunanjem ministrstvu se je danes dopoldne pričelo zasedanje jugoslovensko-nemškega stalnega trgovinskega odbora. V veliki dvorani v pritličju se je zbralo v prvih dopoldanskih urah polno delegatov in izvedencev. Zasedanje je ob 11. otvoril predsednik jugoslovenske delegacije pomočnik zunanjega ministra Milivoj Pilja. Odbor se je na svoji prvi seji razdelil v sekcije. Kakor kaže, bodo pogajanja trajala dva tedna.

Zopet poplave

Banjaluka, 18. maja. p. Zaradi silnega deževja sta v pretekli noči reki Sana in Sava prestopili bregove, tako da je bil prekinjen promet na cestah Prijedor — Bosanski Novi — Bosanska Kostajnica, Prijedor-Bosanska Dubica in Bosanska Dubica — Bosanska Gradiška. Na drugi strani pa so pričele reke Vrbas, Bosna in Ukrina že upadati.

Varaždin, 8. maja. p. že 12 dni v okolici Varaždina, v Medjimurji in Hrvatskem Zagorju skoraj nenehoma dežuje. Ponekod so že nastale poplave. Ljudje so silno v skrbeh za posevke na polju.

Dviganje »Ljubljane«

Šibenik, 8. maja. p. Danes so pričeli dvigati rušilec »Ljubljano« z morskega dna. Na kraju, kjer je rušilec potopljen, so se že zjutraj zbrali vlačilci naše vojne mornarice ter dva italijanska vlačilca. Rušilec nameravajo najprej spraviti v popolnoma navpično lego, nakar ga bodo pričeli dvigati. Vsa dela bodo trajala približno 8 dni. Rušilec bodo nato odpeljali v splitsko ladjedelnico, kjer bo v nekaj mesih popravljen, tako da bo že pred koncem leta spet uvrščen v naše vojno brodovje.

Štirikrat zaporedno dvojčki

Sombor, 8. maja. p. Soproga posestnika Jana Hofmana v Kuli je že četrtič rodila dvojčke. Doslej je rodila 16 otrok. Kakor kaže, je to ne le naš, nego tudi evropski in morda svetovni rekord.

Iz državne službe

Beograd, 8. maja. p. Po službeni potrebi je bil premeščen ravnatelj mariborskega učiteljišča Fran Kadunec v 3. pol. skupin. 1. stopnje na 2. realno gimnazijo v Mariboru.

Naši kraji in ljudje

Zvezdo pripravljajo za kraljev spomenik

Po zadnji odločitvi bo spomenik stal sredi Zvezde

Ljubljana, 8. maja

Zvezda naglo pada, odkar je mestna občina na predlog akcijskega odbora pristala da bo spomenik blagopokojnemu Viteškemu kralju stal na Kongresnem trgu. Ljubljančani se v trumah zbirajo okrog mestnih delavcev, ki so ogradili obširen prostor sredi parka da kramp in lopata nista motena pri delu. Poleg lepega števila kostanjev (vendar ne vseh) bodo v zvezi z preureditvijo podrli tudi stranišče in staro vremensko hišico.

Po prvotni zamisli mestnega gradbenega urada naj bi spomenik stal nekoliko stran od sedanjega osrednjega plinskega kadelabra v smeri proti Kazini, tako da bi bil vezan s propilejami, ki jih ima mestna občina po osnutku prof. Plečnika še zmerom v načrtu kot vhod v bodoči Južni trg. Stale naj bi na sedanjem kazinskem vrtu, tako da bi s svojim sprednjim delom segale na trotoar. Člani ožjega odbora in žirije, zastopnik divizijske komande general Kukavičić in avtor spomenika akad. kipar Lojze Dolinar so se dopoldne zbrali z zastopniki mestne občine na kratek posvet na mestnem magistratu. Po kratki stvarni razpravi, v kateri so zastopniki odbora utemeljevali stališče, naj bo spomenik postavljen tako da bodo pred njim mogoče tudi parade in nacionalne manifestacije večjega stila, je obveljal predlog, naj bo spomenik postavljen na drugo stran križišča obrnjen v smeri proti Bahovčevi hiši.

V zvezi s postavitvijo spomenika namerava mestna občina premakniti oba križna prehoda skozi park, tako da bosta tekla točno po diagonalah.

Za Binkošti v planinsko kraljestvo

Izbira izletov je zdaj obilna in najlepša

Ljubljana, 8. maja

Ledeni možje se bližajo že čutimo hladnejše ozračje Deževnih aprilskih dni, ki so se letos zavlekli v prve dni maja, bo kmalu konec. Pričakovati moremo solnce konec tega tedna. Spričo bogatega pomladnega cvetja in svežega zelenja bomo v soboto pred binkoštnimi prazniki razmišljali, kam naj krenemo za praznike.

Pomlad nudi obilo lepot turistom po hribih in gričih Slovenije, planincem ki z umerjenim korakom stopajo proti vrhovom, kjer še leži sneg pa tudi drznim planincem-plezalcem, ki se polagoma zopet približujejo ljubljenim stenam. Poglejmo proti Gorenjskemu pa izbirajmo postaje! Že Medno in Medvode sta važni točki za pomladne izlete proti Katarini, Grmadi, Tošcu in dalje proti Polhovemu Gradvu. Iz Škofje Loke se številni turisti vzpenjajo na vrh Ljubnika, kamor jih vodi dobro označena pot. Kranj ima v svoji okolici mnoge izlete; je glavno izhodišče za izlete v Karavanke; še kratka vožnja do Tržiča, z avtom do Ankeleta in hitro v Dom SPD na Kofcah, kjer bo kar prijetno ob binkoštnih praznikih. V Žirovnici zagledamo široki hrbet Stola; od postaje je le poldrugo uro hoje do Valvazorjevega doma in od tod še tri ure na vrh Stola, kjer bo Prešernova koča nudila za praznike primerno zavetišče. Z Jesenic bodo turisti hiteli proti Gorici, kjer se že pričenja bogata pomladna rast na edinstvenih narcisnih poljih.

Odločiti se je treba v Jesenicah, ali vstopimo v vlak proti Bohinjski Bistrici, ali proti Ratečam Planici. Odločimo se najprej za izlet proti Martuljkovi skupini. V Mojstrani vabijo vrhovi Rjovine, Cmira in Vrbanove Špice, dolina Vrat je že ozelenela, Peričnik buči v prepad, pod severno Triglavsko steno se je začelo živahno življenje v Aljaževem domu, ki je oskrbovan od 11. maja dalje tako, da je že preskrbljeno za zavetišče onim, ki se bodo povzpeli v razne gorske predele Triglavskih vršacev. Tudi smučarji še imajo svoje veselje na Triglavskem ledeniku; za njihov telesni blagor skrbi Staničeva koča, ki bo oskrbovana od 15. maja dalje. Razor in Prisojnik vabita turiste iz Kranjske gore; lahko pridejo tudi bližje pod stene Mojstrovke in prebijejo v tem čarobnem gorskem svetu dva prosta dneva v Erjavčevi koči na Vršiču, ki je oskrbovana. Oni, ki si bodo ogledali značilne oblike Jalovca in Travniške stene, bodo stopili v Tamar, kjer je prijetna in na novo urejena planinska postojanka, založena z vsemi dobrotami.

Še številnejši bodo turisti, ki se bodo odpeljali že v soboto pred prazniki v Bohinjsko Bistrico in z avtobusom do »Zlatoroga«, kjer se je pričela pomladna sezona. V temnem jezeru se zrcali mlado zelenje z obrežja, zeleni pašniki so polni pomladanskega cvetja, slap Savice bobni v zadnjem delu Ukanc čez strmo skalovje in v vsem tem pomladnem čaru stoji »Zlatorog« s svojimi prijaznimi prostori in prijazno okolico. Še nekoliko dalje je treba stopiti in že se prične pot na Komno, kjer se poslavlja zima; sneg je skopnel, na prisojnih straneh se že pojavlja aurikelj, ki z zlato barvo krasi sivo skalovje. Na Komni je lepo ob vseh letnih časih in pomlad je tukaj gori nad Bohinjskim jezerom polna mikavnosti.

Megle so se razpršile; izpred ljubljanske glavne pošte zagledamo vrhove Kamniških planin. Blizu so, dovoz je zvezan z majhnimi stroški, časa je dovolj za razne izlete v te gore; torej izberite čas odhoda z vlakom ali avtobusom v Kamnik, odtod do Stahovice; tu pa krene prva skupina na desno na Veliko Planino, kjer je že obilo pomladnega rastja in toplega solnca. Druga skupina se odloči na levo proti Krvavcu, kjer jo čaka edinstven razgled; tretja družba krene v Dom v Kamniški Bistrici: komodnejši ostanejo za praznike v prijaznem planinskem domu; oni pa, ki jih mičejo vrhovi, se vzpnejo na Kokrško sedlo ali v Jermanova vrata, kjer bosta za praznike oskrbovani obe postojanki. Povsod bo dovolj družbe, dovolj prijetnega pomladnega razpoloženja in dovolj domačnosti v planinskih kočah.

Zasavje je odeto v praznično obleko, sadno drevje cvete, vmes poganja mlado zelenje, oči turistove se ne morejo napasti na pomladnih krasotah. Izletov je dovolj: na Sveto goro, na Kum, na Mrzlico, na Šmohor, na Lisco in na številne druge hribe, kjer se oko odpočije na svežem bukovju. Logarska dolina je že pričela svojo sezono, avtobusna zveza iz Celja je ugodna, prijetno je bivanje v Aleksandrovem domu v Logarski dolini. Prostrano Pohorje je že vse pomladno, dostopi so urejeni za avtomobiliste, komodne pešce in hitre planince; kdor je prav uren, obišče za praznike vse planinske postojanke od Mariborske koče mimo Ruške koče, Klopnega vrha, koče na Pesku, Senjorjevega doma do koče pod Kopo, od koder se vrne iz Mislinja po železnici, zadovoljen nad krasno uspelim izletom.

Samo nekaj dni je še na razpolago za izbiro, kam za Binkošti. Posvetujte se s pisarno SPD na Aleksandrovi cesti, če se sami ne morete odločiti, kje bi prebili bližnje praznike v planinah!

Bil je mož na mestu

Novo mesto, v maju

Že nekaj časa krije domača gruda v Gorenjih Kamencah posestnika in mlinarja Avguština Žagarja. Mož, marljiv obrtnik, je bil naši javnosti znan po svojem veli-

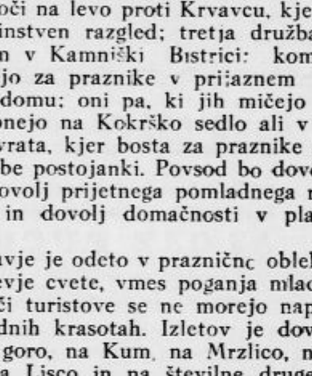

kem nacionalnem delu in se je z vso dušo boril za napredek malega človeka, predvsem še svojih številnih soobčanov. Njegova dobrohotnost ni nikdar počivala in nemirni duh ni v borbi za pošteno stvar klonil niti pod najhujšim pritiskom za časa avstrijskega birokratizma in svetovne vojne.

Žagar je bil vesten gospodar na svojem obsežnem posestvu, strasten lovec in poštenjak starega kova. Vse dni plodonosnega političnega delovanja v širokem okraju je ostal zvest napredni ideji. Povsod je vztrajno širil nacionalno idejo in bil spričo tega trn v peti ljudem Šušteršičevega in Lampetovega kova. V pričetku svetovne vojne se je nekoč nerodno izrazil o cesarju Francu Jožefu in brž so ga ovaduhi ovadili. (Nekateri izmed njih se še danes čili in zdravi.) Na odgovor je bil poklican v prečensko župnišče. Možu je grozil Suhi bajer, kjer je našlo mučeniško smrt toliko naših narodno zavednih mož. V mučni negotovosti se je k sreči našel plemenit značaj v osebi sodnika: če se ne motimo, je bil to sodnik novomeškega okrožnega sodišča, veliki slovanofil, pokojni Zwitter, ki je zastavil ves svoj vpliv in čast, da je rešil svojega znanca gotovega pogina.

Prav je torej, da se spomnimo s kratkimi vrsticami rodoljuba Žagarja, čigar plodonosno narodno delovanje je bilo za naše ljudstvo v vsem okraju zelo koristno. K njegovim redkim uspehom je mnogo pripomogla tudi njegova velika ljubezen do preprostega ljudstva, ki je moža spoštovalo daleč naokoli. Izredna volja do napredka in velika nesebična ljubezen do bližnjega je pokojnika povzdignila med narodom. Duh in delo našega Avguština Žagarja naj bosta našemu mlajšemu pokolenju v zgled in ponos.

Jubilej Marice Meškove

Te dni je praznovala v krogu svojih dragih v Trbovljah sedemdesetletnico ga. Marica Meško, učiteljica ročnih del v pokoju. Službovala je na šentjakobski šoli v Ljubljani in nato do upokojitve v Mostah. Bila je med tovarišicami in pri mladini kakor tudi pri vseh znancih zaradi srčne dobrote iskreno ljubljena. Vse moči je žrtvovala mladini, ki jo je res prisrčno ljubila.

Nesebično je bilo njeno delo tudi pri raznih narodnih in dobrodelnih društvih. Mnogi so bili deležni njene dobrotljivosti. Želimo, da bi učakala še vrsto let zdrava v veselje vseh, ki jo spoštujejo in ljubijo.

Tragična smrt savinjskega splavarja

Utonil je pri nesreči na Savi blizu Stare Gradiške

Celje, 8. maja

V soboto 4. t. m. so trgovec Jože Slapnik, krmar Jakob Tominšek in 40-letni splavar Matija Remšak, vsi iz Šmartnega ob Dreti, sestavili v Roglici pod Zagrebom 12 splavov in krenili po Savi proti Stari Gradiški. Ko so vozili okrog 15. mimo Blance nad Staro Gradiško, je privozila na ovinku nasproti ladja z vlačilcem. Tominšek in Slapnik, ki sta bila spredaj, sta naglo okrenila popolnoma na desno, Remšaku, ki je bil na zadnjem delu splavov, pa to ni uspelo. Slapnik je hitro skočil k Remšaku, da bi preprečil nesrečo, v tem pa je ladja zadela v zadnji del splavov in jih prevrnila. Slapnik in Remšak sta padla v vodo. Slapnik se je rešil, Remšak pa je utonil. Njegovega trupla še niso našli.

»Mama, ne, ne pod vlak!«

Izpoved priče žaloigre v Laškem

Laško, 8. maja

Žaloigra rudarjeve žene Marije *Doberškove*, ki se je s sinčkom vrgla pod vlak, vzbuja še vedno globok vtis med vsem prebivalstvom laškega okraja in se na različne načine tolmačijo vzroki njenega strašnega obupnega dejanja. Razrezani trupli nesrečne matere in njenega sinčka že počivata pod rušo laškega pokopališča. V bridko življenjsko dramo, ki se je končala s pretresljivim dogodkom pri železniškem mostu nad Savinjo, se zgoščuje pričevanje onih, ki so pokojnico poznali, ali ki so bili priče njene smrti.

Neki avtomobilist pripoveduje: Stal sem z avtom na cesti pred laško postajo v bližini železniškega mosta, ki drži čez Savinjo. Bilo je ob 14.45, ko je drevil brzovlak iz Rimskih toplic čez most proti Laškemu. Nenadno se je začul strahovit krik štiriletnega fantička, s katerim je obupana ženska hitela na železniško progo, po kateri se je bližal brzovlak postaji. Otrok je vpil: »Mama, ne, ne pod vlak!« Tragedije ni bilo mogoče preprečiti, kajti mati je krčevito držala sinčka okrog pasu in se z njim vrgla na tračnice. Že naslednji trenutek so kolesa obe trupli prerezala.

Na kraju nesreče se je takoj zbralo mnogo ljudi, ki so globoko pomilovali nesrečno ženo in otroka. Prišli so tudi orožniki in prišla je železniška komisija. Pri pokojnici so našli fotografijo rudarja Franca Doberška, na kateri je bila nesrečna mati napisala, ko se je odločila za prostovoljno smrt: »Franc Doberšek — žena in sin šla pod vlak.« Tako je bila identiteta brž ugotovljena in žaloigra pojasnjena. Marija Doberškova je bila stara 30 let, doma iz okolice Trbovelj in izučena šivilja. Z možem Francem se nista dobro razumela. Pred tremi tedni jo je zapustil in poslej ni prejela od njega nobene pošte. Zaman ga je žena iskala, kakor je tudi zaman iskala utehe pri svojcih. Trla jo je strašna skrb, kako bo preživela sebe in dva sinčka, starejšega, ki mu je osem let, je pustila v Laškem, mlajšega pa je ponesla s seboj v grob. Pri pokojnici so našli le pol dinarja.

Elektrika je ubila nadarjenega vajenca

Mlada žrtev znanjaželjnosti v Ježekovi livarni

Maribor 8. maja

V opoldanskem odmoru se je pripetila danes okrog 12.30 v Ježekovi livarni na Meljski cesti nesreča, ki je terjala življenje 15letnega ključavničarskega vajenca Ivana Pezdirca. Ko je, kakor vsak dan, opoldne zavžil tisto hrano, ki si jo je bil prinesel z doma, si je do 13. ure, ko se delo spet nadaljuje, ogledoval livarniške stroje. Pri tem pa se je po nesrečnem naključju dotaknil električne žice, ki je bila bržkone pomanjkljivo izolirana, če ne pretrgana. Naslednji trenutek se je Pezdirc zgrudil in izdihnil. Ko so priskočili tovariši, da bi mu pomagali, je bil že mrtev. Električni tok je imel sicer le napetost 220 voltov, toda tla so bila vlažna in zato dobro prevodna. Nesrečni Pezdirc je bil doma iz Hotinje vasi. Bil je priden fant in zelo znanjaželjen, kar je žal postalo danes zanj usodno. Nesrečna smrt 15letnega vajenca je zbudila pri vseh sodelavcev globoko sočutje.

Obup dveh mladih zaljubljencev

Pod Mežakljo so našli dve žrtvi ciankalija

Jesenice, 8. maja

Danes dopoldne so našli na Jesenicah pod Mežakljo v gozdu trupli dveh mladih ljudi. Kakor se je izkazalo, sta ležali tu že od nedelje. K obema truploma so bili poklicani policijski organi, ki so pri mladih pokojnikih našli listine, po katerih so spoznali, da je mladenka Anica **Staničeva** doma iz Čirčic, zaposlena v tiskarni v Kranju, mladenič pa je 22letni Franc **Prax**, ki je bil zaposlen kot tkalski mojster pri Kranjski tekstilni tvornici »Impex«. Njuna žaloigra je naslednja:

France Prax je bil nemški državljan doma v Sudetih, bival pa je pri starših v Kranju. Dne 29. aprila letos je bil poklican v Nemčijo. Preteklo soboto 4. maja, se je nepričakovano vrnil. Ker je bil brez vizuma, bi se bil moral vrniti v domovino, ali odločil se je, da gre raiši v smrt. V nedeljo se je sestal s svojo izvolienko Anico na Jesenicah. Ker sta uvedela, da jima ne bo mogoče ustanoviti skupnega družinskega ognjišča, sta se kot žrtvi današnje dobe odločila za skupno smrt. France Prax je naslovil svoje poslednje pismo na policijski komisarijat na Jesenicah s prošnjo, naj njegovo pismo pošljejo njegovim staršem. Anica pa je naslovila poslovilno pismo na svoje v Čirčicah in jih prosila oproščenja, ker brez Franceta ne more živeti in je zanjo bolje, da gre v smrt. Obe pismi so našli policijski organi v Aničini ročni torbici. Kakor je ugotovila komisija, sta se nesrečna zaljubljenca zastrupila s ciankalijem in sta ob učinku tega močnega strupa bila gotovo kmalu mrtva. Po komisijskem ogledu so prepeljali obe trupli v mrtvašnico na jeseniškem pokopališču in bosta verjetno jutri tudi tu pokopana. — Svojci obeh so bili o njuni tragediji takoj obveščeni, v jeseniškem okolišu pa je ta žaloigra zbudila globoko sočutje.

Če greš na pot: Ki-Ki povsod!

Proizvodi UNION, Zagreb.

Občni zbor Muzejskega društva

Ljubljana, 8. maja.

V Narodnem muzeju je bil včeraj popoldne redni občni zbor Muzejskega društva za Slovenijo. Predsednik univ. prof. dr. Milko Kos je pozdravil zastopnike oblastev, mestne občine, predstavnike tovarniških društev in člane. Zborovalci so nato počastili spomin med letom umrlih članov: ravnatelja dr. Jakoba Zupančiča, prof. Davorina Sisakoviča in prof. dr. Pavla Grošlja. Predsednik se je toplo zahvalil vsem, ki so društvo kakorkoli podprli.

Najpomembnejši dogodek v preteklem letu je bila prosiava 100 letnice društva dne 16. decembra. Ob tem velikem prazniku je bilo društvo odlikovano z redom Sv. Save II. stopnje in odlikovanja so prejeli tudi nekateri odborniki. V Ljubljani je bilo zborovanje slovenskih zgodovinarjev, na katerem so bile izčrpne debate, obenem pa so bili podani izdelani referati univ. prof. dr. Franca Steleta, banov arhiv. prof. Baša, prof. Maksa Miklavčiča, univ. prof. dr. Josipa Turka, kustosa dr. Rajka Ložarja, univ. docenta. dr. Franca Zwitterja, inspektorja prof. Silva Kranjca in univ. bibliotekarke dr. Melite Pivec Steletove. Prihodnji sestanek slovenskih zgodovinarjev bo letos septembra v zgodovinskem Ptuju in Dornavi; sestanki pa se bodo ponavljali vsako leto, vedno v drugem kraju.

Iz poročila tajnika dr. Zwitterja je razvidno, da ima društvo 246 članov. Jubilejna publikacija »Glasnika« je izšla lani v nakladi 650 izvodov in obsega izvod 412 strani besedila in 28 strani prilog, poleg kazala, ki je izšel na 64 straneh in ki ga je uredila univ. bibliotekarka dr. Melita Pivec-Steletova. K tisku kazala je pripomogel zlasti prejšnji predsednik Muzejskega društva, načelnik dr. Andrejka, ki je izposloval primerno podporo. Po blagajniškem poročilu univ. prof. dr. Balduina Sarie je poročal knjižničar dr. Ložar. »Glasnik« je bil odposlan v zamenjavo na 125 naslovov, društvo pa je prejelo v zameno 205 tujih publikacij. Po poročilu urednika »Glasnika« ravnatelja dr. Mala je v imenu nadzornega odbora predlagal insp. Turk razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Soglasno je bil obnovljen stari odbor.

— **Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed vsled zapeke,** naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna **»Franz-Josefova«** grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je **»Franz-Josefova«** grenka voda prav posebno koristno domače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s salinskim sredstvom za odprtje.

Ogl. reg. S. br. 50474-32.

APZ v Tržiču. Veliko zanimanje je vzbudila vest v Tržiču in okolici, da pride v soboto, 11. t. m. Akademski pevski zbor iz Ljubljane v Tržič, kjer bo priredil velik koncert, kakršnega sta bila deležna že Kranj in Vrhnika. Koncert bo ob 20.30 v dvorani Prosvetnega doma pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije. Naj si občinstvo blagovoli preskrbiti vstopnice že zdaj, da ne bo na dan koncerta v zadregi! (—)

Kulturni pregled

Iz hrvatske književnosti

Fran Galović

Založba »Binoza« v Zagrebu, ki si je pridobila velikih zaslug za hrvatsko književnost že z izdajo A. G. Matoša (ni njena krivda, če je pri tem opešala), je pričela izdajati v knjižnici »Hrvatski moderni pisci« zbrano delo Frana Galovića. Redakcijo te izdaje, ki začenja 25 let po pesnikovi smrti odplačevati moralni dolg temu protagonistu mlade hrvatske lirike v zadnjih letih pred vojno 1914—1918, je prevzel njegov prijatelj prof. Julije Benešić. V »Binozini« izdaji bodo zbrani vsi Galovićevi objavljeni in neobjavljeni, začetniški in zreli spisi.

Fran Galović je dober duhovni znanec vseh onih, ki so nekoč odkrivali v »Savremeniku«, v izdajah Društva hrvatskih književnika in posebej še v zbirki »Hrvatska mlada lirika«, glasove iz svoje patrie spirituelle«. Kolikokrat sem si recitiral njegov sonet »Gde mi je domaja? Vidjele je nisu — dugo moje oči . . .«! Začel je sodelovati v listu Ferde Ž. Milera »Pobratim«, kjer nas je toliko odlagalo svoje lirične prvence prve sledove mladostnih sanj, upov in razočaranj. Karlo Häusler, Musa Cazim Ćatić, Antun Barac in številni drugi so poleg Galovića izšli iz »Pobratimovega« kroga. Njemu je pripadel tudi pokojni Pero Mergel Gotalovački, eden najnadarjenejših pesnikov tega rodu, poznejši sodelavec »Mlade Hrvatske«. Magerla se spominjam, kako mi je kot krepak študent atletskega života ves razgaljen čital v postelji Wiesnerjeve, Galovićeve in Matoševe verze, medtem ko je zunaj šumel pomladanski dež po pločevinastem žlebu varaždinske strehe . . .

Tako je srečanje s prvo knjigo Galovićevih pesmi, ki nosi usodno letnico 1940, srečanje z letom 1910, s sencami preteklosti, z vonjem rož, ki jih ni več, z verzi, ki so ležali pozabljeni v duši. Po vojni smo se spomnili Galovića (ki je postal njena žrtev že v temnem letu štirinajstem), ko je Krleža objavil v »književni republiki« ciklus Galovićevih kajkavskih pesmi »Z mojih bregov«. Četrt stoletja po njegovi smrti je torej začelo izhajati zbrano delo, ki bo pokazalo vso Galovićevo umetniško rast od prvih »pobratimskih« začetkov do lirike v »Savremeniku«, od njegovih dramatskih pesnitev tja do labodjih spevov z mojih bregov«.

Prvi zvezek Galovićevih »Dela« šteje nad 200 strani in vsebuje tudi pesnikovo malo znano sliko. Uvod »O životu i radu Frana Galovića (str. 7—106) je spisal prof. Julije Benešić. Je to obsežna študija o pesniku, ki o njem pravi njegov najboljši poznavalec, da »u hrvatskoj književnosti nema primjera, da je itko u jedanaest godina stvaranja pokazao toliki napredak, a da je prikinuo zanavjek svoj rad sa 27 godina života« in da je bil njegov talent »visoko iznad mediokriteta«. Uvod vsebuje mnogo biografskih, literarno-zgodovinskih in bibliografskih podrobnosti in citira tudi razna neobjavljena Galovićeva pisma. Če bi ta sicer odlična študija imela boljšo grafično formo (večjo razpredelitev, vidnejšo ločitev v poglavja, premaknitev nekaterih citatov pod črto ali ob konec študije in pod.), bi bila mnogo preglednejša.

V prvi knjigi je objavljena pod zaglavjem »Prvi pokušaji« Galovićeva lirika iz l. 1903—1908 torej iz razdobja, ko je pesnik zorel pod raznimi vplivi, iz razdobja »Pobratima«, »Hrvatskega Prava« in »Hrvatske Smotre«. Tu je mnogo zelenega sadja, ki pa je značilno za proučevanje Galovićeve pesniške rasti. Zanimivo je spremljati rast mladega talenta, ki se razvija kakor popje čarobne rože, dokler ne pokaže presenetljive lepote, svojskosti in moči svoje lirične umetnosti.

V drugi knjigi bodo najboljše Galovićeve pesmi izza zadnjih let pesnikovega življenja, v tretji prozni spisi, med njimi obsežnejši teksti »Začarano ogledalo« in »Izpovjest«, v četrti Galovićeve drame, kakor »Tamara«, »Grijeh«, »Mors regni«, »Mati«, »Pred smrt« in »Marija Magdalena«. V peti knjigi izidejo članki in kritike. Tako urejeno in izdano delo bo najboljši literarni spomenik Franu Galoviću, pesniku hrvatske Podravine in enemu najboljših izraževalcev nastrojenja in stremljenj mlade generacije v zadnjih letih pred prvo svetovno vojno, ko se je začela dolgotrajna, za vekove odločilna kriza našega prelomnega časa. —o.

Likovna razstava Perko-Pečarič v Mariboru

V beli dvorani Sokolskega doma v Mariboru sta razstavila svoja dela slikarja Herman Pečarič in Lojze Perko. Otvoritev razstave je bila dokaj skromna. Oba umetnika razstavljata prvič in zasluži razstava že zaradi tega pozornost mariborskega kulturnega občinstva. Nekaj del je prav dobrih. Zaman je sklicevati se na »diletantizem«, ker umetnik ne živi in raste iz šole, ampak iz samega sebe. Zaradi tega je prav, da se slehernemu nudi možnost uveljavljenja in nadaljnjega razvoja.

Perkova olja nas spominjajo na likovni klub »Zemlja«. Motivi so vzeti iz kmečkega življenja Slovenskih goric, iz Prlekije. Njegova dela visijo preveč v temi, zato ne pridejo do polnega izraza. V pokrajinah prevladujejo temno rjavi toni, snov je poenostavljena brez barvne in ritmične živahnosti. Motivi so neposredno naturalistično zajeti, barve ne oživljajo prostora, ponekod so trde in hladne. Nekatera dela bi lahko izostala (n. pr. Ivje). Vendar pa je v njegovi zbirki nekaj prav dobrih, izvrstnih del kakor n. pr. »Pesem jeseni«, »V Prlekiji«, »Studenček« itd. V prvi izmed naštetih je vodna plast odlično podana. Pokrajina je polna barvne lepote in tonske skladnosti. »Vaški motiv«, »Domačija«, »V Prlekiji« nas spominjajo na Miheliča, čeprav je umetnik tukaj bliže zagrebški šoli in bolgarskim realistom. »Studenček« nam dokazuje, da se bo umetnik razgledal, poglobil ter osamosvojil. Tu se umakne barvna enoličnost, vnešene so subtilnejše barvne plasti, ki izpričujejo svežost, živahnost in občutje. »Nedeljo popol.« je maia skica starejše kmečke žene, ki v miru in nedeljskem razpoloženju uživa svoj nedeljski počitek. Delo je dovršeno in bolj zgovorno, kakor deli večjega formata, n. pr. »Orača« in »Lončar«. Zadnji deli sta sicer kompozicijsko dobro rešeni, manjka pa jima življenjski elan in tonska razgibanost, ki mora izhajati neposredno iz umetnikove duše. V manjših delih za sedaj umetnik bolje obvlada snov in formo, toda njegova slikarska individualnost je dovolj močna, da se prebije do lepših in večjih uspehov. V pastelu in risbah je slabše zastopan. Izvir Savice je dobro delo.

Herman Pečarič je razstavil olja, akvarele in risbe. Na prvi pogled spoznamo, da se v njem odkriva močna slikarska osebnost, ki bi z izpopolnjenim tehničnim znanjem lahko dosegel vidno mesto med slovenskimi slikarji. Njegovi akvareli »V logu«, »Grmada«, »Večer«, »Čez polje« in »Kozolec« nosijo toliko barvne svežosti, neposredne topline in občutja, da jih smemo smatrati za najboljša dela na razstavi. Tudi on, sin kraške zemlje, kakor Albert Sirk, ljubi motive iz rodne zemlje, kjer se pekoče sonce upira v razgreta kraška tla. Tudi v delih »Na vasi«, »Na klancu« je Sirku tehnično in barvno soroden. Ti akvareli v ničemer ne zaostajajo za njegovimi. Pečarič lahko postane odličen slovenski akvarelist. Za to ima vse potrebne dispozicije: subtilnost mehkega barvnega občutja, neposredno lirično nastrojenje in tudi že dovolj potrebnega znanja ter izkustva. Ljubi naravo in čuti z njo, ona mu lahko nadomesti še tako odlično šolo. Iz akvarela je prešel na olje. Tudi v olju, kjer slika neposredno, brez namernega hotenja, kaže iste vrline, kakor pri akvarelu (na pr. »Zimsko sonce« in »Gradaščica«. Ne gradi z barvnimi

Domače vesti

Dve o junaštvu

Prišel je Ševljan iz Črne gore v Valjevo. Na trgu sreča svojega dobrega starega znanca, slovečega rodoljuba Ljubomira Nenadovića. Vesel ga pozdravi:

— Zdrav mi bodi, gospodin Ljubo!

Poljubila sta se in se začela pogovarjati, kakor se pač po dolgem svidenju pogovarjajo znanci. Pa pravi Črnogorec:

— Ali še veš, gospodine Ljubo, kako sem takrat v bitki na Vučjem dolu posekal tri turške glave?

— Vem, kako ne bi vedel!

— A veš li še, gospodine Ljubo, kako si ti istega dne posekal kar šest turških glav?

— E, tega pa ne vem. Davno je bilo, pa sem pozabil.

*

Vprašali so serdarja Rada Plamenca nekateri Črnogorci na Cetinju:

— Kakšna je razlika med črnogorskimi in srbijanskimi junaki?

— Boga mi, velika! odgovori serdar Rade.

— Ampak na njihovo škodo, kaj?

— Ne, na našo.

— Ne daj Bog, da na našo!

— E, da, kadar se mi bijemo, vedno gledamo predse in za seboj. A oni Srbijanci — vedno samo pred seboj!

*

Dve anekdoti, dva pouka za današnji čas: Dober junak pozablja nekdanja junaštva, ko je storil svojo dolžnost za domovino. Dober junak gleda predse, pa naj pride kar hoče.

* **Službeni list dravske banovine** prinaša v 37. številki od 8. maja: pravilnik o odkupovanju živali, vozil in opreme od proizvajalcev za potrebe aktiviranih edinic vojske in mornarice; pravila o opravljanju dopolnilnega izpita učencev meščanskih šol z zaključnim izpitom za vpis v I. razred trgovske akademije, dvorazredne trgovske šole, ženskega strokovnega učiteljišča, pomorske trgovske akademije in tehniške srednje šole; dalje banovo odredbo o minimalnih mezdah v gostinskih podjetjih; imenovanje članov mojstrske izpitne komisije s fakultetno izobrazbo pri zbornici za TOI v Ljubljani in razne objave iz »Službenih novin«.

Trgovina s kovčegi

ROSSI

TRST,
Via Ponchielli N. 8
Piazza
Caduti fascisti N. 4
Telefon štev. 89-53

TOVARNA DEŽNIKOV
trgovina na debelo in drobno

Torbice - kovčegi - skrinje - palice itd.
Popravila v teku dneva.

* **Hrvatski kmetje v Beogradu.** Te dni se mudi v Beogradu velika skupina hrvatskih kmetov, članov Seljačke sloge. Nad 40 kmetov in kmetic v pestrih narodnih nošah iz vasi Čučerja v Hrvatskem Zagorju prikazuje Beograjčanom stare hrvatske svatbene običaje. Hrvatski gostje so doživeli v torek v Beogradu prisrčen sprejem. Ko so šli po mestu, so vzbujali mnogo pozornosti. Vpisali so se v dvorske knjige, na to pa obiskali hrvatske ministre. Zvečer sta jih sprejela predsednik in podpredsednik vlade. Včeraj jih je sprejel beograjski župan Vojin Djuričić. Zvečer je bil prvi nastop v dvorani Kolarčeve ljudske univerze.

* **Konec špekulacije z modro galico na Hrvatskem.** Kakor beležijo zagrebški listi, se je zadnji čas razvijala po hrvatskih krajih špekulacija z modro galico. Ker je je prav zdaj, ko je najbolj potrebna, primanjkovalo, je banska oblast v Zagrebu odločila takole: modra galica se sme prodajati po 6.68 din franko vagon tovarna. Trgoci ali posredniki smejo dodati samo prevozne stroške do prodajališča, ostale efektivne stroške na javne dajatve in 0.12 din za 1 kg kot lastni zaslužek. Pri nadrobni prodaji smejo dodati še 0.30 din. za vsak kilogram od 100 kg navzgor, odnosno 0.50 din za 1 kg pri razprodaji od 1 do 100 kg.

* **Pravi blagoslov** je bilo zadnje deževje za naše jadranske kraje. Med tem ko marsikod drugod po državi tožijo o novih nevšečnostih zaradi povodnji, poročajo iz Splita: Deževje zadnjih dni bo poljem na primorju močno koristilo. Zaradi zime so trpeli posevki, oljke doslej še toliko niso ozelenele kakor druga leta do konca januarja. Zdaj pa bo vsa priroda na Jadranu mahoma poživljena. Zlasti so zadovoljni otočani, ker bo živina imela letos zadosti hrane.

V tek in slast

vam bodo na izletih in doma po kakovosti prvovrstni, po ceni pa zmerni **fini narezki** in za praznike pitani **kapuni** iz trgovine z delikatesami **V. A. JANEŠ, Aleksandrova 12, tel. štev. 34-55.**

* **Pokojninski zavod v Zagrebu zgradi novo mestno četrt.** Kakor navajajo »Novosti«, je sklenilo ravnateljstvo Pokojninskega zavoda v Zagrebu pod vodstvom g. dr. Košaka kupiti od Prve hrvatske štedionice veliko stavbišče 40.000 kvadratnih klafter južno od Dubrovačke ceste. Tu bo Pokojninski zavod zgradil novo četrt Zagreba, ki jo bo tvorilo kakih 200 stanovanjskih hiš. Zemljišče je kupljeno za 14,800.000 din, v zidavo 200 novih poslopij pa bo v teku nekaj let vloženih nad 200 milijonov dinarjev. Tako upa Pokojninski zavod v Zagrebu najbolje zavarovati zbrani kapital.

* **Vode po Dolenjskem.** Stalno deževje v zadnjih dneh je povzročilo, da so vode po Dolenjskem zelo narasle in poplavile polja in travnike. Zlasti visoko se še vedno drži Krka, ki se je razlila med posameznimi dotoki, tako da so na mnogih krajih nastala pravcata velika jezera. Voda, ki je poplavila polja in travnike, gotovo ne bo imela na rastline dobrega učinka, zlasti bodo trpeli travniki. Zaradi večkratnih povodnji v lanskem letu, je občutno trpela živina, ker od prsti umazano seno, ki je na travnikih pustila voda, ni bilo užitno, marveč živini škodljivo. Tako tudi letos grozi povodenj onesnažiti travo na travnikih in živinorejcev prikrajšati na dobrem in tečnem senu. Pod vodo pa trpe tudi razni sadeži. Ko dež poneha, začno vode sicer kmalu padati, ali ob ponovnem deževju takoj spet narastejo. Narasla voda tudi sicer dela škodo, ker odnaša rodovitno prst in onemogoča delo na polju, ki je že tako zelo zaostalo. Zato dolenjski kmet upravičeno želi skorajšnega lepega in solnčnega vremena.

* **Dramska sekcija NSZ nastopi v Logatcu.** V nedeljo ob 20. uri priredi dramska sekcija Narodne strokovne zveze iz Ljubljane v Logatcu Rerdamovo komedijo »Revolucija mož!« Predstava bo v dvorani Sokolskega doma v Gornjem Logatcu. Vljudno so vabljeni vsi prijatelji odrske umetnosti. Sodelujejo: Pelikan Sonja, Lavrič Irena, Zora, Pfeifer Ciril, Skrem Milan in Lončina Jože. Pridite vsi, ne bo vam žal!

* **Rdeč dež v Beli Krajini.** Iz Črnomlja poročajo, da je pretekli petek iznenadil Belo Krajino redek prirodni pojav. Padal je rdeč dež, kakor da lije kri z neba. Kdorkoli se je mudil na prostem, je odnesel na obleki rdeče madeže, kakor da je oškropljen s krvjo. Kakor znano, nastaja rdeč dež zavoljo prahu, ki ga prineso vetrovi iz Sahare. Saharski prah ali pesek se znajde med deževnimi oblaki in pordeči dež. Lahkoverno ljudstvo pa, seveda v takih pojavih vselej vidi znamenja razburljivih bodočih dogodkov in je tako bilo tudi v Beli Krajini.

* **Prešernova koča** na Stolu bo oskrbovana za binkoštne praznike, stalno oskrbovana pa od 1. junija t. l.

* **Namesto venca** na grob blagopokojne gospe Angele Majaronove sta darovala gg Verbič Marijan ter Majaron Ludvik, oba iz Ljubljane, vsak po 100 din za občinske revežc v Borovnici.

* **Tombolski odsek Sokola Medvode** zaključuje svoje delo in se pripravlja na tombolo, ki bo 19. t. m. ob 16. uri na telovadišču poleg Sokolskega doma. Zveze z vlaki so zelo ugodne na vse strani. Vabimo Vas, pridite k nam po srečo in sveži planinski zrak. Na veselo svidenje 19. t. m. v Medvodah. Po tej poti se tombolski odsek prisrčno zahvaljuje vsem, ki ste nam pomagali na kateri koli način do tega, da priredimo tudi letos tradicionalno tombolo. Bratska Vam hvala! Tombolski odsek.

* **Nova železniška nesreča.** Iz Zenice poročajo: V torek zjutraj se je na progi med Vrhovim in Kamenom prevrnilo 12 vagonov tovornega vlaka. Iztiril je težko natovorjen vagon in potegnil za seboj še enajst drugih. Šest vagonov je popolnoma uničenih, 6 pa močno poškodovanih. V vagonu, ki je skočil s tira, so bili železni valji za železarno v Zenici. Človeških žrtev ni bilo, samo strojevodja je lažje poškodovan, gmotna škoda pa je znatna. Na kraj nesreče sta kmalu prispela dva pomožna vlaka in bo promet kmalu obnovljen. — Nesreče je prekinilo promet na progi med Skopljem in Djevdjelijo. Ker se je utrgal oblak, so hudourniki pri postaji Bistrenici razrušili železniški nasip v dolžini 50 m. Na delu je mnogo delavcev in lažji vlaki spet lahko obratujejo.

* **Krvav dvoboj.** V Svetozaru Miletiču sta se mladeniča Karlo Odri in Josip Rogonac zagledala v neko lepotico. Postala sta strahovita sovražnika. V nedeljo sta se odločilno spopadla. Rogonac je zadal nasprotniku dva smrtno nevarna vboda v želodec. Kljub skrbni pomoči v somborski bolnišnici je Odri v ponedeljek izdihnil. Rogonca pa so spravili na varno in se bo precejšnjo dobo pokoril. Tako je vaška lepotica čez noč brez oboževalcev.

* **Zaradi pijače je sunil ženo s terase.** V Vodicah pri Šibeniku je 50letni čevljar Benjamin Bagnol prišel pijan domov. Zahteval je od žene, naj mu da 40 din, kolikor jih je še bilo pri hiši. Žena Ana, mati štirih otrok, se mu ni pokorila in sta se začela na terasi prerivati. Ko je žena obnemogla, je ob moževem sunku padla s terase, si lomila hrbtenico in obležala mrtva. Pijanski mož je moral v torek pred veliki senat v Šibeniku, kjer se je sicer branil, da ni hotel usmrtiti žene. Vendar sta zoper njega odločno pričala oba last na sina in tudi hči. Obsodili so ga na 12 let ječe.

* **Bitke med lovskimi pazniki in divjimi lovci** se po hrvatskih loviščih pogosto ponavljajo. Zdaj poročajo iz Križevcev, da so v ondotnih okoliših začeli krivolovci neusmiljeno uničevati lovišča. Iz vasi Zabrdja v bjelovarskem okraju je te dni prišlo deset krivolovcev v lovišče Lug, kjer goji križevsko lovsko društvo srnjad ter ima tudi lepo število fazanov in zajcev. Že nekaj let je revir zaprt in nihče izmed lovcev ne strelja, da bi se stanje kolikor le mogoče popravilo. Lovski pazniki so zasačili krivolovce iz Zabrdja, ki so že imeli s seboj tri fazane in tri zajce. Pričela se je bitka in so se morali lovski pazniki umakniti premoči. Skupina krivolovcev iz Zabrdja je znana kot najnevarnejša tolpa, ki takoj začne streljati na lovske paznike in se nikakor ne da motiti pri svojem divjaškem početju.

* **O razbojniški družbi,** ki straši okrog Petrinje smo že nekajkrat poročali. Orožniki jo vsepovsod zasledujejo. V noči na torek so roparji napadli 80letnega Pavla Madžarića in njegovo ženo Marijo v vasi Luči pri Veliki Gorici. Prejšnji dan je bil Madžarić prodal konje za 4.000 din. Razbojniki so ga ponoči obiskali. Najprej so ubili njegovo ženo, ki je bila pristopila k vratom s sekiro v roki. Nato so nevarno ranili starčka in odnesli plen. Starček se bori s smrtjo in doslej ni mogel povedati

O PREHRANI.

Mineralne snovi, ki se kemično vežejo z organskimi sestavinami, izgrajujejo človeško telo. Ne vse, samo nekatere. Od najvažnejših je treba omeniti kalcij, fosfor in železo. V mlečni otroški moki »BRACO« se nahajajo te mineralne snovi že vezane z organskimi tvarinami in jih občutljivi otroški organizem lahko absorbira in tako detetu z gotovostjo dovedemo hrano za razvoj kosti.

Če bi tega filma ne videl, bi mi bilo zelo žal ...
Po Tristan Bernardovem odrskem komadu
KINO UNION, tel. 22-21 ob 16., 19. in 21. uri
JEANNE DORÉ
Materina radost in bol
take in enake besede so se čule iz ust onih, ki so videli film in se navduševali nad vzvišeno igro umetnice, kakršna je
EMA GRAMATICA

KORONOVI BISERI KINO MATICA, tel. 21-24, ob 16., 19. in 21. uri
Napet, pustolovski film
z najboljšimi igralci Amerike: SPENCER TRACY-jem in MYRNO LOY.

JEANETTE Mc DONALD in NELSON EDDY pojeta najlepše arije in pesmi v prekrasnem glasbenem filmu:
CVETJE V MAJU (BELI JORGOVAN)
KINO SLOGA, tel. 27-30. — Samo še danes in jutri. — Danes ob 16., 19. in 21. uri

Iz Ljubljane

u— Direktor splitske drame v Ljubljani. Včeraj je prispel v Ljubljano direktor novo ustanovljenega dramskega gledališča v Splitu dr. Marko Fotez. Mladi direktor, priznan gledališki strokovnjak in režiser, bo stopil v Ljubljani v stike z našimi gledališkimi krogi in posameznimi kulturnimi delavci, saj se intenzivno zanima za naše kulturne prilike in bo v splitskem gledališču dal mesta tudi delom nekaterih slovenskih dramatskih avtorjev, kar je treba v prizadevanju čim tesnejšega kulturnega sodelovanja med Slovenci in Hrvati najtopleje pozdraviti. Naj bo izrečena g. direktorju, prijatelju naše kulture, na tem mestu iskrena dobrodošlica!

Za birmo

nudi veliko izbiro vsakovrstnih švicarskih ur in zlatnine
ALOJZ FUCHS,
LJUBLJANA, Židovska ulica 3

u— Občni zbor krajevne organizacije JNS za dvorski okraj bo drevi ob 20. uri v lokalu pri Mraku na Cesti 29. oktobra. Politično poročilo bo podal minister g. dr. Kramer. Odbor vabi članstvo, da se občnega zbora zanesljivo udeleži. Odbor.

u— Čedomil Dugan, ki nastopi v petek, 10. t. m. ob 20. v Frančiškanski dvorani kot pianist na koncertu svoje žene Majde in njene matere Pavle, je najmlajši sin plodovitega hrvatskega komponista, orgelskega mojstra in glasbenega teoretika Frana Dugana, profesorja zagrebške glasbene akademije. Čedomilov starejši brat, pokojni inženjer Franjo je bil glasbeni talent in je obdelal narodne motive medjimurske, ki jih bomo čuli tudi na koncertu v Čedomilovi izvedbi. Čedomil je že z devetimi leti igral svoj prvi samostojen orgelski koncert, diplomiral na zagrebški akademiji s klavirjem in orglami in je danes kot najmlajši klavirski in orgelski pedagog profesor državne glasbene akademije v Zagrebu. Od svojih deških let je doslej nastopil že neštetokrat na koncertih po dvoranah in cerkvah kot solist na obeh instrumentih ali kot umetniški spremljevalec različnih pevcev in pevk.

Lepo darilo za birmanca ali pridnega dijaka je:

Balda fotoaparat vel. 6×9 z optiko 1:6.3, 2 filmom in lepo torbico

za din 350.—

Sveži filmi pa še vedno po stari ceni pri

Foto Touristu, Lojze Šmucu
LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 8.

u— »Uježe«, zabavno Nušićevo veseloigro, uprizore Šentjakobčani drevi ob 20.15 v korist Protituberkulozne lige v Ljubljani. Na binkoštno soboto in ponedeljek ob 20.15 pa uprizorijo tridesetič in poslednjič to izvrstno gledališko delo, ki je imelo tak uspeh, da so bile vse dosedanje predstave popolnoma razprodane. S tema predstavama zaključijo Šentjakobčani letošnjo sezono. Ker je za predstave veliko zanimanje in je vselej odšlo mnogo ljudi brez vstopnic, jih kupite že v naprej od danes dalje v društvenih prostorih v Mestnem domu.

u— Cepljenje zoper koze se v Ljubljani prične v ponedeljek 20. t. m. Obvezno je za vse lansko leto rojene otroke, ki še niso cepljeni, prav tako pa tudi za vse letos rojene, ki so stari najmanj tri mesce. Brezplačno cepljenje bo po raznih delih mesta, kakor je razvidno z velikih lepakov. Cepljeni morajo biti tudi otroci, ki se jim koze niso prijele. Starši onih otrok, katere bo cepil zasebni zdravnik, morajo mestnemu fizikatu potem predložiti dokazilo o uspešnem cepljenju. Otroke, ki bi jih n. pr. zaradi bolezni ne bilo mogoče cepiti, je treba opravičiti pri javnem cepljenju ali pa med uradnimi urami na mestnem fizikatu v Mestnem domu.

Reklamna prodaja — oglejte si izložbe Alojzij Potrato — prej
JOS. KUNC & Co.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 32.

u— Novi mostiček za pešce čez Gruberjev prekop, ki bo izpeljan v smeri s Streliške ulice naravnost na drugi breg pod Golovec, bo zgrajen iz železobetona v širokem loku, širok pa bo tri metre, tako da bodo po njem prepeljevali lahko tudi ročne vozičke, za katere bo vodila posebna pot na Hradeckega cesto. V dolžino bo meril štirideset metrov. Na nasproti strani pod Hradeckega cesto bodo pešci ž njega lahko prišli po poldrugi meter visokih stopnicah do železniške proge in čez njo do Hradeckega ceste pod Golovcem. Da bo novi most v resnici služil prometu ne le s praktičnega stališča, temveč tudi z estetskega se je upoštevalo v načrtu samem. Kakor kaže, bodo pričeli most graditi še ta mesec, če bo uspela pismena licitacija gradbenih del, ki je razpisana na dan 22. t. m. in če ne bodo nagajale vremenske prilike z upadlo Ljubljanico.

u— Materinska proslava v Mostah. Sokol Moste uprizori drevi v proslavo materinskega dne »Snegulčico in sedem škratov«. Začetek ob 20. v dvorani kina. Prijatelje naše mladine vabimo k številni udeležbi.

Smučarji, turisti in sportniki!

Uporabljajte dr. KMETOVO MAZILO IN OLJE ZA SONČENJE. — Dobi se povsod. Zaloga: Lekarna dr. St. Kmet, Ljubljana, Tyrševa cesta.

u— Dekliški internat Franje Tavčarjeve v Ljubljani, Novi trg 5. Uprava internata sprejema že sedaj ustmene in pismene prijave gojenk za šolsko leto 1940/41 v prostorih internata na Novem trgu 5.

u— JNAK »Edinstvo«. Danes ob 20. uri sestanek s predavanjem g. kapetana v p. A. Šturma o temi: »Zaokrožene gospodarske enote«. Udeležba je za člane obvezna, ostali vabljeni!

u— Društvo Soča - Matica priporoča vsem svojim članom in prijateljem, da se udeleže danes, v četrtek, ob 15. uri slovesnega vojaškega pogreba svojega rojaka vzornega pilota-narednika Kamenščka Severina iz Ročinja ob Soči, ki se je ponesrečil v Nišu. Zbor pred glavnim kolodvorom ob 15. uri.

u— Brivsko-frizerski pomočniki in pomočnice. Objavljajo: Živimo v časih, ko se težkoče posameznika ali enega stanu zgubljajo v splošnem gorju. Ne bo pa odveč, če se oglasimo brivsko-frizerski pomočniki, da izrazimo svoje težave sploh, a posebej danes v tej draginji. Draginja raste iz dneva v dan, a naši dohodki so še vedno taki, da s strahom gledamo v bližnjo bodočnost, dočim na osamosvojitev sploh ne smemo misliti. Kljub odredbi kr. banske uprave in zakonu o minimalnih mezdah smo brivsko-frizerski pomočniki (-ice) najslabše plačano kvalificirano delavstvo, a mnogi izmed nas imajo plačo globoko izpod eksistenčnega minima. Morda bo kdo rekel: »Saj imate napitnino«. Resnica je, da smo brivci edino kvalificirano delavstvo, katero za svoje sicer lepo delo m o r a sprejemati napitnino namesto človečansko odmerjene plače. toda vsakemu, ki se obregne ob to našo »srečo«, toplo priporočamo, naj poskusi živeti v njej. S pričujočimi vrsticami bi radi razne odločujoče činitelje opomnili na nas; predvsem pa naj bi se brivsko-frizersko delavstvo samo zavedalo, se organiziralo in na skupnem sestanku premotrilo svoj položaj ter se o vseh perečih vprašanjih pogovorilo. Organizacija brivsko-frizerskih pomočnikov in pomočnic v Ljubljani je sklicala v ta namen članski sestanek sinoči ob 20. pri »Novem svetu«.

u— Zadruga brivcev, frizerjev in kozmetikov obvešča cenjeno občinstvo, kakor tudi članstvo, da bodo predmetni lokali odprti na binkoštno soboto od pol 8. ure zjutraj do 21. ure zvečer, z običajnim opoldanskim odmorom. Na binkoštno nedeljo bodo odprti od pol 8. do 12. ure, na binkoštni ponedeljek pa bodo ves dan zaprti. Uprava združenja. (—)

u— Akademski odsek JB lige sporoča, da se bosta tečaja bolgarskega in slovenskega jezika ta in naslednji četrtek izjemoma vršila v klubski sobi Kazine, sicer pa ob običajnem času. Bolgarski ob 18.15, slovenski ob 19.15.

u— JNAD Jugoslavija. Danes bo ob 20. uri v društveni čitalnici 2. redni članski sestanek. Predaval bo dr. Evgen Spektorski o temi: »Socialna solidarnost«. Udeležba obvezna.

u— Združenje urarjev in zlatarjev v Ljubljani sporoča kupujočemu občinstvu, posebno botrom in botricam, da bodo trgovine z urami, zlatnino in srebrnino na binkoštno nedeljo dopoldne odprte, dočim bodo popoldne in v ponedeljek ves dan zaprte. (—)

u— Društvu »Dom slepih« v Ljubljani sta darovala gdčna. Marija Grošljeva, učiteljica v p., in g. Rudolf Grošelj profesor v p. din 400. Za velikodušni dar. iskrena zahvala! (—)

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

---

ploskvami kakor realisti in naturalisti. Barve preliva z občutjem. Široke ploskve so navadno premalo razgibane v detajlih. Vsak centimeter slikarske materije mora biti slikan in ne samo namazan. Slabši je v portretih, kakor »Moj prijatelj«, »V zapuščini«, »Lastna podoba«. Tukaj prihajajo na dan posamezne napake. Delo ne živi, ker ni doživljeno. Lastna podoba mu je do neke mere uspela, toda v tehniki, kompoziciji in barvni harmoniji je zelo pomanjkljiva. Prav dobro olje je »Južno sadje«, sicer tehnično zelo enostavno, toda barvno in življenjsko razgibano ter prepričevalno.

Risbe je razstavil samo štiri. Med njimi je odlična »Sv. Ana«, dobro uspeli sta »Na šmarni gori« in »Stari Ptuj«.

Mlada slikarja zaslužita pri prvem koraku javnega umetniškega delovanja večjo pozornost našega občinstva. — Prof. Lojze Bizjak.

Zapiski

Mrak je recitiral »Karadjordja«. Vrsto literarnih večerov, ki smo jih letos doživeli v Ljubljani, je v torek nadaljeval pisatelj Ivan M r a k s čitanjem svoje biografske tragedije iz domače nacionalne zgodovine »Karadjordje«. Ni dvoma, da je delo, ki nam riše usodo osrednje osebnosti iz enega najodločilnejših razdobij v borbi srbskega naroda za svobodo, po svoji zasnovi in idejni veljavi od sile blizu problematiki naših razviharjenih dni, prav tako pa se tudi po svoji literarni vrednosti, po sili dramatičnega oblikovanja — močan je zlasti velikopotezno zamišljen prizor s srečanjem velikega vezirja pa avstrijskega in francoskega poslanika — z uspehom stavlja redkim dobrim stvaritvam naše izvirne dramatike ob stran.

Priznan je Mrakov igralski talent, in čeprav je recitacija obširnega teksta kočljiva naloga, je njegovo neprisiljeno, smiselno nazorno čitanje dalo osebam in dogodkom iz tragedije resnično plastično podobo. Bil je lep večer, ki je prinesel topline in notranjega odrešenja, zanosa in vere v te mrke dneve zdvajanja in skrbi. Prav zato je obžalovanja vredno, da prireditev v naši kulturni javnosti ni našla zanimanja, kakršno bi po vsej pravici zaslužila. Odsotni so bili literatje in umetniki, pogrešali smo javnih delavcev, a izostala je celo mladina, ki po navadi kaže še nekaj smisla za žgoče probleme časa. Dogodki, ki iz širokega sveta pljuskajo do nas, nalagajo narodu tesnejšo skupnost, ostrejši pogled v jutrišnji dan. O tem bo moralo razmišljati tudi naše kulturno občestvo. Samo znamenje, da razume čas, ki smo mu priče, bi bilo, če bi uprava Narodnega gledališča M r a k o v e g a »Karadjordja« izbrala v svoj repertoarni program. Pisatelj in njegovo delo, imata vso pravico do tega. L. M.

Predavanje B. Jakca o Norveški. Prirodoslovno društvo je priredilo v torek zvečer v prostorih Mineraloškega instituta predavanje akad. slikarja Božidarja J a k c a o Norveški. Predavatelj je spoznal to starodavno deželo ob večtedenskem bivanju na njenih tleh in na potovanju v polarni krog. Tako je mogel iz lastnih doživetij povedati marsikaj zanimivega o posameznih krajih in o norveškem človeku, ki je že tako civiliziran, da skoraj ne more verjeti v človeško hudobnost in nravno izprijenost, kakor se je pokazala v svetovni vojni. (Najnovejše lekcije ga bodo gotovo vzdramile iz tega naivnega sna). Predavatelj je naslonil svoja zanimiva izvajanja na množico izbranih slik, ki so kazale predvsem krajine, stavbe in človeško življenje v severnem delu Norveške, zlasti v Bergenu in okolici ter še više na severu. Ob koncu je g. Jakac vrtel tudi svoj film s poti po Norveškem in v polarni krog. Lepo uspelo predavanje je bilo izredno dobro obiskano. Predavatelja je predstavil in se mu ob koncu za Prirodoslovno društvo in za občinstvo zahvalil doc. dr. B. Škerlj.

Glasbena akademija, ki jo je priredil dekliški zbor II. real. gimnazije v Ljubljani, je napolnila zavodovo telovadnico prav do zadnjega kotička s starši in sorodniki mladih pevk. Vsem, ki so ji prisostvovali, ni bilo žal dolgega sporeda, ki je zaradi svoje umetniške polnosti in prepričevalne sile minil kakor bi trenil. Če upoštevamo, da je šlo za prvi nastop še komaj porojenega zbora, moramo izreči njegovemu voditelju prof. Ivanu Repovšu še prav posebno hvalo. Zbor šteje kakih 80 do 100 svežih, mladih grl. Pevke so svoj spored odpele z vidnim notranjim veseljem. Sami mladi, zdravi obrazki, svetlih oči, tenkega posluha, katerim je znal diligent vliti vidno ljubezen do petja in pevske kulture. Toplo so se vrstili posamezni skladatelji od Preglja, Cerarja, do Mirka, Adamiča, Tomca in Premrla in drugih. Nekatere skladbe, kakor Mirkova »Ciba« in Adamičeva »Hočeš hčerka vzet moža« so pa že s svojo neugnano pevsko silo in tudi skladateljsko izvirno posrečenostjo užgale, da ju je moral zbor ponoviti. Prav tako se je tudi na zboru prvo in drugotolk poznala vestna vzgojna šola pevovodje. Premrlov »Dvignimo skupni krog« in pa Tomčevi »Sinička« in »Vrabčeva« so najmlajše med mladimi pevkami tega večera zapele razigrano, sigurno, izdelano. Sodeč po številnem, izvrstnem materialu bo mogoče pevovodji doseči s svojimi pevkami še prav lepe uspehe. Saj posveča veliko pozornost, kakor je pokazal spored, čistosti petja, dognani intonaciji in tudi globlji izrazni obdelavi. V vmesnih točkah so nastopile učenke Mlakar Anka s Pavčičevim »Spominom na prvi ples«, Džanga Katja z dvema pevskima točkama, Smrekar Danica s Schubertovo »Čebelico« in drugim stavkom iz Dvořakova Sonatina za gosli. Mastnak Jelica pa s Griegovo »Pomladjo«. Prizadevna dekleta iščejo stik z umetnostjo poleg svojega obilnega srednješolskega pouka! Dekliški oktet je zapel še Pregljevo »Uspavanko«, pristno medjimursko narodno. Akademijo je treba šteti zavodu v čast!

Dr. B.

u— **Pevski koncert,** ki bo 10. t. m. ob 20. v Frančiškanski dvorani, bo nudil poslušalcem redek užitek. Nastopili bodo: znana sopranistka ga. Pavla Lovšetova, njena hčerka ga. Majda por. Dugan in pianist g. prof. Dugan Čedomil, ki je že kot 9leten deček prirejal samostojne koncerte. Prodaja vstopnic je v trafiki Sever v Šelenburgovi ulici. (—)

u— **Akrobat Daut Žudjelović vabi občinstvo.** V Ljubljani se mudi akrobat Daut Žudjelović, ki izvaja nad 350 drznih točk na žici visoko v zraku, na raznih pripravah in na tleh. Napeljal je žico s strehe klasične gimnazije na streho hiše štev. 7 v Gajevi ulici, kjer bo nastopal te dni vsakokrat ob 18. Daut Žudjelović je v resnici silak, saj vam pleše s tovorom 700 kg kakor balerina, a na žici visoko pod nebom uganja vragolije, da se človeku ježe lasje. Ni dvoma, da bo njegovo kratko gostovanje v Ljubljani nudilo užitek množici gledalcev.

u— **Pazite na kolesa in ne puščajte jih v vežah in na nezavarovanih mestih!** V pasaži Viktorije na Aleksandrovi cesti je bilo Janezu Kiklju odpeljano moško kolo znamke Stadion, tovarniška št. 687684, evidenčna št. 2-12390-I, črno pleskano s plavimi okraski, z navadnim krmilom in z dinamo svetilko. Vrednost kolesa znaša 700 din. Olerion moško kolo, črno pleskano, z izrezljanimi prestavami in s skoraj novimi sivimi plašči je bilo ukradeno dne 4. t. m. z dvorišča gostilne Kovač na Vodnikovi cesti Antonu Cerarju. Vrednost 600 din. Aktovka iz rjavega usnja z dostavno knjigo drž. železnic in prometno knjižico na ime Franca Kariča je bila ukradena 3. t. m. na parceli v Milčinskega ulici, v bližini hiše št. 60. Antonu Kariču, zvaničniku drž. železnic.

Iz Celja

c— **Vročitev plačilnih knjižic za mobilno in vojno stanje upokojencev in invalidov.** Mestno poglavarstvo v Celju razglaša, da bodo plačilne knjižice za mobilno in vojno stanje za upokojence in invalide zaradi prevzema na razpolago od sobote 11. t. m. dalje med 9. in 12. dopoldne v sobi št. 9 na mestnem poglavarstvu. Upokojenci in invalidi se naj zaradi prevzema knjižic zglasijo po abecednem redu in to: za črke A do H v soboto 11. t. m., za črke H do L v torek 14. t. m., za črke L do P v sredo 15. t. m., za črke P do S v četrtek 16. t. m., za črke S do U v petek 17. t. m. in za črke U do Ž v soboto 18. t. m. Vsaka stranka mora prevzem svoje knjižice potrditi s svojim podpisom in plačati za knjižico 3 din.

c— **Vsi rezervni oficirji in vojaški uradniki** celjskega vojaškega okrožja naj javijo pododboru UROIR v Celju do 15. t. m., ali pristopijo kot člani odnosno zakaj ne pristopijo. Pododbor UROIR v Celju nujno potrebuje te podatke zaradi poročila.

c— **Umrl je** včeraj v 41. letu starosti trgovec g. Adolf Putan, sin pokojnega celjskega trgovca Luke Putana. Pogreb bo jutri ob 17. iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. Pokojnemu bodi ohranjen lep spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

c— **Obupno dejanje.** V Šmarju pri Jelšah se je 43letna najemnica Frančiška Habutova v torek v obupu zabodla z nožem v prsi. Obupanko so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Iz Maribora

a— **Mariborčani!** Zaradi vojne vihre, ki je zajela del Evrope, je nastala tudi pri nas občutna draginja. Posledice draginje čutijo vsi, najtežje pa revni sloji, ki se že v rednih razmerah težko borijo za svoj obstanek. Časi so nadvse resni. Bodimo pripravljeni. Zavedajmo se svoje dolžnosti. Me žene smatramo, da je naša prva naloga skrbeti za našo mladino. Pripraviti je treba vse, zlasti tudi za revno deco, da bo preskrbljena s potrebnim, če bi prišle težke prilike. Zato se obračamo na našo javnost s prošnjo, da se v dneh, posvečenih ideji materinstva, spomni onih revnih mater, ki jim ne bo mogoče nabaviti za svojo deco najnujnejše. Vsakdo, ki lahko kaj daruje, naj v spominu na lastno mater podpre eno izmed onih revnih, težko prizadetih žen, ki ne morejo kupiti otrokom obleke in obuvala. Sedaj, ko odlagajo otroci tople obleke, naprošamo starše, ki jim je to mogoče, da darujejo obleko, perilo, obutev, ki postaja premajhna ženskemu društvu. Društvo jo bo pripravilo za nadaljnjo uporabo. Hvaležno bomo sprejeli vsako darilo bodisi v blagu, bodisi v denarju. Zbirali bomo od hiše do hiše v dnevih od 14. do 18. t. m. ter prosimo, da dotlej vse pripravite ter označite zavoj z lastnim imenom ter vsebino. V nadi, da najde ta naš poziv razumevanje, ponavlja prošnjo Žensko društvo.

PERILO damsko, moško, otroško **A. HEDŽET, Maribor.**

a— **Spremembe pri obmejnem komisarijatu.** Za novega komisarja pri tukajšnji obmejni policiji je imenovan na mesto dosedanjega komisarja g. S. Krajnovića, ki odhaja na svoje novo službeno mesto policijskega šefa v Vršac (ne v notranje ministrstvo, kakor smo pomotoma včeraj poročali), dosedanji policijski šef v Kranju g. Žun, G. Franc Hartman, ki je v zadnjem času provizorično vodil posle tuk. obmejnega policijskega komisarijata, je bil **premeščen** k banski upravi v Ljubljani.

a— **Glasbene novice.** V petek 10. maja ob 20. je v veliki dvorani Narodnega doma sklepna produkcija glasbene šole »Drave«. Na sporedu so med drugim pripravljalna šola, violinske, klavirske in pevske solistične točke, violinski tercet, deški zbor in šolski orkester. — Drevi ob 17. bo v veliki dvorani Narodnega doma nastop pevcev in pevk obeh državnih realnih gimnazij, zasebne učiteljske šole, državne klasične gimnazije in državne učiteljske šole.

a— **Upokojeni uradniki, zvaničniki, delavci** (provizionisti), ki jim izplačuje pokojnino računovodstvo pri direkciji drž. železnic v Ljubljani, naj nemudoma tekom 10 dni dvignejo vojne plačilne knjižice na glavnem kolodvoru v pisarni voznih olajšav. S seboj naj prinesejo zadnji odrezek poštne nakaznice, s katerim jim je bila nakazana pokojnina. Delavci (provizionisti) morajo ob prejemu knjižice plačati 3 din.

a— **571.839 din** je dosegel v preteklem mesecu protituberkulozni dinar za zgradbo doma jetičnim bolnikom v Mariboru.

a— **Ni sladkorja.** Naše mariborske gospodinje, ki so te dni povpraševale po nekaterih specerijskih prodajalnicah po kristalnem sladkorju, so izvedele, da kristalnega sladkorja ni. Povprašajo naj zanj pozneje.

a— **Mrtva starka v kopališču.** 78letna žena upok. železničarja Ana Rožmanova se je šla kopat v železničarsko kopališče v Wolfovi ulici. Ker pa je ni bilo delj časa na spregled, so vdrli v kabino. Našli so starko mrtvo v kadi. Poklicani železničarski zdravnik dr. Korenčan je ugotovil, da je med kopanjem podlegla srčni kapi. Starko so prepeljali v mrtvašnico na Pobrežju.

a— **Tatvine.** Iz pisarne poljčanske železniške postaje je 32letni Franc V. odnesel 275 din in nekatere knjige. S kolesa so odnesli slugi Mihaelu Ajtiču aktovko. V aktovki so bile znamke in druge poštne vrednostnice v vrednosti 750 din, razen tega gotovine za 325 din. Kolo so ukradli predici Sonji Vutejevi. Kolo je znamke »Presto« in ima evid. štev. 2—26544.

a— **Profesor ob kolo.** Iz veže Aleksandrove ceste 6 je izginilo prof. Peru Cestniku kolo znamke »Velo Superior« z evid. št. 2-22873.

Naše gledališče

D R A M A

Četrtek, 9.: Danes bomo tiči. Red četrtek.
Petek, 10. ob 15.: Hamlet. Dijaška predstava za izven ljubljanske srednje šole. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. Ob 20.: Danes bomo tiči. Red A. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.
Sobota, 11.: Hamlet. Izven. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.
Nedelja, 12.: Hamlet. Izven. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

Po »Hamletu« bo imelo naše občinstvo priliko videti gosta Rogoza v eni izmed njegovih najbolj komičnih vlog: kot trgovskega pomočnika Bobka v Nestroyevi burki »Danes bomo tiči«. Bobek in Melhijor (Kralj) sta dve dragoceni komični figuri, ki sta ju oživila dva odlična karakterna igralca. — Občinstvo opozarjamo, da bo petkova popoldanska dijaška predstava Shakespearjevega »Hamleta« z gostom Zvonimirom Rogozom za dijake izven ljubljanskih gimnazij. Na razpolago so samo še sedeži od 16 do 20 din.

Opozorilo. Ker je sobotna predstava »Hamleta« z gostom Rogozom že skoraj razprodana, opozarjamo p. n. občinstvo, pred vsem tisto s podeželja, ki se bo mudilo v binkoštnih praznikih v Ljubljani, da bo tudi v nedeljo zvečer predstava »Hamleta« z gostom Rogozom in da si lahko za to predstavo še pravočasno pismeno ali telefonično naroči vstopnice.

O P E R A

Četrtek, 9.: Modra roža. Opereta. Red B.
Petek, 10.: zaprto. (Generalka).
Sobota, 11.: Kleopatra. Krstna predstava. Premierski abonma.

Dusikova opereta »Modra roža« je zelo prijetno in zabavno odrsko delo, v katerem so zajete v interesantno in napeto odvijajoče se dejanje številne originalne operetne figure, ki so v naši uprizoritvi našle najboljše interprete. Glasba je lahkotna, deloma nanizana iz zelo originalnih domislekov. V Zupanovi režiji igrajo glavne partije Ribičeva, Barbičeva, Poličeva, B. Sancin, M. Sancin, Zupan, Lupša in Frelih. Dirigira R. Simoniti.

V soboto bo krstna predstava izvirne slovenske operne novitete, velike zgodovinske opere »Kleopatre«, ki jo je spisal in uglasbil znani dirigent naše opere in skladatelj dr. Danilo Švara. Dejanje se razvija v devetih slikah, v katerih je zajeta borba dveh antičnih svetov, mogočnega rimskega imperija in mističnega egipčanskega sveta, ki se poosebljata v svojih najvidnejših predstavnikih, vojskovodjih Cezarju in Antoniju na eni, in kraljici Kleopatri na drugi strani. V glasbenem oziru je delo izredno težavno, ima pa obilico lepo pevnih in hvaležnih partij, ki jih nosijo v naši uprizoritvi najvidnejši člani našega ansambla s Heybalovo, Franclom, Jankom, Betettom, Kogejevo, Banovcem, Lupšo, Dolničarjem, Ribičevo in Španovo na čelu. Glasbeno vodstvo predstave bo imel skladatelj sam, režija pa bo Debevčeva, dočim je načrte za originalno inscenacijo naredil inž. arh. E. Franz. Nove kostume je izdelala gledališka krojačnica pod vodstvom Franca Remškarja in Julije Staničeve.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 9.: Uječ. Dobrodelna predstava v korist Protituberkulozne lige.
Sobota, 11.: Uječ.
Ponedeljek, 13.: Uječ. Zaključek sezone.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 9.: Izdaja pri Novari. Red B.
Petek, 10.: zaprto.
Sobota, 11.: Kovarstvo in ljubezen. Znižane cene. V korist Združenja gledaliških igralcev.

R A D I O

četrtek, 9. maja

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Komorna glasba (plošče). — 12.30: Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Harmonika igra g. R. Pilih. — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Oktet učiteljiščnikov. — 20.45: Reproduciran koncert simf. glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Vsakemu nekaj (Radijski orkester).

Beograd 19.40: Mali orkester. — 20: Humor. — 21: Popevke. — 21.30: Plesna muzika s plošč. — 22: Godalni kvartet. — **Zagreb** 17.15: Orkestralni koncert. — 20: Pesmi Čajkovskega. — 21: Zabaven spored. — 22.20: Godba na pihala. — **Praga** 20.10: Koncert orkestra in solistov. — 22.20: Plošče. — 23: Češka glasba. — **Sofija** 17.45: Bolgarski skladatelji. — 20: Lahka godba. — 20.45: Simf. koncert. — 22: Plesi. — **Pariz** 21.15: Zvočna igra. — 22.45: Lahka in plesna muzika. — **Rim** 17.15: Plesna muzika. — 20.30: Lahka godba. — 21: Simf. koncert. — 22.15: Zvočna igra. — 23.30: Plesna muzika. — **Berlin** 19.30: Drobne melodije. — 20.15: Lahka godba. — 22.30: Pester glasbeni spored.

Iz Krškega

kr— **Tujskoprometno društvo v Krškem** je na zadnjem občnem zboru razširilo svoje delo tudi na Videm ob Savi. Dozdajšni odbor je bil le toliko spremenjen, da so stopili vanj še Videmčani. Občinstvo je društvu hvaležno za njegovo prvo letošnje dejanje, ko je zasadilo drevesca na sejmišču ob Savi. Društvo naj bi posvetilo pozornost tudi razsvetljavi banovinske ceste od mosta do postaje. Vse zadevne prošnje na občino Videm in železniško upravo so bile doslej neuspešne. Tudi za škropljenje ceste Krško - postaja bo treba storiti vse,

Gospodarstvo

Carine prost uvoz 5000 vagonov koruze

Že pred tedni je ministrski svet glede na naglo in prekomerno dviganje cene koruzi in spričo očitnega pomanjkanja koruze zaradi slabe lanske letine v načelu sklenil, da se dovoli uvoz določene količine koruze iz inozemstva. Prvotne vesti so se glasile, da bomo uvozili 10.000 vagonov, pozneje pa so zatrjevali, da je sklenjen uvoz 5000 vagonov. Proti temu uvozu se je upirala predvsem novosadska kmetijska zbornica, češ naj se svobodni razvoj cene ne ovira z uvozom inozemske koruze. Vendar je prevladal skupni interes, zlasti ker je cena koruzi v naši državi daleč prekoračila ceno v sosednjih državah.

Sedaj poročajo iz Beograda da je ta uredba o carine prostem uvozu koruze zaradi kritja domačih potreb in onemogočenja spekulacije s pretirano visokimi cenami koruze na našem trgu podpisana in bo takoj objavljena v »Službenih novinah«.

Uredba vsebuje samo dva člena. Prvi člen določa, **da bodo popisali vse zaloge koruze v naši državi.** Namen popisa je, ugotoviti, v kakšnem obsegu so zasigurane naše potrebe v koruzi. **Drugi člen** pa pooblašča **Prizad, da sme uvoziti iz inozemstva 5000 vagonov koruze brez plačila carine.**

Kakor poročajo iz Beograda, je Prizad na podlagi te uredbe že izvršil nakup prvih 200 vagonov koruze v Bolgariji. Ta koruza bo dobavljena v najkrajšem roku in bodo prve partije stavljene na razpolago direkciji za prehrano, odnosno gospodarski slogi za banovino Hrvatsko. Del kupljene koruze pa bo izročen vojnemu ministrstvu za vojaške potrebe.

Prijava zalog žita

Nadalje je trgovinski minister dr. Andres predpisal **pravilnik za izvajanje uredbe o prijavljanju žita.** Po določilih te uredbe so obvezani voditi knjige za žito (kolikor mesečni promet presega 2.000 kg) vsi **trgovci,** ki se v kakršnikoli obliki bavijo s trgovino z žitom (pšenica, rž, ječmen, oves, koruza) in pšenično moko, ter mešanico pšenične moke, nadalje **trgovski mlini in mlini na merico** ter zadruge, ki se bavijo s prodajo ali z nakupom žita ali pšenične moke za svoje člane.

Dolžnost vodenja knjig ne velja za predelovalce moke (izdelovanje kruha, peciva itd.) ne velja pa za prodajo lastnih pridelkov od strani kmetovalcev in za delo stoparjev na račun tretjih oseb, katerim se ješpren vrača. Obveznost velja za glavni obrat kakor tudi za vse podružnice, izpostave in odkupne postaje. Kolikor osebe, za katere velja obvezno vodenje knjig za žito, teh knjig ne bi vodile od dne, ko stopi ta pravilnik v veljavo, so dolžne te knjige uvesti najkasneje v 14 dneh od dne, ko stopi pravilnik v veljavo.

Poostritev nadzorstva pri pobijanju draginje

Da bi se obstoječi uredbi o pobijanju o kontroli cen čim bolj učinkovito izvajali, je ministrski svet na predlog socialnega ministra Budisavljevića in trgovinskega ministra dr. Andresa podpisal **uredbo o nadzorstvu nad izvajanjem uredbe o pobijanju draginje in uredbe o kontroli cen.**

Nova uredba določa, da so poleg kontrolnih organov po uredbi o kontroli cen dolžni izvajati nadzorstvo nad izvajanjem predpisov prej imenovanih uredb tudi organi prvostopnih občnih upravnih oblastev, državna krajevna policijska oblastva, organi orožništva, organi finančnih kontrol, trošarinski uslužbenci in tržni nadzorniki. Vsi našteti organi oblastev **so dolžni prijaviti osebe, ki se pregreše proti predpisom prej imenovanih uredb.** Prijave morajo predložiti oblastvom, ki jih določa čl. 18. uredbe o pobijanju draginje. Če pa organi oblastev ne bi predložili prijav proti osebam, ki bi so pregrešile proti predpisom navedenih uredb, bodo disciplinsko odgovarjali. Prijave pristojnim oblastvom predlože lahko tudi zasebniki. Predložiteljem prijav pripada tudi **denarna nagrada,** če bo izrečena pravomočna razsodba.

Uvedba brezmesnih dni

Kakor smo že poročali so v trgovinskem ministrstvu zbrali potrebno gradivo za izdajo uredbe o uvedbi brezmesnih dni. Sedaj poročajo iz Beograda, da je besedilo uredbe že gotovo in da so člani vlade uredbo po večini že podpisali. Tako je pričakovati, da bo uredba uveljavljena še ta teden.

Uredba sama predvideva dva brezmesna dneva v tednu, in sicer **v ponedeljek in petek. V teh dneh bo prepovedano klati živino in prodajati goveje, telečje in svinjsko meso.**

Prav tako določa uredba, da se smejo prasci klati in prodajati samo dvakrat na teden. Omejitve po uredbi o uvedbi brezmesnih dni pa **ne veljajo za drobnico in perutnino.** V uredbi so predvidene stroge in visoke kazni za kršitve predpisov. Kontrolo glede izvajanja uredbe pa bodo izvrševala upravna oblastva prve stopnje.

Pred trgovinskimi pogajanji z Italijo

Kakor je znano, bo v kratkem zasedanje jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora. Iz Beograda poročajo, da je naša vlada stavila italijanski vladi predlog, da se ta odbor sestane *4. junija v Rimu* in je verjetno, da bo italijanska vlada odobrila predlagani termin sestanka.

Nadalje poročajo, da ima bližnji sestanek jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora poseben značaj zaradi tega, ker so se v trgovinskem prometu z Italijo pojavile številne težkoče in ovire. Predvsem je treba proučiti vprašanje, katero blago se plačuje v klirингu in katero blago v svobodnih devizah. Določiti je treba tudi cene italijanskim izvoznim predmetom, med katerimi so se številni podražili od začetka vojne za 60%. Ker se promet v kliringu vedno bolj zožuje in se pojavljajo v klirinškem plačilnem prometu vedno večje težkoče, je naša vlada že predlagala prehod na plačilni sistem v svobodnih devizah. Po vesteh iz Rima pa odločilni italijanski činitelji niso razpoloženi za to, da bi se opustil klirinški sistem in smatrajo, da se lahko sedanje težkoče v klirinškem plačilnem prometu bistveno ublažijo, če že ne v celoti odstranijo.

V kliringu z Italijo imamo sedaj terjatev nasproti Italiji v višini okrog 35 milijonov din, med tem ko smo imeli lani še znaten klirinški dolg. Glede na to spremembo smatrajo italijanski izvozniki, da lahko sedaj dobavljajo blago na naše tržišče pod ugodnejšimi pogoji, ker jim ni več treba čakati na vrstni red izplačila terjatev v kliringu. Dokler smo imeli nasproti Italiji znaten klirinški dolg, so bili italijanski izvozniki pri izvoznih kupčijah z Jugoslavijo precej rezervirani v bojazni, da bo klirinški dolg še narasel in da bodo morali zaradi tega še dalj časa čakati na izplačilo. Dejansko pa je prišlo do nagle likvidacije našega klirinškega dolga in sedaj obstoja že znaten saldo naših terjatev.

Minimalne mezde v gostinskih podjetjih

Na podlagi uredbe o določanju minimalnih mezd je ban dravske banovine predpisal odredbo o minimalnih mezdah gostinskih podjetij na ozemlju dravske banovine, ki določa v glavnem naslednje:

V gostinskih podjetjih zaposleno pomožno osobje se deli v kvalificirano in nekvalificirano pomožno osobje. **V kategorijo kvalificiranega** pomožnega osobja spadajo ne glede na spol: a) pomožno osobje s predpisano strokovno izobrazbo po čl. 2. uredbe o pomožnem osobju v gostinskih obratih od 11. maja 1937 in pomožno osobje z izpitom po točki 3. čl. 17 iste uredbe; b) pomožno osobje, ki sicer nima gornje izobrazbe, ki pa dokaže, da ima najmanj štiri leta zaposlitve pri kvalificiranih delih v gostinskih podjetjih ter opravljen izpit po točki 3. čl. 17 imenovane uredbe. Dokler ne izpolni tega pogoja spada v kategorijo nekvalificiranega pomožnega osobja. Za kvalificirana dela v smislu te določbe veljajo dela, ki jih opravljajo: upravitelj hotela po točki 2. čl. 2. uredbe o pomožnem osobju v gostinskih obratih, plačilni natakar, natakar, portir v hotelih ter kuhar in slaščičar. Vse ostalo pomožno osobje spada v **kategorijo nekvalificiranega pomožnega osobja.** Za učence ne veljajo minimalne mezde, temveč se bo odškodnina za učence predpisala kasneje, kolikor zanje ne bo predpisana odškodnina po § 267 obrtnega zakona.

Minimalna mezda se določa z vpoštevanjem kraja zaposlitve in kategorijo podjetja. **V I. skupino krajev** spadajo: Ljubljana, Maribor, Celje, Bled, Bogaška Slatina, Slatina Radenci, Rimske toplice, Dobrna, Bohinjsko jezero, Gozd-Martuljek, Laško in Kranjska gora, vsi ostali kraji spadajo v II. skupino.

V prvo kategorijo podjetij spadajo: hoteli, restavracije, kavarne in penzijoni. Vsa ostala gostinska podjetja iz § 76. obrtnega zakona spadajo v drugo kategorijo.

Za kvalificirano pomožno osobje so določene naslednje minimalne mezde: 1) v krajih I. skupine: v podjetjih prve kategorije 3.75 din, v podjetjih druge kategorije pa 3.25 din na uro; v krajih II. skupine: v podjetjih prve kategorije 3 din na uro.

Za nekvalificirano pomožno osobje pa veljajo naslednje minimalne mezde: v krajih I. skupine: v podjetjih prve kategorije 3 din, v podjetjih druge kategorije 2.50 din na uro; v krajih II. skupine: v podjetjih prve kategorije 2.50 din na uro.

Za osobje, ki dobiva plačo mesečno se izračuna mesečna plača s 25 dnevnimi plačami. Pri preračunavanju službenih prejemkov v naravi se zaračunava v podjetjih prve kategorije vrednost hrane z 12 din in vrednost stanovanja s 3 din na dan, v podjetjih druge kategorije pa vrednost hrane z 10 din in vrednost stanovanja z 2 din na dan. Osobje, ki ima pri podjetju dogovorjeno hrano, ima pravico na hrano za vse dni v mesecu. Delodajalec, ki ne daje hrane za vse dni v mesecu mora plačati odškodnino za nepodeljeno hrano v denarju.

Lastniki gostinskih podjetij, v katerih je uvedena obvezna nagrada za postrežnino (napitnino) v smislu čl. 5 uredbe o pomožnem osobju v gostinskih obratih, in lastniki kavarn morajo zaposlenemu kvalificiranemu osobju poleg hrane namesto minimalne mezde izplačati pavšal 250 din mesečno. V podjetjih, kjer je uvedena ta obvezna nagrada za postrežnino, se izplača ta pavšal, ako dohodek iz obvezne postrežnine ne presega 1000 din mesečno. Ako pa znaša dohodek iz obvezne postrežnine nad 1000 din do 1250 din mesečno, se izplača pavšal le v tisti višini, da dosežeta obvezna postrežnina in pavšal skupaj 1250 din. Lastniki kavarn, v katerih ni uvedena obvezna postrežnina, morajo plačati pavšal v višini 250 din mesečno.

Lastniki gostinskih podjetij, v katerih ni uvedena obvezna postrežnina, smejo na račun obvezne postrežnine odtegniti 25% gori določene minimalne mezde, a to le tistemu osobju, ki dobiva neobvezno postrežnino. V podjetjih, kjer so že pred uveljavljenjem te odredbe obstajali za pomožno osobje višji pavšali, ostanejo ti tudi za bodoče neokrnjeni.

S to odredbo predpisane minimalne mezde ne veljajo: 1) za kvalificirano in nekvalificirano pomožno osobje v **podjetjih druge kategorije v krajih I. skupine;** 2) za kvalificirano in nekvalificirano pomožno osobje, ki prevzame obratovanje na račun proti odškodnini od iztočene pijače, prodanih jedil itd.; 3) za kvalificirano pomožno osobje, ki izvršuje obratovanje kot poslovodje, 4) za tiste plačilne natakarje in upravitelje hotelov, katerih službeno razmerje je urejeno s posebno pogodbo.

Gospodarske vesti

= **Pridobnina in družbeni davek podjetij, ki poslujejo na Hrvatskem in v ostali državi.** Finančni minister je v sporazumu z banom banovine Hrvatske izdal pravilnik za izvajanje uredbe o načinu odmere pridobnine in družabnega davka zavezancem, ki poslujejo na področju banovine Hrvatske in ostale države. Pravilnik je objavljen v »Službenih novinah« od 7. t. m.

= **Kontrola uvoza filmov in fotografskih plošč.** Devizna direkcija je izdala okrožnico, ki pravi, da je kontrola uvoza od 5. t. m. razširjena na nerazvite filme (iz tar. št. 418 uvozne tarife) in na fotografske plošče (tar. št. 515) brez ozira na količino in vrednost.

= **V trgovinski register** so se vpisale nastopne tvrdke: **Cerer in drug** družba z o. z. v Kamniku (gostilniška obrt, nakup in prodaja poljskih pridelkov, trgovina z lesom, zaloga piva itd; osnovna glavnica 200.000 din; poslovodja Anton Cerer, gostilničar); **Prva slovenska zidarska družba** z o. z. v Ljubljani (družba je nastala iz dosedanje zadruge istega imena; osnovna glavnica 200.000 din, poslovodje: Anton Šifrer, gradbeni delovodja iz Kozarjev, Ivan Kršmanc, gradbeni delovodja iz Dragomera in Valentin Vehovec, gradbeni delovodja iz Ljubljane); »**Vitamin**« **Skerlep Feliks,** Ljubljana (izdelovanje alkoholnih in brezalkoholnih pijač, sadnih sokov in marmelad, trgovina z marmelado, bomboni in keksi); **Gospodarska zveza,** trgovina z mešanim blagom družba z o. z. v Radovljici (osnovna glavnica 200.000 din; poslovodje: Ludvik Resman zasebni uradnik v Radovljici, Anton Avsenek pos. v Vrbnjah, Jože Vidic, trg. v Radovljici in Miha Zalokar, pos. v Radovljici). — Pri **Rafineriji dragih kovin,** družbi z o. z. v Ljubljani je vpisano zvišanje osnovne glavnice, ki znaša odslej 200.000 din.

= **Zvišanje glavnice.** Na občnem zboru delničarjev družbe F. Heinrihar, lesne industrije, d. d. v Škofji Loki, ki bo 27. t. m., bodo sklepali o zvišanju glavnice na 2 milijona din.

= **»Admiral Graf von Spee« prodan kot staro železo.** Newyorški listi objavljajo vest iz Montevideja, ki pravi, da so pričeli demontirati nemško oklopnico »Admiral Graf von Spee«, ki so jo Nemci potopili pred Montevidejem v precejšnji plitvini. Ladjo je kot staro železo kupil tamošnji trgovec Holguero.

= **Poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani** na binkoštni ponedeljek dne 13. maja ne bo poslovala za stranke.

Borze

8. maja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški kliriški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 29.75, v Beogradu pa po 29.50.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri slabi tendenci trgovala po 426 (v Beogradu je bil zabeležen tečaj 427 — 429). Zaključki so bili zabeleženi samo še v delnicah Trboveljske po 240.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 148.90 — 152.10, Pariz 84.10 — 86.40, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 740 — 752. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 183.99 — 187.19, Pariz 103.97 — 106.27, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2990.55 — 2938.55, Bruselj 913.95 — 925.95.

Curih. Beograd 10, Pariz 8.58, London 15.15, New York 446, Bruselj 74.50, Milan 22.50, Madrid 45, Amsterdam 236.75, Berlin 178.6250, Stockholm 106, Sofija 5.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.10, Carigrad 3.12, Bukarešta 2.37.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 421 — 426 (426), 4% agrarne 51 bl., 6% begluške 73 bl., 6% dalm. agrarne 65 bl., 7% stabiliz. 95 bl., 7% invest. 96 — 98, 7% Seligman 101 den., 7% Seligman 101 den., 7% Blair 90 bl., 8% Blair 96.50 bl.; delnice: Narodna banka 7900 den., PAB 183 bl., Trboveljska 240 den. (240), Gutman 53 bl., Šečerana Osijek 215 den., Isis 31 den., Oceania 600 den., Jadranska 350 den.

Beograd. Vojna škoda 427 — 429, 4% agrarne 51.50 den., 4% severne agrarne 50 den., 6% begluške 74 — 74.50 (74 — 74.50), 6% dalm. agrarne 65.50 — 66 (65.50), 6% šumske 63.50 — 66, 7% invest. 97.50 — 98 (97.50 — 98), 7% Blair 87 den., 8% Blair 98 bl., Narodna banka 8000 den., PAB 180 den. (180).

Blagovna tržišča

Žito

+ **Chicago,** 8. maja. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 109.75, za julij 103.75, za sept. 104.125; **koruza:** za maj 64.875, za julij 65.375, za sept. 66.

+ **Novosadska blagovna borza** (8. t. m.) Tendenca nespremenjena. **Pšenica:** baška okolica Novi Sad 250 — 252; sremska 250 — 252; slav. 250 — 252; ban. 250 — 252; baška ladja Tisa 252 — 254. **Rž:** baška 202 — 204. **Oves:** sremski 194 — 196; slavonski 196 — 198. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 204 — 206. **Koruza:** baška 194 — 196; par. Indijja 194 — 196. **Moka:** baška in ban. »0g« in »0gg« 365 — 375; »2« 345 — 355; »5« 325 — 335; »6« 305 — 315; »7« 275 — 285; »8« 275 — 185. **Otrobi:** baški in sremski 162.50 — 165; banatski 160 — 162.50. **Fižol:** sremski beli brez vreč 435 — 440.

50% popust uživajo do 31. V. v jodnem kopališču LIPIK vsi obiskovalci 50%

Pri glavobolu ? Pyramidon TABLETE BAYER

Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 1938

Tipična norveška visoka ravnica

Boji med Norvežani in Nemci na severu se odigravajo večinoma na terenu, kakršnega prikazuje ta slika, ki predstavlja postajo kergenske železnice sredi puste visoke ravnice. Proga drži mestoma tudi skozi predore proti snežnim zametom

Ženе v vojni industriji

Prvenstvena zaposlitev v tvornicah za municijo

Londonski tisk se obširno bavi z vprašanjem zaposlitve žen v vojni industriji. Med svetovno vojno so šele na spomlad 1915. začeli razmišljati o tem, kako bi žene v tvornicah nadomestile moške. Kmalu potem je bilo v angleških tvornicah za municijo zaposlenih 44 tisoč žen. To število je proti koncu svetovne vojne naraslo na 7 milijonov 300 tisoč, tako, da je bila skoro polovica ženstva Velike Britanije zaposlena v vojni industriji.

Kakor dela zdaj Nemčija, je v svetovni vojni Anglija začela zaposlovati ženske najprej v tvornicah za municijo, v prvi vrsti za izdelovanje granat. Nato so začeli ženske dodeljevati v tvornice za gradnjo letal in drugega orožja. L. 1918. je bil dosežen že tako znaten napredek, da so ženske delale tudi v ladjedelnicah, v tvornicah gume in železa, na poštah, v tramvajih in avtobusih, ogromno pa je bilo tudi primerov, da so se udejstvovale v dimnikarskem poklicu, namesto postreščkov, pri prenašanju tovorov itd. Spomladi 1915. je prišlo na vsakih sto moških 30 žen, proti koncu vojne se je število tako spremenilo, da je prišlo na 100 moških 65 žensk. Zaposlitev žen se je izkazala kot zelo dobra misel. Službodajalci so bili izredno zadovoljni z delavkami, samo sindikati kvalificiranih delavcev so protestirali češ, da ženske preveč odjedajo kruh moškim.

Anglija je pripravila v sedanji vojni štiri in pol milijona žen, ki tvorijo rezervo za delo v industriji. Ta zaposlitev žen pa je samo začasna. Čim bo sedanje vojne konec, se bodo razmere tako spremenile, da bodo moški spet prišli na svoja mesta, žene pa se bodo zopet umaknile k domačemu ognjišču.

Nemogoče brezžične zveze čez Ocean

Zanimiva tožba pred ameriškim sodiščem

V času, ko radijski valovi vsak trenutek obkrožajo vso zemljo in ne poznajo nobenih zemeljskih razdalj več, je zanimivo pogledati v akte, ki jih ima neki njujorški zbiralec dokumentov v svoji zbirki. Gre za akte v sodni aferi proti nekemu Leeju de Forest iz prvih časov brezžične telegrafije.

Tega je njujorško državno tožilstvo obtožilo, da je zlorabil pošto za sleparstvo, ko je iskal delničarjev za podjetje, ki bi izdelovalo radijske cevi. Z aparati s temi cevmi bi bilo po njegovem mnenju brez nadaljnjega mogoče dobiti radijske zveze preko oceanov.

Sodišče prve in druge stopnje sta se postavili na stališče, da so takšne zveze nemogoče in da je Lee de Forest navaden slepar, ki lovi z nesmiselnimi trditvami kaline. Temu primerno sta ga tudi obsodili. Afera spominja na tistega nesrečnega graditelja, ki je kot prvi predlagal gradnjo železnih ladij, pa so se mu rogali, češ da se mora železna ladja pač potopiti kakor svinec.

Mina ni mogla igrati do konca

V bližini Cvikave na Saškem je gostovala gledališka skupina z Lessingovo »Mino Barnhelmsko«. Po drugem dejanju so morali igro prekiniti zavoljo nenavadnega dogodka. Igralec Tellheima je stopil pred rampo in je začudeni publiki sporočil, da je nosilka glavne uloge dobila porodne bolečine in zato ne more nastopati več. Ker druge Mine ni bilo na razpolago, je moral njeno ulogo ob splošnem veselju publike odigrati do konca eden izmed moških članov skupine . . .

Dolgočasna knjižnica

Najbolj čudno knjižnico na svetu ima menda italijanski filmski ravnatelj Rio Caselli v Rimu. Že pet in dvajset let zbira po vsem svetu knjige, in sicer najbolj dolgočasne knjige, kar jih more dobiti. Do danes je njegova knjižnica narasla že na 8600 knjig. Pred kratkim je neki znani italijanski pisatelj pozval Casellija na dvoboj, ko je iz ust njegovega brata zvedel, da je nenavadni knjigoljub uvrstil kar enajst njegovih knjig v to zbirko.

Eksplozija stare bombe

V carigrajskem predmestju Kartal je te dni eksplodirala neka stara bomba in je raztrgala osem žen in otrok, drugih osemnajst oseb pa je bilo bolj ali manj ranjenih. Nesreča se je primerila med neko svatbo, kateri je prisostvovalo nad sto gostov. Bombo so odkrili otroci, ki so se igrali na dvorišču.

Strahovi — iz papirja

Kadar prinaša natakar svojemu tovarišu liste ob treh ponoči

Neki budimpeštanski list je prejel pismo svoje čitateljice, ki mu je sporočala, da v njenem okolišu straši. Neke noči se je zbudila ob treh, kar je sicer nenavadna ura za strahove. Vstala je, pogledala skozi okno in je opazila, kako je nekaj strašljivo belega zletelo skozi zrak. V istem trenutku so se v njenem stanovanju ustavile vse ure . . .

Eden izmed reporterjev tega lista, mož, ki ne pozna strahu, je sklenil, da si bo stvar ogledal od blizu. Postavil se je ponoči v neko vežo nasproti hiši, kjer je stanovala prestrašena čitateljica. Točno ob treh se je pojavil neki možakar, ki je imel pod pazduho zavoj časnikov. Pred hišo se je ustavil, malo je zamahnil in zavoj s časniki je zletel skozi neko odprto okno v tretjem nadstropju.

Seveda ga je novinar takoj vprašal, kaj se je tu zgodilo. Pojasnilo je bilo kaj preprosto. Mož je izjavil, da je natakar in da prinaša vsako noč stare časnike nekemu svojemu nezaposlenemu tovarišu, ki trpi za nespečnostjo. Časniki se dvigajo do tretjega nadstropja s pomočjo vrvice . . .

Od kar se je zadeva tako pojasnila, gredo tudi ure boječe gospe spet redno. Od samega strahu jih je namreč pozabila naviti . . .

Vse udobnosti za lososе

Stopnice v 25 m visoki pregradi, da se živali lahko neovirano vračajo v svoje vodne revirje

Lososi spadajo, kakor znano, med tiste ribe, ki se pokorijo skrivnostnemu naravnemu zakonu in potujejo ob času drsti iz morja v sladka vodovja, kjer so se rodili. Na teh potovanjih, ki vodijo iz oceanov do najmanjših gorskih potokov, se lososi ne ustrašijo nobene ovire. Zmožni so preskočiti celo sedem metrov visoke slapove, da dosežejo svoj smoter.

Na tisoče in tisoče lososov priplava vsako leto tudi v gornji tok reke Kolumbije, ki loči obe severnoameriški državi Washington in Oregon. Toda pred nekoliko leti so zgradili tu, kakor vsi vemo, ogromno, 25 m visoko pregrado, ki je predstavljala za lososе nepremagljivo oviro. Da bi pa ta zgradba ne postala množestveni grob potujočih rib, so ljudje tem postavili z vso ustrežljivostjo zavojičasto, z vodo preplavljeno stopnišče ob zidovih pregrade, tako da morejo lososi sedaj po teh stopnicah v gornji del reke Kolumbije.

Stopnišče sliči prav za prav jarku, ki je dolg več nego 300 m ter ima 75 stopnic. Vsaka teh stopnic ni višja nego 10 cm. Losos potuje torej tu preko pregrade v 75 udobnih etapah. So pa primerki njegove vrste, ki jim to potovanje vendarle ne diši. Tudi tem strahopetcem so znali Američani, ki mislijo res na vse, pomagati. Postavili so ob vsak breg pod pregrado tri »dvigala« v podobi 25 m visokih stolpov, ki segajo do rečnega dna. Ko se tu nabere dovolj rib, spodnja vrata dvigala zaprejo in dvignejo v njem vodno gladino za 25. m. Ribe morejo sedaj skozi druga vrata na vrhu splavati v prostost in nadaljevati svoje potovanje onkraj pregrade. Takšnih udobnosti ne privoščijo ljudje v premnogih primerih zastonj niti soljudem . . .

Voroшilov razrešen

Uradno poročilo iz Moskve pravi, da je bil maršal Voroшilov razrešen funkcije vojnega ministra in postavljen za pomočnika predsednika sveta ljudskih komisarjev

Noč in dan izdelujejo letala

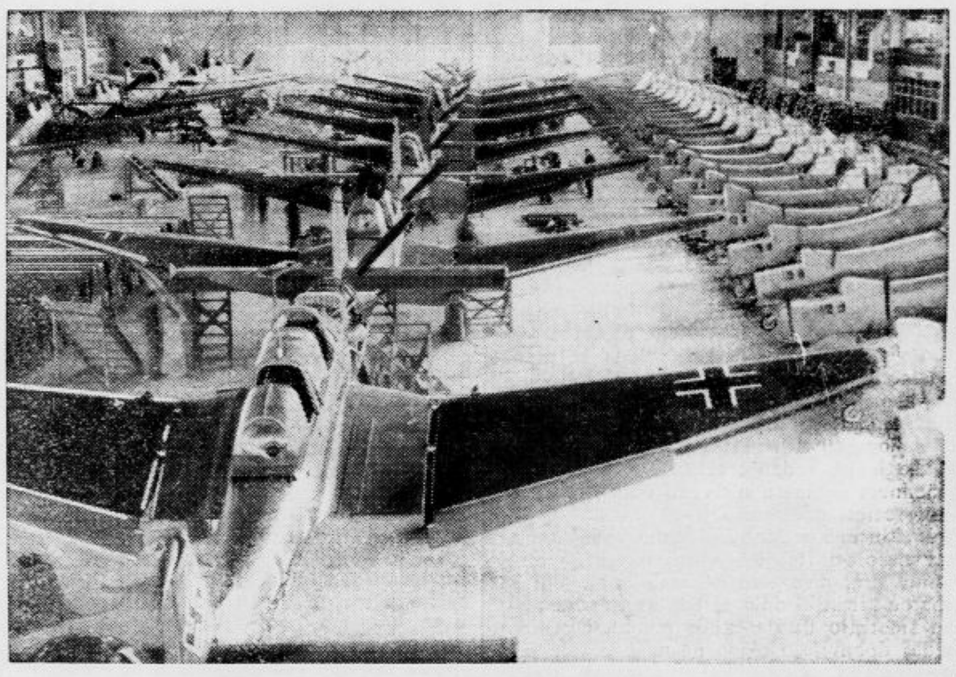

Posnetek iz neke nemške tvornice za enomotorna letala za strmoglave polete z bombami

S francoskega bojišča

Francoski vojak na zapadnem bojišču v globokem jarku

Iskalci vode

Še v ozemljih, kjer je dosti vode, je težko najti nove izvirke. Tem večja težava je s tem v puščavah. V Severni Afriki unajo prave poklicne iskalce dragocene tekočine. Ta poklic se podeduje od očetov na sinove in ti ljudje so sposobni označevati celo v ozemljih, kjer jih ne vodijo nobeni sledovi, kraje, kjer se v globini skriva voda. Za gradnjo novih vodnjakov so iskalci vode v puščavskih predelih pomembnejši stan nego iskalci zlata.

Lak Stradivarjevih gosli

Pravijo, da so ga odkrili v Italiji

Iz Florence poročajo, da je tamkajšnji goslar Fernando Ferroni v neki stari knjigi o pripravljanju barv in lakov odkril recept za lak, ki so ga uporabljali Stradivari in sloviti kremonski goslarji v 17. in 18. stoletju za svoje izdelke. Recept je skoraj isti kakor recept za lak, ki ga uporabljajo danes najboljši izdelovalci glasbil. Samo barvilo je drugačno, kajti tisto, ki so ga uporabljali stari, je zelo drago in so ga nadomestili zato z novejšimi in cenejšimi, ki so pa seveda tudi slabša.

Ferroni je lakiral celo vrsto instrumentov po starem receptu in je ugotovil, da je ta lak res isti kakor na starih kremonskih instrumentih. Tudi če je dolgo na soncu, se ne spremeni. Za lak se je zanimala neka tuja tvrdka, vendar pa ga je Ferroni ponudil mednarodni goslarski šoli v Cremoni.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da se govori in piše o ponovnem sestanku Hitlerja in Mussolinija, ki naj bi na nemških tleh, v Inomostu ali Monakovem, potrdil čvrstost osi Rim—Berlin;

da je bila med Helsinki in Moskvo te dni zopet vzpostavljen telefonski promet;

da je na francoski strani zapadnega bojišča v takozvani »deželi brez gospodarja« bil ubit neki filmski operater, ki je snemal prizore na bojišču, dva operaterjeva tovariša pa sta bila nevarno ranjena od nemških izstrelkov;

da se je šele zdaj začel tajati led v Botniškem zalivu;

da ne smejo tujci v Švici nositi nobenega orožja in da jim bo tudi prepovedana uporaba fotografskih aparatov;

da je federacija ameriških delavcev storila sklep, da bo pri prihodnjih volitvah državnega poglavarja podpirala kandidaturo sedanjega prezidenta Roosevelta;

da so bile te dni v Parizu zadušnice za slovaškim generalom Štefanikom, ki je padel l. 1919. iz aeroplana na zemljo in se ubil;

da je rumunsko mesto Galac zaradi naraslih voda Donave pod vodo;

da bodo Angleži zgradili od Sueza do Kaira večtirno železnico;

da smejo na Grškem zaradi nedostajanja goriv kuriti v kopalnicah samo po trikrat na teden;

da je pet šestin norveške tonaže pod nadzorstvom zaveznikov;

da bo francosko vojno vodstvo z dnem 11. maja na predlog vojnega ministra Daladiera odpustilo domov vojaške obveznike, ki so stari 47 in 48 let;

da je izhajalo v Rusiji pred svetovno vojno 890 dnevnikov, ki so imeli 2.700.000 izvodov naklade, zdaj pa izhaja 9000 dnevnikov v nakladi 38 milijonov izvodov;

da so veliki peščeni viharji uničili pomladno setev na Danskem;

da je egiptska vlada prepovedala sleherno potovanje iz dežele v inozemstvo;

da bo papeški nuncij pri berlinski vladi, msgr. Orsenigo po več mescev trajajočih pogajanjih odpotoval na Poljsko, da se prepriča o položaju ondotnih katoličanov.

Ogenj so pogasili s kisom

V skladišču zdravstvenega urada v kalifornijskem mestu Sacramentu je nastal velik požar. Nesreča je hotela, da so imeli v vodnih tankih tedaj malo vode. Gasilci že niso vedeli več, kako naj nadaljujejo svoje delo. Ogenj se je širil čedalje bolj, bilo je nemogoče čakati, da bi pripeljali nove tanke z vodo. Tedaj so se gasilci spomnili, da je v neposredni bližini skladišče velike tvrdke za kis. Kmalu so se zmenili in ogenj so začeli gasiti s kisom. Ko so svojo nalogo opravili, so bili porabili 200.000 litrov kisa.

Križarka lovi tihotapce bakra

»Exchange Telegraph« poroča, da se je te dni zasidrala v Los Angelesu angleška križarka »Caradoc«. Ostala bo v luki samo 24 ur. Domnevajo, da ima ta vojna ladja britske mornarice nalogo, loviti tihotapce bakra v Tihem oceanu.

ANEKDOTA

Po smrti cesarja Rudolfa II. so Correggiovo sliko »Leda z labudom« iz njegove zbirke prodali na javni dražbi. Dražbeni katalog je navajal to sliko pod naslovom: »Žena, ki jo je ugriznila hudobna gos«. . .

VSAK DAN ENA

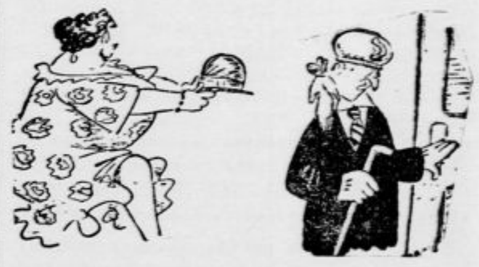

»Stoj, dedec, tu imaš svoje pravo pokrivalo.« (»Söndagsnisse Strix«)

MICHEL ZÉVACO: 107

Don Juan

ROMAN.

In komaj sem bil izrekel te besede, sem sam ves ostrmel nad njimi in v glavi mi je bilo, kakor da bi se svet podiral, kajti z mirno dušo lahko prisežem, da mi ni bila gospodična de Ulloa nič naročila. Vendar sem izrekel te čudne besede, in kdo popiše moje strmenje, ko mi je plemenita gospa odvrnila: »Tudi meni se zd da je Leonora de Ulloa tista, ki kliče Klotarja Ponthuškega.«

»Zato vzamem sporočilo in se pri tej priči odpravim iskat gospoda Ponthuškega, in če mu bom rekel, da me pošilja moja plemenita gospodarica, mu sicer ne bom povedal resnice, a zlagal se tudi ne bom. Jakob Aubriot

oskrbnik Arronškega dvorca.

»Če bi morala ta izpovedba kdaj služiti božjemu ali človeškemu sodniku, ga zaklinjam, naj nikar ne misli, da sem bil obseden od hudobnega duha, kajti ko sem pravkar v veži te hiše pomočil prste v škropilnik z blagoslovljeno vodo, nisem začutil, to prisežem, nikake opekline in sem takoj nato pri popolni zavesti zmolil očenaš. Kakor gotovo mi Gospod Bog pomagaj.

Jakob Aubriot.«

Ko je Klotar vse to prebral, je z mehkim glasom vprašal:

»Ali dovolite, gospa, da si dvojno poročilo obdržim?«

Silvia se je zdrznila, kakor da bi jo poklical iz daljnih dalj.

»Za vas sem napisala, kar je mojega«, je dejala, »in zaradi vas sem velela slu, naj dodá, kar ima on povedati. Obdržite torej ta list.«

Čez nekaj časa je z obotavljajočo se radovednostjo vprašala:

»Smem li vedeti, kaj mislite storiti?«

»K Leonori de Ulloa pojdem, ko me kliče . . .«

»Torej mislite tudi vi . . . da je ona? . . .«

»Nič ne mislim in nič ne vem«, je Klotar razburjeno zamrmral. »Toda ko sem se nedaleč od Brantoma nekega dne odpravljal v Pariz, z namenom, da prejezdim vsak dan dvojno pot, tolikanj se mi je mudilo, me je nenadoma obšlo, da sem kljub svoji trdni volji in veliki naglici nehote krenil v nasprotno smer in tako dospel v gostilno pri ‚Milosti božji'. Tam sem našel Leonoro v trenutku, ko je očitno potrebovala pomoči. Zato si tudi danes ne morem kaj, da ne bi poslušal volje, ki mi določa pot.«

Tako govoreč je vstal.

Tudi Silvia je vstala, ga sama od sebe prijela za roko in zamrmrala:

»Kdo torej mislite, da je?«

»Filip Ponthuški!« je s tihim, nežnim glasom odvrnil Klotar. »Plemeniti mož, ki je bedel nad menoj, dokler je hodil po tem svetu, in ki gotovo še iz groba . . .«

»Ne«, je rekla Silvia v nenadnem vzdrhtenju vsega svojega bitja, kakor bi se ji bila ta mah razodela resnica.

Klotarja je izpreletelo. Zdelo se mu je, da stopa skozi vrata velike skrivnosti.

Silvia, ki si je bila vnovič zastrla obraz s svojim črnim pajčolanom, pa se je sklonila nad njim in z obotavljajočimi se, komaj razumljivimi besedami nadaljevala:

»Tisti, ki vas kliče, ni Filip de Ponthus . . . Idite, idite in dobro pazite, zakaj Leonora je v nevarnosti . . . v smrtni nevarnosti, slišite . . . da, v hujši, kot je smrtna . . . kajti k Leonori vas kliče njena mrtva sestra! . . . Umrla je od sramu in gorja . . . zaradi strašne strasti Juana Tenoria! . . . Idite . . . Christa vas kliče . . . sestra Leonore de Ulloa!

Nekaj trenutkov po teh besedah je Klotar Ponthuški z jadrno naglico stopil iz Bele hiše in stekel proti Arronškemu dvorcu. Krepko je stiskal Ponthusov meč za držaj. Čutil se je močnega kakor ljubezen, močnejšega od same smrti . . .

III.

Mnogoženstvo se kaznuje s smrtjo na vešalih.

»Čudna reč! Mnogoženstvo, ki je ljudem samo za smeh, dokler je nezakonito, postane zaglaven zločin, kakor hitro krene na zakonito pot. To mi ne gre v glavo. Človek se lahko speča z žensko desetkrat, dvajsetkrat ali celó stokrat, da, tudi omoženo žensko si sme privoščiti, z edinim pogojem, da je ne vzame za svojo, to je, da odkrito ne izjavi: tako in tako . . . Ne le, da ga zaradi takšne malenkosti ne vlačijo po ječah, ampak še občudujejo ga, ženske se muzajo, ko govore o njem, moški mu zavidajo srečo, vsi ga imajo za drznega ptička. Prav za prav je sklenil nešteto zakonov, v katerih se je kratko in malo otresel vseh skrbi, vseh sitnosti in vsakršnega tveganja ter si pridržal samo veselje; zato ga imajo za podjetneža, ki se mu sreča smehlja. Če je pa isti človek po vseh zapovedanih pravilih vzel neko žensko za ženo in si nato po istih pravilih omisli drugo žensko, to je da pošteno sperjme nase težave, nadloge in sitnosti novega zakona, je v očeh sveta izgubljen: vsi so mu za petami in ga preganjajo, dokler ga ne vržejo v ječo. Ali je torej res, o Gospod, da poštenju ni mesta na tem svetu in da je krivo deliti dobrote, ako se človek drži predpisov, in da je bolje biti hudodelec, če se jih zna ogibati? . . .«

To otožno premišljevanje, dragi bralec, ni zraslo na našem zelniku. Previsoko číslamo spoštovanje do zapovedi, ki jim velja pravkaršni samogovor, da bi se upali jemati takšne sofizme na svojo vest! Ne! Lažimodrost, ki stoji na čelu tega poglavja, je bila pognala v možganih ubogega Corentina . . .

Jakomin Corentin je torej premišljeval. Kaj drugega naj dela človek v ječi kakor to, da premišljuje?

»Čudno je, koliko misli mi roji po glavi, odkar so me zaprli med te črne, vlažne zidove!« si je ponavljal dobri Jakomin.

Italija in zavezniki

Zanimiva angleška presoja sredozemskih vprašanj

Angleška gospodarsko-politična revija »Economist« je objavila v svoji zadnji številki obširno razpravo o perečih sredozemskih vprašanjih v zvezi s stališčem Italije. V informacijo angleškega stališča v sredozemskem vprašanju objavljamo nekaj glavnih misli.

Revija najprej razmotriva o vzrokih, ki so Italiji svetovali, da ni vstopila v vojno na strani Nemčije že lani v septembru. Tu ne gre le za vprašanje večje ali manjše italijanske vojaške pripravljenosti, temveč predvsem za italijanska pričakovanja, da bo mogoče izkoristiti nemško-zavezniški konflikt v smislu »sredozemskega Monakova«. Italija izraža le malo spoštovanja v vojaško moč zaveznikov, v čemer so jo v ostalem tudi zavezniki potrdili s svojimi ponovnimi ponudbami, koncesijami in gospodarskim upoštevanjem njenega stališča »nevojskovanja«. Vsi sredozemski ukrepi zaveznikov niso doslej mogli prepričati Italijo o nasprotnem. Občutljivost Italije proti zaveznikom se je stopnjevala zaradi zavezniških blokadnih ukrepov predvsem zato, ker so bile zavezniške kontrole italijanskega blagovnega prometa v Suezu, Gibraltarju in na Malti za Italijo kot velesilo, ki smatra Sredozemlje za svoj življenjski prostor neznosne. Skratka, ugotavlja angleška revija, »Italija se vznemirja zaradi naše navzočnosti v Sredozemlju, a obenem zelo dvomi, da bi se mogli mi tam obdržati.«

Revija prihaja nato na gospodarsko ozadje italijansko-zavezniških nesporazumov, češ da je zavezniška kontrola tihotapskega blaga najbolj kritična točka medsebojne napetosti. Italija je v zadnjem času zelo trgovala z zavezniki in si z njihovim blagom ustvarjala nove rezerve, obenem pa je znatne presežke uvoženega blaga sama spet izvažala, seveda predvsem v Nemčijo. V tem blagu je bilo tudi orožje, kar je zaveznike v trgovini z Italijo postavljalo v položaj, da sami podpirajo svojega glavnega sovražnika s posrednimi dobavami preko Italije. V kolikor pa Italija grozi z intervencijo v vojni na nemški strani, podpira angleška trgovina tudi njo samo navzlic verjetnosti, da se Italija končno postavi po robu obema zapadnima velesilama.

Vendar govori po mnenju angleške revije več razlogov za to, da se »Italija navzlic vsemu ne bo oddaljila od svoje dosedanje previdne poti«. Dokler namreč usoda vojne, odnosno vojnih taborov ni še odločena, se Italija lahko samo okoristi s tem, da je še nadalje nevtralna, medtem ko bi se z vstopom v vojno vsekakor izpostavila tveganjem, ki jih v naprej z vso gotovostjo ni mogoče oceniti. Že sama primerjava oboroženih sil, ki bi si stale nasproti, ne dopušča jasnosti glede problemov, ki bi se v tem pogledu pojavili, kakor vprašanje, v koliko bi mogle biti letalske sile močnejše od pomorskih, v kakšni meri bi moglo delovanje letalstva paralizirati ranljivost okoli 8000 km dolge italijanske obale, kakšni bi mogli biti rezultati podmorniške vojne v zaprtem morju itd. Seveda pa bi bilo po mnenju angleške revije napačno podcenjevati italijansko vojaško silo, kajti »Italija bi bila zelo resen nasprotnik«. Skoraj nerešljiv pa je za Italijo problem vojne z zavezniki na gospodarskem področju. Italijansko vojno gospodarstvo je po mnenju revije ranljivo ne le zaradi lastnih pomanjkljivosti, temveč predvsem zaradi možnosti naglega preseka vseh dovozov. Seveda pa je po mnenju angleške revije napačno udarjati na to struno, kajti te grožnje zaveznikov »samo utrjujejo v italijanskem narodu prepričanje, da je Italija zares samo ujetnik v Sredozemlju.«

Ves problem italijansko-zavezniških odnošajev je potemtakem samo v tem, da se Italija prepriča, da angleška in francoska pripravljenost za pogajanja in koncesije nista dokaz slabosti zaveznikov. Zato se brez demonstracije lastne moči London in Pariz z Rimom ne moreta pogajati, vsaj z nadami v uspeh ne, zaključuje angleška revija svoja izvajanja.

BELEŽKE

Največja dolžnost

Beograjski »Trgovinski glasnik« objavlja uvodnik »Domovina nad vse«. V njem pravi med drugim:

»Največja naloga v današnjih časih je, da gojimo in krepimo nacionalnega duha, brez katerega ne bomo odoleli nevarnostim prihodnjih dni. Država bo varna svoje bodočnosti samo tedaj, ako se bo sleherni njen državljan zavedal svojih nalog in dolžnosti do nje in do narodne celote. Poslednji naš človek mora biti prežet prepričanja, da smo mi vsi nerazdružno povezani s svojo državo. Država smo mi vsi, brez nas ni države. Potrebni so nam zavedni in ponosni državljani, ki bodo odolevali kakor skala v morju vsem akcijam tujih propagand in plačancev. Danes živimo v času, ko se vtihotapljata preko državnih mej že davno pred odkritim napadom sovražnika njegovi prvi in najbolj opasni predstraži: tujt denar in z njim zvezana tuja propaganda. Kakor storita ta dva svojo nalogo ter razbijeta nacionalno edinstvo in oslabita samozavest naroda, nastopi šele trenutek za druge akcije in končno za oboroženo intervencijo. Proti denarju in tuji propagandi sta doslej še najbolj zanesljivi obrambni sredstvi narodna zavest in ljubezen do države in narodne skupnosti.«

Pametna in resna beseda

»Napred«, tednik vseučiliškega profesorja dr. Mihajla Ilića, ki je sodeloval pri formuliranju sporazuma, razmišlja o našem notranjem položaju. Najprej ugotavlja, da so pri nas vse politične akcije v velikem nesorazmerju z resnostjo položaja in dejanskimi potrebami države. One predstavljajo stvarno samo na pol dozorele poskuse, ki so obsojeni na neuspeh že v svojih prvih početkih. Nato list nadaljuje:

»Ključ do položaja leži v naporih za normaliziranje našega političnega življenja. Z ozirom na trenutni položaj sploh ni več časa za normaliziranje našega političnega življenja potom spremembe obstoječih političnih zakonov in normalne evolucije političnega izživljanja naših strank. Zamujenih osem mescev bo v prihodnjih tednih težko nadomestiti. S tem seveda ni rečeno, da je treba delo za normaliziranje političnih prilik povsem opustiti.

Še bolj potrebno pa je pričeti z resnim in iskrenim delom za pomirjenje medsebojnih strankarskih sporov in nasprotujočih si stališč. Bližamo se neizbežnim zgodovinskim dogodkom, ki bodo zahtevali od našega naroda čim večje edinstvo in slogo. Prihajajo časi, ko bodo morali končno spoznati vsi, da so minili dnevi, ko so bile koristi strank in oseb večje od interesov države. Pri nas se že dolgo govori o potrebi koncentracije. Žal se je pričela izvajati cela akcija od prvega dne na pogrešen način. Eni so hoteli zbirati Srbe, drugi pa radikale. Oboji so videli, polni optimizma, v svojih namerah najboljše sredstvo za rešitev države in naroda. Medtem pa se je že pokazalo, da ni mogoče zbrati pod eno zastavo niti vseh Srbov, niti vseh radikalov.

Mi potrebujemo zbiranje vseh demokratskih sil okoli programa, ki bi odgovarjal stvarnemu položaju in potrebam države. Sporedno s tem zbiranjem pa potrebujemo čim večje sodelovanje vseh političnih sil na razširjeni politični bazi temelječe vlade. Ljudje, ki so odgovorni za politični položaj v državi, morajo o vsem tem ne samo misliti in govoriti, nego v tej smeri tudi storiti vse, kar je potrebno.«

Djurdjev dan pri Batji

Vodstvo obratov Batjevih tovarn v Borovu je izdalo kakor vsako leto tudi na letošnji Djurdjev dan, ki je praznik tega velepodjetja, proglas na vse svoje delavstvo. V proglasu stoji med drugim:

»Živimo v težkih časih, ko ne vemo, kaj nam lahko prineseta prihodnja noč in prihodnji dan. Letošnji naš praznik bomo posvetili molitvi k Bogu in mislim na našo državo, drago Jugoslavijo. K Bogu bomo molili, da nas okrepi v naši veri v teh težkih dneh in da nas okrepi za vse preizkušnje. Na Jugoslavijo pa bomo mislili, prežeti želje, kako bi z našim delom čim bolj utrdili njeno moč ter doprinesli tudi s svoje strani k okrepitvi njene obrambne sile in njene pripravljenosti. Letošnje leto so se našli v bratskem objemu vsi Jugosloveni, pa bili po rodu Srbi, Hrvati ali Slovenci. Mi smo zaradi tega še posebno srečni, ker vemo, da je to največji doprinos za varnost v oni uri, ko bi nas pozvala kralj in država.«

Anketa o položaju rudarskih upokojencev

Kakor nam poroča Delavska zbornica, je bila v torek pri rudarskem glavarstvu v Ljubljani anketa predstavnikov delodajalcev in delojemalcev rudarske in plavžarske industrije ter prizadetih javnih ustanov. Na razpravi je bil položaj rudarskih staroupokojencev, ki jih je z vdovami in sirotami okrog 1500. Njih prejemki znašajo od 25 do 200 din mesečno, tako da je odpomoč res nujno potrebna. Zastopniki delojemalcev so predlagali, naj se kot prva pomoč zvišajo prejemki za približno 50 odst. V to svrho potrebni znesek 1.5 milijona din naj bi se kril iz prispevkov bratovske skladnice in banovinskega bednostnega fonda ter iz enkratnega prispevka prizadete industrije. Zastopniki industrije so zavzeli do predloga dobrohotno stališče in njih podjetja bodo sklepala o višini svojega prispevka, ko bo znano, kakšni bi bili lahko prispevki banske uprave in bratovske skladnice.

Določen je bil poseben odsek iz zastopnikov rudarske oblasti, bratovske skladnice in delavske zbornice z nalogo, da sestavi načrt za izenačenje staroupokojencev z novimi upokojenci ter o prilagoditvi pokojninskih prejemkov nastali draginji. Novoupokojencev je v Sloveniji okrog 4500, njih pokojnine pa znašajo od 70 do največ 800 din mesečno, pri čemer pa so le redki oni, ki uživajo najvišjo pokojnino.

Spor v starokatoliški cerkvi

Poročali smo o burni skupščini Udruženja hrvatskih starokatolilikov, na kateri so bili iznešeni hudi očitki proti starokatoliškemu cerkvenemu poglavarju škofu Kalodjeri in vrhovni cerkveni upravi. Sprejeta je bila tudi resolucija z zahtevo, naj se uprava starokatoliške cerkve izroči posebnemu komisariatu, škof Kalodjera pa suspendira. Sedaj objavlja starokatoliška škofovska pisarna v Zagrebu izjavo, v kateri pravi:

Skupščino so organizirali ljudje, ki že zdavnaj niso več člani v starokatoliških župnijah. Glavni govornik Lončarić je bivši duhovnik starokatoliške cerkve, ki pa je bil pred dvema letoma odpuščen radi izsiljevanja. Drugi od sklicateljev je kaznovan zaradi zločina iz koristoljubja. Mnogi udeleženiki na skupščini sploh niso nikdar bili starokatoliki, ali pa so zaradi nerednosti in nekorektnosti izgubili pravico odločati o cerkveni upravi.

Izjava končno zatrjuje, da so vse iznešene obtožbe golo obrekovanje in da bo cela cerkvena uprava podvržena pregledu in presoji edinega zakonitega foruma, to je cerkvenega sabora, ki je sklican za 26. maj v Zagrebu.

Nemški institut v Sofiji

V Sofiji bo te dni otvorjen »Nemški znanstveni institut«. Njegova naloga bo, delovati za čim tesnejše zbližanje med Nemčijo in Bolgarijo tudi na znanstvenem področju. Ustanovitev instituta je bila predvidena že v svoječasno nemško-bolgarski kulturni konvenciji. V zameno bo, ko bodo dovršene priprave, osnovan tudi v Berlinu ali kakem drugem nemškem vseučiliškem mestu enak bolgarski znanstveni institut. Profesorje za sofijski institut bo imenovala nemška, za onega v Nemčiji pa bolgarska vlada.

„Pred totalno vojno"

Pod tem naslovom je objavil budimpeštanski »Pester Lloyd« uvodnik, v katerem razmotriva mednarodni položaj, ki je nastal po spremembah na evropskem severu, ter prihaja do naslednjih zaključkov:

»Ni več dvoma, da se bo morala vojna voditi odslej z vsemi sredstvi in brezobzirno. Vprašanje je le, kako, kdaj in kje. Vse države, one v vojni in one izven nje, vsaj vse evropske države, se danes zavedajo, da gre v tej vojni za življenje in smrt. Predvsem pa vedo to vojaki, tako Nemci kakor Angleži in Francozi, ki čutijo, da gre za njihov obstoj, za njihovo blagostanje in za njihovo bodočnost. Velikih narodov ni mogoče uničiti, pač pa se lahko zrušijo njihovi veliki položaji moči in narodi lahko izginejo z vsem, kar je na njih vrednega. Totalna vojna je že izbruhnila. O njenem izidu in usodi naše civilizacije odločajo bogovi. Ljudje pa si morajo s svojimi dejanji in napori svojo zmago zaslužiti, ali pa vsaj vse storiti, da bi v tisočletjih ustvarjene dobrine človeštva rešili.«

Madžarska skrb za rojake v inozemstvu

Kakor poroča budimpeštanski »Pester Lloyd«, se je te dni sestala »Svetovna zveza Madžarov«, kakor se uradno imenuje madžarsko društvo za Madžare v inozemstvu, na svojo redno letno skupščino, ki jo je vodil baron Siegmund Perenyi. Na skupščini so bile zastopane najvišje cerkvene in posvetne oblasti na Madžarskem. Predsednik se je v svojem uvodnem govoru posebej zahvalil vladi in mestni občini v Budimpešti za izdatno podporo, ki jo je zveza od njiju prejela, prav tako tudi vodstvu radijske postaje, ki je uvedlo redne tedenske oddaje za Madžare v inozemstvu.

Predsednik se je dotaknil tudi vprašanja madžarske propagande v inozemstvu. Potrebo povečane propagande je med drugim utemeljeval s tem, da »Trianon ni bil samo posledica izgubljene vojne, temveč tudi okolnosti, da so nas v svetu premalo poznali«. Perenyi je poudaril zlasti potrebo madžarske propagande v Ameriki.

Iz tajniškega poročila je razvidno, da je Zveza v preteklem letu poslala okoli 5000 knjig inozemskim Madžarom. Zveza je letos izvolila za svoje častne člane med drugimi predsednika madžarske vlade Telekija, nadškofa in kardinala dr. Seredyja ter ministre Homana, grofa Csakyja in Kerestes-Fischerja.

„Balkan hoče mir!"

To je smisel članka, ki ga je te dni objavil rumunski list »Universul«, ko je pisal o pričakovanju balkanskih držav, »da se Italija ne bo oddaljila od svoje politike miru in nevtralnosti«. List piše med drugim:

»Italijanska politika na Balkanu in v Podunavju se je v zadnjem času uveljavila kot politika miru in varnosti, ne le po uradnih izjavah, temveč tudi po očitni nameri, da se dosežeta sporazum in sodelovanje med državami v tem delu Evrope na vseh področjih. Italija je s tem pokazala, da smatra varnost in mir na evropskem jugovzhodu neposredno povezana s svojimi lastnimi interesi, s svojim političnim položajem v Sredozemlju ter s svojim položajem velesile. Italijanska diplomatska akcija v Budimpešti, namenjena ublažitvi revizionizma in njegove vsmerjenosti na realna tla, prijateljska politika, kakor jo izvaja napram Jugoslaviji, ponovna zagotovila Grčiji ter srečen razvoj bratskega prijateljstva med Rumunijo in Italijo so zgovorni dokazi, da sta podunavski in balkanski mir med prvimi skrbmi Italije. Ta mir je v ostalem prav tako koristen njej kakor podunavskim in balkanskim državam. Stališče stroge nevtralnosti teh držav, ki obenem odločno pazijo na svojo neodvisnost in varnost, pa medsebojno zaupanje v odnošajih z Italijo sta močna činitelja, na katera se lahko osloni italijanska mirovna politika danes kakor včeraj. Zato podunavske in balkanske države zaupajo, da se duh sprave v italijanski politiki miru in reda ni zmanjšal. One so tudi prepričane, da je balkanski mir tesno povezan s sredozemskim, kakor je rekel minister Gafencu.«

Minister Krek o banovini Sloveniji

Prošlo soboto je govoril minister dr. Krek na shodu JRZ v Mariboru ter je obširno razpravljal tudi o vprašanju avtonomije Slovenije. V uvodu je označil poročila o njegovih izjavah o tem vprašanju v Trbovljah in svoje v »Slovencu« objavljeno pojasnilo kot »nepotrebno časopisno polemiko.« Nato je poudaril, da je konsolidacija Jugoslavije mogoča le na načelu treh narodov, ki «v svoji skupnosti radi ohranitve slovanske nacionalne države na jugu predstavljajo jugoslovanski nacionalni element.« To da je bil od nekdaj politični program SLS, ki ni nikdar delala vprašanja zaradi načinov in oblik. Radi tega so tudi svoječasne oblastne samouprave bile ljudske ustanove s čudovito lepimi uspehi in rezultati. Nato je dr. Krek silno ostro obsodil šesti januar ter je ukrepe o sistiranju občinskih in oblastnih samouprav, razpustu političnih strank itd., ki so bili izvršeni v prvih mescih l. 1929., označil kot »slano diktature, ki je požgala vse demokratično življenje.« V tej diktaturi je sicer iz Slovenije sodelovalo vodstvo SLS, toda dr. Krek je poudaril, da je stranka navzlic temu vzdrževala med narodom pravo misel.

Nastop režima dr. Milana Stojadinovića in ustanovitev JRZ je označil dr. Krek kot »novo svobodo«, poudarjajoč, da sta glavni načeli JRZ zahteva po »najširših ljudskih samoupravah« in priznanje narodne individualnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. (Tega priznanja v dosedaj objavljenem programu JRZ nismo čitali Op ur.) Stojadinovićev režim je sicer izvajal centralizem v najkrutejši obliki, toda slovenska JRZ je uporabljala vsako priliko, da se rešimo Slovenci »nemogočega centralizma«.

Na vprašanje, zakaj ni bila z avtonomijo banovine Hrvatske urejena istočasno tudi banovina Slovenija, odgovarja dr. Krek, da je nasprotno s hrvatsko taktiko »dr. Korošcevo narodno vodstvo neprestano vestno imelo pred očmi na prvem mestu državni interes Jugoslavije.« Rešitev v Sloveniji je izostala, ker je tuja propaganda lani podtikala politiki narodnega sporazuma, da se hoče pod to krinko oddvojiti zapadni del Jugoslavije od Beograda, katoliki od pravoslavnih, in da se pripravlja ločitev bivših avstroogrskih dežel od Jugoslavije. »Če bi bili tu pretiravali mi Slovenci in brezpogojno vztrajali, da se mora rešiti naša stvar istočasno, bi bili morda brez potrebe dajali povod za sumničenja. Danes pa ni več niti zunanjih niti notranjih razlogov, ki bi objektivno ovirali, da se pristopi k nadaljni ureditvi države po načelih in na način, kakor se je to zgodilo z banovino Hrvatsko.« Vse politične skupine smatrajo banovino Slovenijo kot najnaravnejšo, prvo naslednjo stopnjo izvajanja notranje ureditve države. »Ne vemo, ali bomo banovino dobili že danes ali jutri ali pojutrišnjem, eno pa vemo, da jo bomo gotovo dobili. Mi uvažujemo v polni meri sedanje izredno težke razmere in znamo potrpeti, toda namerno odlašanje in hoteno oviranje nadaljnjega preurejevanja države bi naletelo pri nas na najodločnejši odpor.«

Slovensko in hrvatsko gospodarstvo

Glasilo zveze trgovskih združenj v banovini Hrvatski »Trgovački vesnik« objavlja pod naslovom »Hrvatska in Slovenija« tehten in razveseljiv članek o možnostih čim tesnejšega sodelovanja med slovenskim in hrvatskim gospodarstvom. V članku stoji med drugim:

»Pogojev za tako sodelovanje je mnogo. Najjačji je v različnosti gospodarske strukture v Hrvatski in v Sloveniji. Mi na Hrvatskem smo v zadnjih dvajsetih letih izgradili mnoge panoge industrije, za katere imamo v prirodnih pogojih naše zemlje dovolj močno osnovo. Kljub temu je Hrvatska zaradi svojega pretežno agrarnega značaja ostala še dalje navezana v glavnem na industrijo Slovenije, ki je s svojim solidnim, prvovrstnim delom znala in mogla vedno zadovoljiti naše potrebe v onih industrijskih panogah, katerih sami nismo mogli razviti. Hrvatska bo tudi v bodoče ostala dober trg za celo vrsto slovenskih industrijskih produktov. Isto velja za Slovenijo glede agrarne produkcije; ostala bo tudi v bodoče dober trg za hrvatske kmetijske pridelke.

Trgovina na področju banovine Hrvatske želi, da bi gospodarsko-politični ukrepi avtonomne banovine v vsakem pogledu povoljno vplivali na nadaljnje čim večje zbliževanje in sodelovanje s slovenskim gospodarstvom, to se pravi s slovensko industrijo. Hrvatski trgovski stan je prepričan, da vodje naše banovine ne bodo dopustili, da bi se s kitajskim zidom ločili od ostalih gospodarskih področij države, najmanj pa od gospodarskega področja, ki ga predstavlja Slovenija. Naši bodoči ukrepi naj v prvi vrsti služijo čim bolj živahni trgovinski izmenjavi s pokrajinami izven Hrvatske. Kakor pa moramo mi v slovenski industriji gledati domačo podjetnost, tako mora tudi Slovenija smatrati hrvatsko gospodarstvo za domače gospodarstvo.

Trgovini v banovini Hrvatski je samo po sebi pripadla naloga, da postane pionir orijentnega zbliževanja in medsebojnega izpopolnjevanja. Ona je činitelj, ki naj na slovenskem trgu utrdi naše pozicije, istočasno pa je tudi činitelj, ki bo na našem trgu razširjal industrijske izdelke bratske nam Slovenije. Gospodarski interesi Hrvatske in Slovenije se ne križajo, temveč se izpopolnjujejo, kar je najboljše jamstvo za obojestransko gospodarsko okrepitev.«

Pollakov proces končan

Sodba bo proglašena v soboto dopoldne

Ljubljana, 8. maja

Tudi danes, na tretji dan razprave o zadevi tvrdke Pollak, je bilo zanimanje zelo veliko in dvorana polna poslušalcev. Danes so bili najprej zaslišani izvedenci, za katerih izjave je vseskozi vladalo veliko zanimanje, saj obtoženci zelo energično pobijajo njih trditve in jih dolže, da niso hoteli slišati od njih nikakih pojasnil. Res je med obširnimi izjavami izvedencev Franca Zelenika, Antona Javornika in Avgusta Kusterja prihajalo do mestoma zelo dolgotrajnih objasnjevanj, pri katerih so obtoženci izpodbijali točnost in objektivnost mnenj, ki so jih izrekali izvedenci.

Izjave izvedencev, ki so vsak s svoje strani osvetljevali razvoj podjetja do poloma, so bile vprav napete, tako da je v dvorani med občinstvom, ki je bilo prej ves čas precej razgibano, za dalje časa nastala prava tišina. Vi trije izvedenci so soglasno izražali svoje začudenje nad dejstvom, kako je mogla Mestna hranilnica ljubljanska v času, ko so se že kazali znaki propadanja, nuditi Pollakovemu podjetju tako ogromno posojilo. Še celo pa ne morejo razumeti dejstva, kako da se še potem toliko let ni pobrigala, kako teče podjetje, v katerega je vložila tolikšen kapital.

Zelo zanimiva so bila v tej smeri izvajanja izvedenca Avgusta Kusterja, katerega je sodišče poverilo z nalogo, da pregleda gospodarsko plat razvoja podjetja. Izvedenec je podal pred sodniki pregleden historijat tega razvoja. Predvsem je razčlenil razmerje podjetja do denarnih zavodov in je pregledno nakazal, kako je podjetje od leta do leta delalo z vedno višjim bančnim kapitalom, ki se je končno dvignil že na okrog 40 milijonov dinarjev. Ker je bil ta kapital zelo drag in so bila posojila po večini kratkoročna, je bila s tem že od vsega početka ogrožena tudi donosnost podjetja in je bil ogrožen tudi njegov obstoj. L. 1930. je plačalo podjetje samo za bančne obresti 5 milijonov din. Tako je vsa finančna struktura podjetja od vsega početka ogrožala njegov obstoj. Prva je podjetje financirala Praštediona, pozneje s 40 milijoni skupno Češka industrijalna banka in Ljudska posojilnica nazadnje pa Mestna hranilnica ljubljanska. Izvedenec je izjavil, da bi bilo verjetno že l. 1926 prišlo do poloma, če ne bi bilo delničarjem tedaj uspelo pregovoriti Mestno hranilnico za posojilo. Izrazil je tudi mnenje, da bi se bilo morda le dalo podjetje kljub neugodni finančni strukturi vzdržati, če bi se bilo poskrbelo za močno, enotno vodstvo in če bi se bilo do skrajnosti varčevalo. Toda niti za prvo, niti za drugo se ni poskrbelo.

Predsednik senata je ob 13.30 prekinil razpravo, ki se je nadaljevala ob 16.

Še dobro poldrugo uro je predsednik v teku popoldanske razprave nadaljeval zaslišavanje Avgusta Kusterja, nato pa so po kratkem premoru vsi trije branilci soglasno ponovno zahtevali osebno zaslišanje v Moskvi se mudečega člana naše trgovinske delegacije industrijca Ivana Avseneka. Poleg tega so branilci zahtevali tudi še pribavo poslovnih knjig Pollakovega podjetja da se pojasnijo nekatere nejasne postavke. Izvedbi vseh teh novih dokaznih predlogov se je državni tožilec Goslar protivil, senat pa si je glede tega pridržal odločanje. Predsednik senata s. o. s. Ivan Brelih je zatem ob 17.45 proglasil razpravo za zaključeno in je takoj dal besedo državnemu tožilcu, ki je v enournem govoru vzdrževal obtožbo v celoti in predlagal senatu kaznovanje vseh štirih obtožencev v smislu obtožbe.

Sledili so obrambni govori dr. Žitka za dr. Meglerja, dr. Draxlerja za dr. Miličića in dr. Puca za Karla in Pavla Pollaka. Vsi branilci so predlagali popolno oprostitev svojih varovancev. Zadnji je govoril še zastopnik konkurzne mase dr. Vladimir Ravnihar. Predsednik senata je ob 21. razpravo zaključil in po kratkem posvetu razglasil, da bo sodba razglašena v soboto, 11. t. m. ob 11. dopoldne.

Tragična smrt uglednega angleškega novinarja

London, 8. maja. AA. (Reuter) Ugledni novinar Webb Miller je bil najden zjutraj mrtev na progi podzemske železnice. Miller se je vračal ponoči iz redakcije domov v Balton na Temzi. Bil je odličnega zdravja in zelo dobro razpoložen in zato mislijo, da je po nesreči padel iz vlaka. Znan je bil zlasti kot vojni dopisnik in posebni poročevalec iz raznih evropskih držav.

»Njen učinek je bil skorajda magičen. V nekaj tednih sem dosegla z njo, da sem bila videti za 10 let mlajša. Kakor mi je povedal zdravnik, je Biocel iznajdba nekega glasovitega dermatologa. Zdaj ga vsebuje vsaka tuba rožnate kreme Tokalon. Uporabljajte to kremo vsak večer, a belo kremo Tokalon vsako jutro. S tem boste dosegli, da Vam bo bleda, ovenela polt zasijala v novi, mladostni živahnosti: napravila bo Vašo kožo jasno, svežo, čvrsto in jo bo oprostila vseh nedostatkov in gub.«

BREZPLAČNI VZOREC: Vsak čitatelj tega lista more dobiti zelo okusno kaseto s kremo Tokalon (rožne ali bele barve) ter puder Tokalon različnih nijans. Pošljite Din 5.— v poštnih znamkah za poštnino, omot in druge stroške na naslov: Hinko Mayer i drug Odio 9-T, Zagreb, Praška ul. 6

INSERIRAJTE V „JUTRU"!

N - CEMENT

Nepremočljivi cement za izolacije in vodogradnje,

IZOLACIJE VODOGRADNJE

za gradnjo podzemeljskih objektov, kanalov, bazenov, predorov itd. za izolacijo zidov, balkonov, teras itd. — Izdelek tovarne »Dalmacija« d. d.

Zastopstvo in zaloga:

M. GREGOVIČ & CO — Ljubljana,

Celovška cesta 37 — telefon 3948.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.— Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Manufakturist

in prvovrsten aranžer, dobi službo. V poštev pride samo sposobna moč z dobrimi referencami. Nastop takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Aranžer«. 12454-1

Tovarniške delavke

18 do 25letne, iščemo za beograjsko industrijsko podjetje. Zglasite se 11. maja v posredovalnici »Marta« v Streliški ulici. 12480-1

Brivskega pomočnika

dobro moč takoj sprejmem. Hafnar Anton, brivec, Strážče 147 pri Kranju. 12486-1

Mesarskega pomočnika

takoj sprejmem v službo. Golež, Novo mesto. 12513-1

Natakarica

stara 18 do 24 let, čedne zunanjosti, tudi začetnica v letoviškem kraju dobi mesto pri dvočlanski družini. Naslov v vseh posl. Jutra. 12477-1

Pekovski pomočnik

mlajši, ki bi obenem raznašal tudi kruh dobi takoj stalno mesto. Čatar Mihael pekarna, Štore pri Celju. 11855-1

Dva mizarska pomočnika

takoj sprejme F. Lazar, mizarstvo, Jesenice, Savsko nabrežje 8. 12476-1

Šofer - mehanik

zanesljiv vozač, zmožen vsakih popravil, vojaščine prost, dobi mesto. Ponudbe pod Kranj, predal 26. 12470-1

Izvežbano negovalko

iščem k dvema otrokoma, 8 mesecev in 3 leta, izven Ljubljane, z dovršenim tečajem Dečjega doma. Naslov v vseh posl. Jutra. 12472-1

Perfektno kuharico

z znanjem dunajske italijanske ni naše kuhinje, zdrava oseba,, stara 30 do 50 let, mirne narave, dobi mesto na Sušaku v privatni hiši k dvema osebama, poleg sobarice, dnevno mora pospravljat hodnik. Ponudbe s sliko na naslov: P. Pavlovič. Sušak. Prest. Šet. 39. 12478-1

Tri do štiri izvežbane lončarje

za izdelovanje (vrtenje) loncev iščemo. Nastop takoj. Pismene ponudbe z navedbo plače na: Pilot dd. za gradjevnu industriju, Zagreb, poštni predal 204. 12474-1

Uradnico

za odvetniško pisarno iščem Pogoji znanje slovenske stenografije in strojepisja. Naslov v vseh posl. Jutra. 12502-1

Pet in dvajset zidarjev

in deset obdelovalcev za kamnito oblogo sprejmem takoj za Ljubljano. Naslov vseh posl. Jutra. 12523

Krojaškega pomočnika

in vajenca takoj sprejmem. Cankar Marjan, Gosposka ulica 3-I. 12530-1

Mlajšemu fantu

preskrbim stalno lahko službo, če posodi 1500 din. Naslov v vseh posl. Jutra. 12522-1

Slugo

do 18 let starega sprejme gostilna pri Levu. 12533-1

Avto, moto

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Opel - Super

črna limuzina, s štirimi vratmi, pripravna za taksi, nove gume, poceni naprodaj. Ogledati: Adler-service, — Kersnikova ulica (za Slamičem). 12510-10

Motor do 200 ccm

kupim, v račun dam dve kolesi ter obroke po 500.— Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Motor 200«. 12487-10

Motor 500 ccm

vožen 6000 km, v prvovrstnem stanju, prodam. Vprašajte danes od 2. do 6. v Levstikovi 15-II., levo. 12532-10

Službe išče

Beseda 50 par, davek 3 din, ter 3 din za šifro ali dajanje naslova. — Najmanjši znesek dni 15.

Gospodično

z znanjem nemščine iščem s prvim junijem k otroku, ki bi pomagala tudi pri drugih gospodinjskih delih. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubim otroke«. 12506-2

Prodajalka

mešane stroke želi namestitve takoj. Pomoč pri gospodinstvu ali v gostilni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Agilna prodajalka«. 12466-2

Mlada gospodična

mlada, zmožna pisarniških del, engros in detail trgovine, zmožna samostojnega vodstva trgovine, sedaj v večletni službi, želi premeniti službo. Po možnosti v večjem podjetju. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljiva 66«. 12485-2

Vajenci(ke)

Učenko v trgovino

z mešanim blagom sprejme Tomc, Moravče. 12491-44

Trgovska vajenka

z meščansko šolo iz poštene hiše dobi takoj mesto. Josip Kosi, št. Ilj v Slov. goricah. 12479-44

Prodam

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Cepljeno trsje

prvorazredno, dinar komad, divjak, korenjake nudi — ZIHER Franjo, Zamušani, Sv. Marjeta, Moškanci. — Zahtevajte seznam sort. 10730-6

Zastore, pregrinjala

tekače, svilene odeje, posteljno perilo nudi najceneje specialni oddelek tvrdke Goričar — Sv. Petra cesta. 11206-6

Otroški voziček

globok,moderna posteljica, ugodno prodam. Medvedova 28-I. Zvonite na spodnjem zvoncu. 12488-6

Svetilka za obsevanje

Heliolux, velika sobna kredenca, stoječe ogledalo veliko, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12490-6

Kupim

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Trikolico

primerno za prevoz blaga za trgovino, malo rabljeno, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prevozna trikolica« 12473-7

Kupujemo

pödlesek, beladona koren, žutiko in vse ostala zdravilna zelišča prevzemamo na mestu. Iščemo v vseh mestih poverjenike za zbiranje Jugodrog, A. Blum, Subotica. 10721-7

Biljardne krogle

koščene ali emitirane, stare ali nove, nuino rabim. Marenčič, Kranj. 12519-7

Radio

Nov radio aparat

5 svečni, zadnji model po ugodni ceni prodam. Poizve se pri Lasanu v Šiški. 12528-9

Kolesa

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Kolesa

po neverjetno nizki ceni. Izbira velika. Remec. Dolenjska ces. 5, Ljubljana 11455-11

Damsko in moško kolo

novo, elegantno, za vsako ceno naprodaj. Cizel, Kotnikova 21-II. 12524-11

Pohištvo

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Pohištvo

novo in že rabljeno, ki ga želite prodati ali sami dati v shrambo — sprejmemo v posebni oddelek v komisijsko prodajo po zelo ugodnih pogojih. Kupcev je v tem oddelku vedno dovolj za dobro ohranjeno pohištvo. Vso reklamo preskrbimo sami. — Sporočite nam na dopisnici ali ustno. Prevoz pohištva preskrbimo sami. Ivan Mathian. Ljubljana Tyrševa 12 19-12

Spalnico

modernejša, kauč, šivalni stroj in zlatnino kupim. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Čim prej«. 12481-12

V najem

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek

Vpeljano gostilno

takoj oddam s koncesijo in inventarjem v centru. Vprašati od 8. do 10. in od 13. do 15. pri Brulc, Pred škofijo 15-III. 12529-17

Kapital

Vloge

Kmetske posojilnice ljubljanske večje zneske kupimo proti takojšnji gotovini. — RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka 12. 12412-16

Družabnico (-ka)

z 10.000 din iščem za stalno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalna«. 12497-16

Posojila

kratkoročna, za trgovino obrt, industrijo, preskrbim brez kakega predplačila

Strogo solidno poslovanje

RUDOLF ZORE

Ljubljana, Gledališka ulica štev. 12. Priložite znamke. 12518-16

Knjižice

Prašteđione centrale ali podružnic kupimo večje ali manjše zneske proti takojšnji gotovini. RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ul. 12. 12517-16

Posojila

na knjižice Kmetske posojilnice ljub. preskrbim hitro in točno. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12 12520-16

Vlogo kmetske

posojilnice v Ljubljani — prodam. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Večje in manjše zneske«. 12526-16

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

V Zabukovci in Lipoglavi

naprodaj malo posestvo za din 25.000. V Lipoglavi 6 oralov za din 32.000. Ponudbe na dr. Ogrizka, Celje 12458-20

Hišo

enonadstropno, tristanovanjsko, prodam v Zgornji Šiški, Dravlje. Informacije Hotel Štrukelj, soba št. 2. 12445-20

Stanovanjsko hišo

rentabilno, noveišo stavbo, kupim. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Za 500.000 do 1,000.000«. 12505-20

Sobarica

pridna in poštena išče službo, nairaje na Bledu. Cenjene ponudbe na podr. Jutra v Celju pod »Sobarica«. 12419-20

Stanovanje

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Trisob. stanovanje

v centru, zračno in suho, elektrika, plin in vse pritikline, oddam s 1. avgustom. Naslov v vseh posl. Jutra. 12484-21

Enosob. stanovanje

oddam s predsobo, kopalnico, balkonom in pritiklinami za 1. junij. Vovk Franc, Gerbičeva 19. 12407-21

Dvosob. stanovanje

lepo, sončno, z vsemi pritiklinami oddam takoj ali za junij. Postojnska 12. 12511-21

Dvosob. stanovanje

oddam na Celovški 90 s 1. junijem. 12512-21

Enosob. stanovanje

lepo in svetlo oddam dvema osebama za 1. junij. Staničeva 19-I. 12525-21

Enosob. stanovanje

konfortno oddam za 1. junij. Vodnikova 17 v Šiški. 12527-21

Stanovanja

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Dvosob. stanovanje

komforno, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »33«. 12504-21a

Eno ali dvosobno stanovanje

iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stranka brez otroka«. 12483-21a

Sobo odda

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Opremljeno sobo

parketirano, z vso oskrbo, oddam gospodu. Idrijska 11. 12500-23

Sobo

z dvema posteljama in s posebnim vhodom, kabinet z 1 posteljo, se odda. Naslov v vseh posl. Jutra. 12503-23

Informacije

POZOR!

na novo telefonsko številko tvrdke F. FUJAN, ki je 43-83. 12507-31

Stroji

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Pisalni stroj

Underwood v odličnem stanju proda »Torpedo«, Miklošičeva 18, Ljubljana. 12521-29

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah ČERNE - juvelir Ljubljana, Wolfova ulica

Kokus tekači za nodnike in stopnišča v vseh barvah v zalogi pri **Sever Rudolf,** Ljubljana, Marijin trg 2.

Izboljševalce toka

s Selenskimi celicami

za vse napetosti in vse jakosti toka prodaja takoj iz skladišča

TELEMEHANIKA

Inž. DJURE DORNERA, Beograd, Istarska 17, telefon 50-285.

PREMOG

KOKS — DRVA nudi

I. Pogačnik

BOHORIČEVA 5

Telefon 20-59

Postrežba brezhibna

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Poljanski nasip 4-6

Pralnica — Svetlolikalnica

Ali res še nimate srečke drž. razredne loterije?

Sporočite čimprej svoj cenj. naslov na navadni dopisnici hiši sreče — bančni poslovalnici

Bezjak

Maribor

GOSPOSKA UL. 25

Moderne kauče

in fotelje nudi solidno in po nizki ceni

R. RADOVAN

tapetnik

Mestni trg 13.

Korespondentinjo

zmožno, veščo strojepisja ter perfektno nemščine s prakso IŠČE velebanka v Ljubljani. — Ponudbe s curriculum vitae poslati na oglasni oddelek »Jutra« pod »Stalna namestitev«.

CEVI

za odvode stranišč, dimovode, Salonit valovite strehe šablone in ves ostali

GRADBENI MATERIAL

dobite pri

„MATERIAL"

trgovina s stavbnim materijalom

lastnik: MIRO VOVK,

Ljubljana — Tyrševa cesta 36-a

telefon 27-16 — Brzojavi MATERIAL

Vrtne **sončnike** izdeluje počenši od Din 108

Bela Fettmann, ZAGREB, Masarykova 9.

Zahtevajte brezplačni ilustrovani katalog!

Botrice in botri — pozor!

Najlepše darilo za birmanko ali birmanca je lepo kolo. — Radi tega si oglejte našo veliko zalogo in nizke cene.

NOVA TRGOVINA,

Tyrševa 36 (nasproti Gospodarske zveze).

Javna razprodaja!

Vaška uprava v Kočevski reki pri Kočevju je za dan 11. maja 1940 ob 14. uri v gostilni Branne razpisala javno razprodajo za približno 500 do 600 m³ smrekovine. Kavcija 13.000 din. Večji del leži ob banovinski cesti Gotenica, Novi lazi.

Podrobnosti se izve pri vaški upravi.

Kočevska Reka, 5. maja 1940.

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in nas tolažili ob nenadomestljivi izgubi našega ljubljenega očeta, soproga

IVANA ŠEGEC

ga spremili na njegovi zadnji poti, posebno pevcem za ginljive žalostinke in pogrebnemu društvu sv. Andreja naša iskrena zahvala.

Postojna, Rauberkomanda, dne 8. maja 1940.

ŽALUJOČI OSTALI

Vrtnar - šofer

ki zna negovati voz in samostojno zanesljivo voziti, z dolgoletnimi spričevali, trezen in dostojen, SE IŠČE v pomoč vrtnarju v Zagrebu. Dobra trajna služba. — Ponudbe s sliko in življenjepisom na **Publicitas d. d.,** Zagreb, Ilica 9, pod »Verlässlich«.

»Ilustrovane sportske novosti« št. 19 so izšle. Vsebina: Prvi derby jugoslovenskega nogometa 1940 in poročila o ostalih, dozdaj odigranih štirih tekmah v državni ligi. — Hrvati so v Budimpešti uspešno opravili zrelostni izpit. — Osem slovenskih klubov bo odslej tekmovalo za nogometno prvenstvo SNZ in bodočo slovensok ligo (z razgovorom s popularnim ljubljanskim nogometašem Hasslom). — Naši kolesarji so povabljeni v Rumunijo, na Madžarsko in v Bolgarijo, nameravajo pa tudi doma dirkati okoli Srbije in posebej okoli Hrvatske. — Tekme za podunavski pokal zaradi spora med Rumuni in Madžari ogrožene? itd. Vmes je še mnogo pestrega drobiža iz vseh sportnih panog. Posamezne številke so po 1 din.

SPORT

128 km vožnje za oceno avtov in motorjev

V nedeljo, dne 19. t. m. priredi ljubljanska sekcija Avtokluba veliko avtomobilsko in medklubsko motociklistično ocenjevalno vožnjo na progi od Ljubljane mimo Kamnika, Kranja, Tržiča in Lesc nazaj v Ljubljano

Ljubljanska sekcija Avtomobilskega kluba — bodočega Slak-a — nam je poslala v objavo razpis ocenjevalne vožnje za avtomobile in motocikle, ki jo pripravlja za nedeljo dne 19. maja po naših gorenjskih cestah. Iz razpisa se vidi, da računajo prireditelji kljub nemirnim časom in težavam s preskrbo goriva z veliko udeležbo raznih kategorij vozil, kar nas sili, da še prav posebno pohvalimo agilnost našega Avtokluba, ki se kljub raznim pomislekom ni ustrašil organizacije tako obsežne prireditve z motornimi vozili. Želimo, da bi bil odziv udeležencev čim večji in bi prireditev »kljub vsemu« le pokazala, da gre naša motorizacija tudi zdaj — čeprav počasi, pa vendar vztrajno — za vzgledi, ki jih ima vse naokoli v sosednih državah.

Podrobnosti razpisa so naslednje:

Prireditelj: Slovenski avtomobilski klub — sekcija Ljubljana.

Prireditev: Ocenjevalna vožnja na progi Ljubljana—Kamnik—Kranj—Tržič—Lesce (glavna cesta)—Ljubljana, v celotni dolžini km. 128 v zvezi z oceno v startanju (pospeševanju brzine), zaviranju in upravljanju vozila (reverziranju). Ta ocena se vrši takoj po prihodu vseh tekmovalcev na cilj na Kongresnem trgu. Poleg zgoraj omenjenih ocenjevanj se vrši še neobvezna brzinska preizkušnja vozil na Sorškem polju.

Start in cilj: Start in cilj bosta pred Avtoklubom, Kongresni trg 1. Start ob 7. v intervalih po eno minuto. Vrstni red določi starter. Pravico udeležbe ima vsak avtomobilist (z osebnim avtomobilom) kakor tudi motociklist. Vozila morajo ustrezati cestnim policijskim predpisom.

Vožnja: Vozi se po cestnih policijskih predpisih. Proga bo v času tekmovanja odprta za promet. Prireditelj odklanja vsako odgovornost za kakršnokoli poškodbo ter vozi vsak tekmovalec na svojo odgovornost. Izmenjava vozil in vozača med tekmovanjem ni dovoljena.

Razpis kategorij: avtomobili: do 700 ccm 40 km, do 1.500 cm 42 km, do 2.000 ccm 44 km, nad 2.000 ccm 45 km povprečno na uro; **motocikli:** do 250 ccm 40 km, do 350 ccm 44 km, do in nad 500 ccm 45 km, s prikolico 42 km povprečno na uro.

Vsakdo more startati samo v odgovarjajoči kategoriji. Tekmovalci na dirkalnih motociklih si radi večje hitrosti lahko poljubno izberejo eno izmed razpisanih kategorij, ki jo morajo predhodno prijaviti. Razen že navedenih kategorij se smejo prijaviti tudi avtomobilske in motociklistične ekipe sestoječe iz treh vozil enake znamke in kategorije. Omenjene ekipe morejo prijaviti samo zastopniki tovarn motornih vozil. — Udeleženci, ki startajo v ekipah, se ocenjujejo v splošni in v ekipski oceni.

Proga ocenjevanja in načrt: Ljubljana—Domžale—Kamnik km 24.5, Kamnik—Senčur—Kranj km 23.3, Kranj—Tržič—Begunje (križišče z glavno cesto) km 28.3, križišče z glavno cesto—nova banovinska cesta—Podvin—Kranj—Ljubljana km 52.1 skupno km 128.2.

Vsak tekmovalec je dolžan prevoziti progo po zgoraj navedenem itinererju, sicer bo diskvalificiran. Za izračunavanje časa je edino merodajna zgoraj navedena kilometraža.

Način tekmovanja in ocenjevanja

Starta se v enominutnem intervalu. Na startu prejmejo vsi udeleženci kontrolne listke, ki jih predložijo vsaki kontroli za vpis časa prihoda. Kontrole poslujejo v Kamniku, Kranju, na križišču pri Begunjah in v Ljubljani. Vsak tekmovalec se mora prijaviti kontroli v točno izračunanem času po predpisani kilometraži. Za vsako minuto zakasnitve ali prezgodnjega prihoda se določata dve kazenski točki. V Tržiču se čas ne kontrolira, pač pa se potrdi v kontrolnem listku, da je vozilo šlo mimo kontrole. Štejejo se samo polne minute. Toleranca je 30 sekund pred in po določenem času. Kazenske točke v naslednjih etapah ni mogoče popraviti ter se mora pri nadaljnjih etapah ozirati na vpisani čas poslednje kontrole. Na kontrolah je vodji kontrole predložiti kontrolni listek za vpis časa prihoda in je takoj po vpisu tega časa odpeljati. Kakršenkoli prestopek zoper zgoraj navedeno se kaznuje z diskvalifikacijo od celotnega tekmovanja. Vporabljanje tuje pomoči razen sovozačeve ni dovoljeno. Pri oceni startanja, upravljanja in zaviranja je zmagovalec oni, ki doseže v svoji kategoriji najboljši čas za prevoz te proge a ni pri tem prejel nobenih kazenskih točk. Vsakdo je dolžan izvršiti to startno in zaviralno oceno, ker se sicer ne more vpoštevati pri končnem ocenjevanju. Ocena brzine, ki se vrši na Sorškem polju (kilometer lancee), je za tekmovalce neobvezna in nima nobenega vpliva na končni plasma.

Kontrole: V Ljubljani pred Avtoklubom, Kongresni trg 1. — Kamnik, Glavni trg. — Kranj, odcep cesta v Kokro in na Jesenice. — Tržič pred mostom (samo kontrola, ne pa kontrola časa). — Odcep glavna cesta Begunje. — Ljubljana pred Avtoklubom (dohod v Ljubljano: Celovška cesta, Bleiweisova cesta, Erjavčeva cesta, Gradišče proti Šelenburgovi ulici in pa pred klub). — Kontrole bodo označene z belo zastavo, 100 m prej pa z rdečo zastavo. Vsaka kontrola posluje še četrt ure po izračunanem najkasnejšem času. Vsak tekmovalec je dolžan pripeljati svoje vozilo pol ure pred startom komisiji na pregled, kjer prejme startno številko, kontrolni listek, skico proge in pa vse nadaljnje informacije. Proteste je vložiti najkasneje 15 minut po prihodu na cilj pri sportnotehnični komisiji.

Prijave: Za člane Slovenskega avtokluba prijavnine ni. Za nečlane avtomobiliste znaša prijavnina po din 20.—, za motocikliste pa po din 5.—. Za avtomobilske ekipe, prijavljene po članih Slak je prijavnina Din 50.—; za nečlane pa Din 100.—. Za motociklistične ekipe pa din 25.— odn. din 50.— Zaključek prijav je 16. maja t. l. Prijave sprejema tajništvo Slak-a, Ljubljana, Kongresni trg 1/I, (tel. 41—93) med uradnimi urami.

Zmagovalci: Zmagovalec je v vsaki kategoriji oni, ki prejme najmanjše število kazenskih točk. Od ekip zmaga tista, ki ima skupno najnižje število kazenskih točk ne glede na kategorijo.

Nagrade: Nagrajeni bodo prvi trije v vsaki kategoriji. Ekipe prejmejo diplome. Razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad bo na dan tekme v klubskih prostorih, Kongresni trg 1/I ob 20.30.

Vodstvo ocenjevalne vožnje si pridržuje pravico razpis spremeniti, tekmovanje pa odložiti oziroma opustiti. Razlago gornjega razpisa si pridržuje sportnotehnična komisija Slak-a, Ljubljana.

Tekmovanje bo ob vsakem vremenu.

To so sportniki!

Z dežele nam pišejo:

Pri enem naših rudnikov se je število delavcev močno povečalo in kmalu se jih je našlo nekaj, ki so se začeli baviti z mislijo, da bi ustanovili nogometni klub. Zanimanje zanj je raslo iz dneva v dan. Da bi med mladino vzbudili še več zanimanja in jo vzpodbudili k nadaljnemu delu, so ti pionirji nogometnega sporta naprosili sosedni podeželski klub, da bi jim ob primerni priložnosti poslal svojo nogometno enajstorico za poskusno in propagandno tekmo. Ti sosedi pa so svoj odgovor na to povabilo poslali na odprti dopisnici s približno naslednjim besedilom:

»P. n. Sportni klub« še v plenicah«! Sporočamo vam, da z vami sploh igrati ne smemo, ker še niste verificirani in bi nas znal I. pritisniti zaradi tega. Mi predtekme pri drugorazrednem klubu ne igramo, temveč igramo kvečjemu še predtekme BSK-u ali Gradjanskem-u. To je postopek pa § 297 k. z. Na lastne stroške prijateljskih tekem po občem sklepu ne igramo. — Bratski zdravo! J. K. sr.«

Vsebina te dopisnice je verna slika sportnega duha, ki vlada pri nekaterih naših klubih. Potem se ni treba čuditi, da ne moremo nikamor v sportu, če gledamo pri sportnih nastopih na sportnega nasprotnika tako, kakor so povedali to oni sosedje onih nogometa željnih rudarjev. Saj bi se morali ti gospodje pri sosedih vendar zavedati, da so bili tudi njihovi početki težavni in so morali tudi oni igrati za poskušnjo, preden so bili verificirani. Zanimivo je tudi, da so tako samozavestnega mnenja, da bi v predtekmi nastopili samo še proti enajstoricam, kakor jih imata BSK ali Gradjanski, in pri tem nič ne pomislijo, da so nekatere svoje igralce celo dobili ne daleč od onega rudnika in se zdaj šopirijo z njimi.

Res je, da se zaradi odklonitve po tej dopisnici ne bo podrl svet in bodo ti agilni rudarji prej ali slej že kako ustanovili svoj nogometni klub brez pomoči onih sosedov, toda brez dvoma morajo imeti avtorji takih odgovorov posebne pojme o sportnih fairnesi, ki jih je treba javno ožigosati. Eno izmed sportnih načel je tudi — gentlemanstvo!

V nekaj vrstah

V mednarodnem teniškem turnirju v Budimpešti, v katerem so naši vrhunski teniški igralci s Punčecem na čelu spravili nekaj neljubih porazov, je prišlo zaradi izredno slabega vremena do zelo naglega, pa tudi presenetljivega zaključka. V torek je bil na sporedu samo še double, v katerem je jugoslovenski par Punčec—Pallada igral proti Madžaroma Stolpu in Ferencyju. V prvem sta zmagala Jugoslovena s 6:2, v drugem pa s 7:5. Pri stanju 3:4 v tretjem setu je Punčec igro predal z utemeljitvijo, da mora še ta večer odpotovati v Zagreb. Kakor pravijo so tamkajšnji sportni krogi to njegovo gesto sprejeli s splošnim priznanjem.

Hrvatski nogometaši, ki so se s svojimi prvimi nastopi tako uspešno uveljavili v dveh tekmah proti Švici in se tudi nedavno s težke tekme v Budimpešti vrnili z najtesnejšim porazom, bodo prejeli od banske oblasti tudi vidna priznanja. Odsek za telesno vzgojo je dal izdelati posebne **kolajne,** ki bodo drevi na intimni večerji ob navzočnosti najvišjih predstavnikov banske oblasti in sportnih forumov izročene vsem onim igralcem, ki so v teh treh tekmah reprezentirali Hrvatsko.

V nedavni tekmi med zagrebško Jugoslavijo in našo Ljubljano v Ljubljani je med ostalimi igral tudi napadalec Concordije Evgen Švast, ki je bil prej član te Jugoslavije. V Zagrebu so izvedeli za to in ga prignali pred kazenski odbor ZNP, kjer je bil te dni kaznovan s 4 mesečno prepovedjo igranja. Vsekakor precej izdatna, pa tudi koristna mera!

Japonska plavalca Hamuro in Yusa sta že delj časa na turneji po Južni Ameriki. Zadnje vesti z nastopa v Buenos Airesu trdijo, da je Hamuro dosegel na 100 m prosto čas 56.8, na 200 m prosto pa 2:12, kar je zelo malo za svetovnima rekorderjema Američanoma Fickom (51.4) in Medico (2:07).

V soboto in nedeljo so v Zagrebu odigrali **tekme za tableteniško prvenstvo Zagreba,** v katerih so v konkurenci moštev zasedli prvo mesto Haškovci. V moškem singlu je bil zmagovalec Haškovec Žarko Dolinar, lanski državni prvak in prav tako sta skupno s Herškovićem osvojila tudi prvenstvo v moškem doublu. V ženskem singlu je bila najboljša Pečnikova, tudi članica Haška.

Kolesarska dirka Koroške kolesarske podzveze preložena. Koroška kolesarska podzveza je sklenila za 14 dni preložiti za preteklo nedeljo razpisano kolesarsko dirko, kar naj blagovolijo upoštevati vsi klubi, ki so prejeli razpis. Vsa določila za dirko ostanejo nespremenjena. Čas za prijave je do 18. maja t. l. zvečer.

SK Mars. Danes obvezen trening na igrišču Ilirije za Kolinsko tovarno od 16. dalje. Postava juniorskega moštva razvidna na oglasni deski. Juniorji igrajo v nedeljo ob 10. na igrišču Mladike prvenstveno tekmo s Svobodo.

Hermežanom, izletnikom v Trst sporočamo, da našega binkoštnega izleta v Trst zaradi tehničnih zaprek ne bo, kljub temu da imamo že skupni potni list. Predvidoma bo izlet konec junija. Tajnik.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.